

Jesúsxõ Tāpimisfāfe Apaonifo Keskara

*“Niospa āfe Yōshi Shara matoki nīchixii kiki,” ixõ
Jesús yoini aõxõ tāpimisfo*

¹ Teófilo, ē mia anã kirika kenexoni mia yoikĩ. Ëfi Lucaski, mia kirika fomai. A Jesús nai mēra kayoxoma afama míshtifo fayanã ato tāpimapaoni keskara yoikĩ ē mia kirika kenexõ fomayoni, mĩ tāpinõ. ²⁻³ Mā Jesús retefiafono oxa rafeta anã otoni. Mā otoxõ aõxõ tāpimisfo ato ifixõ ato tāpimaní Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino akairi fetsafo tāpimanõfo. A metasitafo ato ispaketsani a aõxõ tāpimisfo. “Nafo ea metasitafokĩ ōikapo,” ato fani ōikakĩ tāpisharanõfo. Mā anã nia afia ipaoni keskara ixõ tāpinõfo ato yoisharani nai mēra kayoxoma. Cuarenta nia oxata ato tāpimasharani chipo katāxiki ato yoipakeyoni a Nios xanõfoõnoa ato yoisharapakeni. Nãskax Apa Nios ari kani nai mēra.

⁴ Nai mēra kayoxoma anã pena fetsa aõxõ tāpimisfo yoisharani iskafakĩ: “Nonoax fakifoyoya-makāfe. Ë mato yoisharayonõ, mā nikasharanõ. Ëfe Epa āfe Yōshi Shara matoki nīchixii kikĩ a ē mato yoimis keskafakĩ. Mā mā nikafafainakĩ ē mato yoiaito. Nãskakẽ na Jerusalén anoxõ manayokāfe, ëfe Epa āfe Yōshi Shara mato mēra naneyonõ. ⁵ Juan mato maotisafakĩ faka mēra ikimapakeni Niospa māto chaka mato soaxonano mā ato ōimanõ. Nãskafakĩri samama fatora penata Niospa

ãfe Yōshi Shara mato mēra naneaino mā shinā sharaya ixii.”

Jesús nai mēra kani

6 Anā ano fisti Jesús fe ichanākaxō yorafāfe yōkanifo iskafakakī: “¿Ifo, iskaratīa nōko kaifo israelifāfe ãto xanīfo mī ikimē? ¿Anā nafa nōko xanīfo ixiumamē?” fanifo yōkakakī.

7 Askafaifāfe Jesús anā ato yoini iskafakī: “Tsōa tāpiama. Epa Nios fistichi tāpia. Afetīara inōpokoi mā tāpitiro. **8** Mā tāpiyamafitirono Niospa ãfe Yōshi Shara mato mēra naneano aõxō mā afama mīshti tāpitiro. Nāskakē mā eõnoa ato yoitiro mēstekōi. Taefakī nā Jerusalén anoafó yoita, nā Judea anoafó yoita, nā Samāria anoafó yoita, keyokōi nā maitio anoafó eõnoa mā ato yoitiro,” ixō Jesús aõxō tāpimisfo yoini.

9 Nāskata mā ato yoita Apa Niospa ifiaino nai mēra kani. Aõxō tāpimisfāfe ōiaifono fininākafā kani. Mēstekōi māpeinīfofani nai kōi mēra ikikainaito aõxō tāpimisfāfe anā ūnifoma mā kaano. **10** Nai mēra foisaifono feronāfake rafe ato ketaxamei nītanifo rapati oxo shara safekanax ato yoinifo iskafakī: **11** “¿Na Galilea anoafāfe, afeskakī mā nai mēra foisimē? Mā Jesús nai mēra kaa. Afetīara anā matoki oxii. Fatora penata afia mā kaito ōia keskara oxii kiki,” ixō feronāfake rafeta ato yoini.

Jerusalén anoax aõxō tāpimisfo ichanānifo

12 A māchifanē ãfe ane Olivos anoax Jesús ronoinākafā nai mēra kaito ōikata anā anoris fenifo Jerusalén ano chaima. Un kilometro Olivos fe Jerusalén nā tiixō rafe ini. **13-14** Jerusalén

ano nokokata pexe mēra ikifaikata fomākīa māpeinīfotākata a ikafo ano ikifainifo. Ano ikifaikanax ano fistax ichanānifo. Pedro ikaino, Jacobo ikaino (nā Jacobo āfe ane fetsa Santiago ipaoni), Juan ikaino, Andrés ikaino, Felipe ikaino, Tomás ikaino, Bartolomé ikaino, Mateo ikaino, Jacobo Alfeo fake ikaino, Simón Celote ikaino, Judas Santiago fake ikaino, Jesús onefetsafo ikaifono, Jesús āfe afa María ikaino, a kēro fetsafori ikaifono ano fisti ichanānifo Nios kīfikani. Nānoxō pena tii Nios kīfifafāinifo.

15 Askata pena fetsa yora rasi ciento veinte ichanānifo. Askaifono Pedro niinākafā ato yoini **16** iskafakī: “Efe yorafāfe, ea nikakōisharakāfe ē mato yoinō. Na Judaspafi yorafo iyoita Jesús achifonōfo. ‘Fato Jesúsmākī noko yoife,’ faifāfe, ‘Nakīa,’ ato faito ūikakī achitafo. Afia Niospa shināmanaino nōko xini David yoikī kirika kenepaoni keskafakī Judaspa ato yoita. **17** Na Judas nofe rafemis noko akai keskari fakī Jesús ifini. Nāskakēnofeta yonoxofikatsaxakī mā chakafakī yorafo ato achimanita,” ixō Pedro ato yoini.

18 (Ato askafaito kori ināitafo āa anofi chakamenō. Kori ināfiafono anā anoris xanīfofo ināita. Nā kōri xanīfotāfāfe mai fitafo. Askata Judas āa tenexemeta ifiki nexeax ronoinākafāita. Ronoax ariax xetaori pakei mā nafaraxikax āfe pokonapakemeita. **19** Askaito nikaitafo Jerusalén anoxō. Anoax āfe imi fokē nā mai aneitafo “Acéldama” ixō aneitafo. Nōko mekapa nō yoitiro iskafakī: “Imi Mai” fakī.) **20** Askata anā Pedro ato yoini iskafakī: “Nōko xini David a inōpokoi yoikī kirika Salmos ano keneni a Judasnoa yoikī iskafakī:

A yõra ãfe mai ano tsoa inõma,
yoikõ keneni. Nãskata anã yoini iskafakõ:

Feronãfake fetsa a yonomis ano ikiakõkafanõ,
ixõ anori yoikõ noko kenexoni.

21 “Nãskakõ iskaratõ a feronãfake fetsa nõ ifinõ,
a nofe Judas ipaoni keskara inõ. Fatora fetsa nõ
ifinõ, a Jesús fe taefenai kafãsapaoni keskara nofe
inõ. **22** Nã nofe ixõ õini Juan Jesús maotisafakõ
faka mëra ikimanaino, nãskakõ mëxotaima nofe
imis, akka mã Jesús nai mëra kaitonofeta õitakõ,
nãskakõ nõ ifinõnofeta ato yoimis inõ. Nofe rafexõ
Jesúsnoa iskafakõ yoinõ: ‘Mã Jesús nayofiax mã anã
otofaa,’ ixõ ato yoinõ,” Pedro ato fani.

23 Ato askafaino José Barsabás fe Matías nãno
inifo. Nã rafe ato ifipaikõ, “¿Fato nõ ifimẽ?”
ixõ shinãnifo. Nã José Barsabás ãfe ane fetsa
Justo. **24** Askata a rafe ifipaifikakõ fisti ifinifo.
Nãskakõ Nios kïfinifo iskafakakõ: “Epa Niospa,
¿fato nõ ifimẽ? Epa, mĩ nõko Ifoki. Keyokõi nõko
õiti mëra mĩ tãpikõiaki. Nãskakõ noko tãpimafe
fato mĩ ifiamãki nofeta mõõnoa yoimis inõ.
25 Judaspa Jesús ato achimaita. Nãskakõ Judas
naax omiskõipakenaka. Nãskakõ Judaspa anã
mõõxõ yonotiroma nofeta. Noko tãpimafe fato
a Judas ipaoni keskara itiromãki mõõxõ ato yoimis
inõ,” ixõ Nios kïfinifo.

26 Nãskakata ãto ane rafe tokiriki kenexõ kesho
mëra nanexõ napakefofânaifono fisti pakeaito
õikakõ nã ifinifo. Matías ãfe ane ini. Nãskakõ Matías
ifiafono nã feronãfake oncefo feta Jesúsnoa yoimis
ini.

2

Niospa Yōshi Shara ato ōiti mēra naneni

¹ Askata judeofāfe ãto fista Pentecostés ikaino a Jesús Ifofaafo pexe fisti mēra ichanānifo. ² Anoxõ nikafo nai mēranoax oa nēfefā oi itikikerani pexe mēraxõ nikafo. ³ Nāskata ōiafo oa chii keskara fotopakekafāni. Oa nōko ana keskarafiax oa chii rekēfo keskara maratamefafāinafo ini. ⁴ Askaifono Niospa Yōshi Shara ato mēra nanetani. Askaino anā a meka fistichi tsoa mekanima. Meka fetsafāfe fisti rasi mekanifo Niospa Yōshi Sharapa ato meka fetsafamano.

⁵ Nāskaito judeofāferi Nios Ifofapaikani Jerusalén ano ipaonifo, chai inoax fekanax. Nā Jerusalén ano inifo mai fetsa fetsatapafo anoax fekanax. ⁶ Anoxõ nikafo oa nēfefā oai keskara nikanifo. Askaito nikaferakani a Jesús Ifofaafo ichanāfo ano ikitoshinifo. Tāpipaikani afaa afeskaimākai ikanax. Nāskata nikafo a chai inoax feafāfe ãtomekapa mekaifāfe nikanifo, fisti rasi ãto mekapa mekaifono. “¿Afeskaxõ nōko meka tāpiafomē? Nikakapo,” ato fakī fetsanifo. Askakanax ratei fetsenifo. ⁷⁻⁸ Rateyanā yoinānifo. Iskanifo: “Na Galilea anoafāfe nōko meka nikayamafikatsaxakakī nōko meka tāpiafomē nō nikai. ¿Afeskaxõ tāpiafomē mai fetsanoax nō ofiafiano? ⁹ Akka nō Partia anoax oni. Fetsafori Media anoax fenifo. Fetsafori Elam anoax fenifo. Fetsafori Mesopotamia anoax fenifo. Fetsafori Judea anoax fenifo. Fetsafori Capadocia anoax fenifo. Fetsafori Ponto anoax fenifo. Fetsafori Asia anoax fenifo. ¹⁰ Askatari fetsafori Frigia anoax fenifo. Fetsafori Panfilia anoax fenifo. Fetsafori Egipto anoax fenifo. Fetsafori nā Africa

fe, Cirene chaima nikakanāfo anoax fenifo. Akka fetsafori judeofo Roma anoax fenifo; ¹¹ nāfo judeokōifo ini. Akka a Roma anoax feafori judeokōifoma inifo. Nāskafikaxō mā Nios Ifofakani judeofo keskara inifo. Askatari fetsafori Creta anoaxri fenifo. Askatari fetsafori Arabia anoaxri fenifo. Nōfi mai fetsatapafo anoax nō onikī,” ikanax yoinānifo. “Nāskax nō ichanāiyoi oa chai inoax, akka nōko mekapa mekaifāfe nō nikai. Nāskaito nikai nō ratei,” ikanax yoinānifo. “Na Galilea anoafō nōkomekakōichi xafakīakōi yoikani iskakani: ‘Niospa afama mīshti tāpikōia,’ ixō noko yoikani nōko mekapa. ¹² Afeskaxō na yorafāfe nōko meka nikayamafiksaxakakī noko yoiaifāfe nō ato nikasharakōi,” ikanax rateyanā yoinānifo: “¿Afeskai iskafomē?” ikanax.

¹³ Askaifāfe ūikakī a yora fetsafāfe ato iskafanifo: “¿Afeskai na yorafo pāekanax nōko mekapa mekakanimē?” ixō yorafāfe ato kaxemetsama fanifo ato ūsakakī.

Pedro Niospa meka ato yoini

¹⁴ Askaifono Pedro niinākafā Jesúsxō tāpimisfo oncefo feta fāsikōi mekainākafā ato yoini: “Ēfe kaifo judeofofāfe na Jerusalén ano ikafo feta, ea nikasharakāfe. ¹⁵ ¿Afeskakī pāekanax nōko mekapa mekakanira, mā noko faimē? Nafo pāekanima. Penamakai tsoa pāeima mā rama xini keyaino. ¹⁶ Nā mā nikai anori Niospa meka yoimisto Joel kirika keneni Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino. Nā iskanōpokoi yoikī kirika keneni iskafakī:

¹⁷ A ea Ifofaifo nā maniafo tii anoa ēfe Yōshi Shara ãto ūiti mēra ē nanexii. Nāfo askayoi mā

chaima nōko mai keyoaino. Afia penatari māto fenafāfe ēfe meka yoixikani. Naetapafāfe ōiafo oa namakē ōia keskara ūixikani. Anifo tiitorí eōnoa namaxikani. ¹⁸ Askata a ea yonoxomisfori feronāfakefoya kērofoya ēfe Yōshi Shara ē ato mēra nanei fatora penata ēfe Yōshi Sharaōxō eōnoa ato yoinōfo. ¹⁹ Afama mīshti tsōa ūimisma afo ē ato ispaxii nai arixō, nāmāxori ē ato afama mīshti ispaxii. Imi yafi chii āfe kōimāfāri ūixikani ē ato ūimanaino. ²⁰ Askatari xinī anā chaxaxima, fakishkōi ixii. Oxeri oa imi keskarakōi ūshikōi ixii. Askata nāfō askai fetseyoi mā chaima māto Ifo oaino. Askata mā māto Ifo nokokōiaino keyokōichi xafakī ūixikani. ²¹ Mā askai fetseaino akka nōko Ifo yoikī fatorafāfe iskafaifāfe: ‘Ifo Cristo, ea shināfe, ē mefe ipaxanō,’ faifāfe ato ifixii,

ixō Joel kirika keneni Niospa anori yoiaaino,” ixō Pedro ato yoini.

²² Askatari Pedro anā ato yoini iskafakī: “Israelifāfe,* ea nikakāfe. Mā mā tāpia Jesús Nazarete anoa Niospa nai mēraxō nāmā nīchini, nāmāxō mato afama mīshti ūimanō afara sharafo fakī. Mato askafaino mā tāpinō Niospa Jesús nīchinikē. ²³ Nāskafikē māfi Jesús achixō yora chakafo ināyameaki achixō cruzki mastanōfo. Akka reteyoafomano Niospa mā tāpixō Jesús nāmā nīchini: ‘Ēfe Fāke mato nāxoxii,’ ixō Niospa yoini mā tāpixō. Nāskakōikī mātoōxō yora chakafāfe reteyameafo Niospa yoini keskafakī. ²⁴ Mā retefitafono Niospa anā Jesús ofofani. Anākai omiskōinakama. Anākai nanakama. Anākai

---

* ^{2:22} Israelifo āto ane fetsa judeofo ipaoni.

natiroma. ²⁵ Askatari a xanïfo David afianori yoikï kirika mëra keneni Cristoõnoa ëfe meka iskafakï:

Më tâpia ëfe Ifo Nios efe itiani. Efe ixõ efeta aki kiki. Nãskaxõ ea kexei tsõa ea fekaxtefanõma. ²⁶ Nãskakë ëfe õiti mëra ë fäsi inimaköi Niospa ea kexesharaino. Nãskakë ë yoikï: ‘Nios fäsi sharaköi,’ ëfafafafäini. Ë Nios chanïmara faköini afe ipaxakï ëfe yora ea fena faxðano. ²⁷ Ea potayamaino ëfe fero mësho omisköipakenakama. Ëfe yora mai mëra nëteima. Epa Niosi, mĩ ea noi. Ëfi mĩ fakeköikï, ëfe yora mĩ pisi famaima. ²⁸ Ë nafiakë mĩ ea nimapakenaka. Ë mia ari kai, mefe ikax ë inimaköixii, ixõ David yoini Cristoõnoa yoikï.

²⁹ “Efe yora míshtichi, ea nikakäfe. Nõko xini David ãa yoikï kenenima. Jesúsnoa yoikï keneni. Afetïama mä David nani. Mä nõ tâpia a maia ano. ³⁰ A nã askanõpokoai yoikï keneni. Niospa David yoini iskafakï: ‘Ë mia yoi na chipo käiyai mĩ fena ëfe Fakeköi ixii. Mia keskara xanïfoköiri ixii. Ëfi Nioskï. Ë mato pâraima,’ ixõ Niospa yoini. Niospa yoiaito nikakï David chanïmara fani, tâpini Niospa pârayamaino. ³¹ Nãskakë David tâpixõ a inõpokoai Cristoõnoa yoini iskafakï:

Nafiax otoxi. Nãskax ëfe fero mësho omisköipakenakama, ëfe yorari pisinakama, ixõ David keneni. ³² Nã David yoini keskaköifakï Epa Niospa mä Jesús otoakë nõ õita keyoköichi. ³³ Mä otoax mä nai mëra kaa Apa Nios ano. Iskaratïa xanïfo finaköia Apa fe. Nãskaxõ Epa Niospa yoikï taefani iskafakï: ‘Ëfe Yôshi Shara ë

atoki nīchixikai nāmā,’ ixō Niospa yoini. Nāskakē Niospa ãfe Yōshi Shara nai mēraxyō nāmā nīchia. Oa nēfefā keskara Niospa ãfe Yōshi Shara nokoki nīchia. Nāskakē nō māto meka nikayamafikatsaxakī nō meka fetsafāfe nōmekai fetsea. Mā chai inoax oxō mā noko nika, nō māto mekapā mekai fetseaito. ³⁴⁻³⁵ Nāskakē māri tāpikāfe, nānori David kirika kenenikī Jesúsnua yoikī. Āa yoinima. David otoax nai mēra kanima. Nāskaxō kirika kenepakekī yoini iskafakī nōko Ifo Cristoōnoa:

Nono efe ife, efe xanīfokōi ixiki. A mia noikas-paifo ē ato mī nāmā nīchinō,
ixō yoini Niospa. Nānori tāpixō David yoikī kirika keneni,” ixō Pedro yoini.

³⁶ Askata Pedro anā ato yoini: “Ēri mato anori yoikai, israelifāfe, ē mato pāraima. Mā Jesúsn retekī mā mastayamea. Akka Niospa yoini Jesucristo nōko Ifokōi inō,” ixō Pedro ato yoini.

³⁷ Ato askafaito nikakakī shinānifo: “¿Afeskakī Jesúsn askafayameafomē?” ixō shinākī ato ūtinī shināketsanifo, Jesúsn shinākakī. Askata Pedro yafi a Jesúsnua yoimis fetsafori yōkanifo: “No fe yorafāfe, nō mato nikai. ¿Nō anā afeskatiromē?” ixō ato yōkanifo.

³⁸ Askafaifāfe nikakī Pedro ato yoini: “Iskaratā māto chaka soakāfe anā anori shinākakīma. Jesúsn aneōxō mato maotisafanōfo, faka mēra ikimapakekī. Mato maotisafaifono yorafāfe mato ūinōfo mā Jesucristo Ifofaito. Nāskaxō ãfe Yōshi Shara mato mēra nīchi kikī mato fe rafekōinō. ³⁹ Jesúsn yoini iskafakī: ‘Fatora fetsa nōko Ifo Niospa ifixii ãfe Yōshi Shara ato mēra nanexii. Māto fakefori, māto fenafori a chai ikafo tiiri nā fake refonoafori

Niospa ãfe Yōshi Shara ato mēra nanexii Niospa ato ifiano,’ ixō noko Jesús yoini.”

⁴⁰ Ato askafakī yoita anā Pedro ato yoini ato iskafakī yoiyanā: “Māto chaka soakāfe. Na yora nono nāmā ikafo ichapa chakakōifo chaka shināmisfo. Askakakīma māa kexemesharakōikāfe anā askayamaxikakī. Mā askaito Jesús mato chaka soaxonō mato ifixiki mā afe īpaxanō,” ixō Pedro ato yoini.

⁴¹ Ato askafaito nikakakī yora rasichi chanīmara faifāfe, ato maotisafapanifo, ato faka mēra ikimapakekakī. A ato maotisafaifo tres mil yorafo ini. Nāskax ato fe rafenifo a Jesús Ifofakakī taefanifo fe. ⁴² Nāskakē keyokōichi ato nikakōinifo a Jesúsnoa yoimisfāfe ato yoiaifono. Nāskax Jesús Ifofaafo fe rafesharakōipaonifo, a rama Jesús chanīmara faifo. Askaxō pāa torekaxō ato pikīpaonifo Jesús shinā kakī, a ato nāxoyamea. Nāskakē Nios kīfitai fapaonifo pena tii ichanākaxō.

Jesús Ifofamisfo isharakōipaonifo

⁴³ Nāskaxō anoxō a Jesúsnoa yoimisfāfe, nā docefāfe, afama mīshtifo apaonifo, yonaifono ato sharafata, afara fetsafori apaonifo, nāskaxō afama mīshti faifāfe ato tāpinōfo. Nāskafaifāfe ūikani keyokōi anoax yorafo ratenifo. ⁴⁴ Jesús chanīmara fakani pena tii ichanānifo. Anoax āto afama mīshti paxkanāi fetsexikakī. ⁴⁵ Āto afarafo ato minikaxō kori fixō, a afamaisfo kori inānifo tsoa afayakēma. ⁴⁶ Nāskata pena tii Nios kīfiti pexefā mēranoax ichanākaxō Nios kīfinifo. Nāskaxō āto pexe mēraxō a Jesús ato nāxoyamea shinākakī pāa torepakexō pinifo inimakōiyanā. ⁴⁷ “Aicho,

Nios fāsi sharaki,” ikanax inimai finakōinifo. Askaifāfe ōikani a Jerusalén ano ikafāfe ato yoinifo iskafakakī: “Na Jesús Ifofaafō isharakōiaafō,” ixō ato yoinifo. Nāskakē pena tii a yora fetsafāferi Jesús Ifofaifono Niospa ato chaka soaxoni. Nāskax nā Jesús rama Ifofaafō fe ano fistiāx ichanānifo, ato fe rafekanax.

3

Pedro feta Juan yora finimisma sharafanifo

¹ Askata a Nios kīfiti pexefā mēra Pedro fe Juan yātapake fonifo. Yātapakes anoxō yorafāfe Nios kīfifokani fopaonifo. ² Nā Nios kīfiti pexefā kāiti ano feronāfake finimisma nāskarapa kāini tsaoa ini. Nā mēxotaima iyopaonifo pexe fepoti ano, nā pexe fepotinī afe ane “Sharashta” fanifo. Anoxō iki-aifāfe ato kori yōkanō iyopaonifo. ³ Pedro fe Juan ikifainaifāfe ōikī a finimismato ato kori yōkanī iskafakī: “Ea kori inākāfe,” ato faito, ⁴ Pedro feta Juan feesnifo. Pedro yoini iskafakī: “Noko feisfe,” fani.

⁵ Askafaito, “Ea kori inākanira,” ixō ato feisni. ⁶ Ato feisaito Pedro yoini: “Ē mia kori ināima. Ē koriyama. Ē mia kori inākima ē mia sharafatiro. Nikafe, ē mia yoinō. Jesucristo nā Nazarete ano ipaoni āfe sharaōnoax fininākafāfe,” fani.

⁷ Askata Pedro mētsoinīfōfāni aō pōya mēste aōxori. Nāskax a finimisma fininākafāni. Pedro mētsoinīfōfānaino niinākafāni. Askaxō mea mā nisharakōia meeni a finimismato. Āfe taefoya āfe opoxko mā shara meeni. ⁸ Nāskax inimakōini. Askata mono mono ini. Mono mono ita Pedro fe Juan ikifainaifono, akairi ato fe ikikaini ichotiri

ichotiri ikani inimayanā. Nios kīfiti pexefā mēra ato fe ikikaini. Askata mekani: “Aicho, Niospa mā ea sharafaki,” ixō Nios sharafani. ⁹ Askaito yorafāfe a ichanāfo anoxō ōiketsanifo kafāsaito Nios yoisharayanā. ¹⁰ Askata, “Kee, ōikapo. Mā finia, na pexe kāti āfe ane ‘Sharashta’ ano tsaotiani, a ato kori yōkamis. ¿Afeskax finiamē?” ikanax yoinānifo, rateyanā.

Nios kīfiti pexefā kene fetsa āfe ane Salomón anoxō Pedro ato yoini

¹¹ Pedro fe Juan kaino ato fe kani nā finimisma mā sharax. Nā Nios kīfiti pexefā kene fetsa mēra ikifainifo. A pexe kene āfe ane “Salomón” ini. Askaito nikakani yorafāfe ōifokani ichonifo ano ikiafono. Nāno nokotoshikata ōiafo a finimisma Pedro fe Juan niano ato fe nia ini ato mētsoax. ¹² Askaifāfe ōikī Pedro ato yoini iskafakī: “Israelifāfe, ea nikakāfe. ¿Afeskax nā finimisma sharamē ixō mā shināimē? ¿Afeskakī mā noko ōimē? Nōkai sharafama. Akka Jesúsxō nō sharafaa,” Pedro ato fani. ¹³ Askata anā Pedro ato yoini: “Nōko xinifo Abraham, Jacobo, Isaaca atiito Nios Ifofapaonifo. Afia fistichi a yonoxomis Jesús finakōia imani. Nāskakē afama mīshti famis. Nāskafikēkai mā Jesús Ifofapaiyameama. Nāskakē xanīfo Pilato Jesús shinākī, ‘Nō reteimakai’ fafiaito, ‘Maa, nō sharafaima, ato retemafe,’ ixō Pilato mā yoiyamea, Jesús retenōfo. ¹⁴ Jesús ōiti sharayaxō afaa pishta chakafamisma, akka mā noikaspayamea. Nāskakē mā Pilato yoikī: ‘A chaka kāimayamafe,’ mā fayamea. Pilato Jesús kāimapaifiaino a yora chakakōi Barrabás

kāimakaspakī. Askafaito mā iskafayamea: ‘Barrabás kāimafe, Jesúsroko ato retemafe,’ mā fayamea. ¹⁵ Akka nā Jesús taefakī yora onifani, iskaratīari noko īkinā, aōnoax nō nia. Nāskafekē mā reteyamea. Mā mā retefiano Apa Niospa afianā otofayamea. Nāskaito Juan feta nō ñiyamea. Mā anā otoyamea. Iskaratīa nia. ¹⁶ Nāskakē nā finimisma Jesús chanīmara faax mā fininākafāna. Jesúsnoax mā shara. Nāskakē keyokōichi mā õi.

¹⁷ “Nāskakē ē mato yoi, efe yora mīshtichi. Akka ēfi mē mato tāpimiskī. Akka mā tāpixoma mā Jesús reteyamea, ‘Niospa Fakemara,’ ixō. Askata māto xanīfofofāferi tāpiyameafoma. Jesús nōko Ifokōi fiano tāpixoma reteyameafo. ¹⁸ Nāskakē afetīama Niospa yoini a inōpokoai mā tāpixō: ‘Ēfe Fake Cristo retexikani,’ ixō Niospa yoini. Nānori yorafāfe kirika kenenifo, Niospa ato shināmanaino. Nāskakē mā reteyameafo a Niosnoa ato yoimisfāfe nānorikōri yoinifo. Mā askakōia. Akka Niospa mā tāpiano, mā askakōifayamea. ¹⁹ Nāskakē māto chaka xatekāfe. Mā afara chakafamiskī anā anori shināyamakāfe. Nāskakē Epa Nios fisti shinākāfe, māto chaka mato soaxonō. ²⁰ Nāskaxō nōko Ifāfe māto õiti mato inimamasharakōinō. Nāskakē mato ano Cristo Jesús Niospa anā nīchixii, māto Ifokōi mato nīchixoxii. Āfe Fake Cristo Jesús katoni mato ifimis inō. ²¹ Iskaratīa Apa fe nai mēra iyoa, oyoxoma na nāmā anoafó keyokōi Niospa fena shara fayoi. Askata chipo nāmā Jesús anā fotoxii. Nānori a Niosnoa yoimisfāfe yoiyopaonifo a inōpokoai yoi kakī, Niospa ato shināmanaino. ²² Moisésri nānori yoikī kirika kenenī iskafakī afia Nios fistichi shināmanaino: ‘Nōko

Ifo Niospa mato mēra fisti nīchixii mato Nios yoixomis inō, ea ani keskafakī. Nāato mato yoiai anori nikasharakōikāfe. ²³ Akka a nikakaspaifo Niospa afe yorafo mēra ato ifixiima. Ato makinoa ato potaxii anā ato fe inōfoma.' ²⁴ Na iskaratīa nō ūiai yoikī Samuel taefakī yoini a inōpokoai yoikī. Nānori fisti a Niosnoa yoimis fetsafāferi keyokōichi yoinifo Niospa ato shināmanaino. ²⁵ Nāskax mā māto xinifāfe āto fenakōifokī mā. Nāskakē Niospa māto xinifo iskafakī yoini: 'Māto fenafoōxō ē ato sharafai keyokōi nā maniafo tii,' ixō Niospa Abraham yoini. ²⁶ Nāskakē Niospa āfe Fake Jesús nokoki nīchini nai mēraxon yonoxomis inō. Tae-fakī nokoki nīchini nōko chaka nō xatenō anā chaka shināyamaxiki a Ifo sharafaxō. Nāskax nō isharakōinō," ixō Pedro ato yoini.

4

Pedro yafí Juan xanīfo ano iyonifo

¹⁻² Pedro feta Juan Jesúsnoa yorafā rasi yoiaifono ūikani atoki fenifo, a ato Nios kīfixomisfo ita, a Nios kīfiti pexefā kexemisfo xanīfofo ita, sa-duceofo ita nāfo atoki fekanax ūitifishkinifo, Pedro feta Juan mā Jesús nafiax anā otoita ato faifono.

³ Nāskakata yātapakē ato achixō karaxa mēra ato ikimanifo. Fakishchāi ishinifo a mēra. ⁴ Ato iki-mayofafomano a yora rasi ato yoiaifono nikakakī ato chanīmara fakōinifo. Afia penata cinco mil yora rasichi Jesús Ifofanifo.

⁵ Pedro fe Juan karaxa mēra ikafono, Jerusalén anoax judeofāfe xanīfofo fe a xanīfo fetsafori, askatari a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfori pena fetsa fakishpari ichanānifo.

⁶ Nānori a ato Nios kīfixomis xanīfo finakōia ini ãfe ane Anás. Askatari a xanīfo fetsari ãfe ane Caifás ini, Juanri ini, Alejandrori ini, a ato Nios yoixomisfāfe ãto kaifori ato fe inifo, ano fisti ichanākani. ⁷ Nāskaxō Pedro yafi Juan kenanifo ato yōkaxikakī. Tsōaõxō a finimisma sharafafomāki tāpipai kakī Pedro yafi Juan kenanifo karaxa mēranoa. Mā feafono ato nakirafe nīchikaxō ato yōkanifo iskafakakī: “¿Tsōaõxō na finimisma mā sharafaitamē?” ato fanifo.

⁸ Ato askafaifono Pedro ato yoini iskafakī Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino: “Efe xanīfofāfe, efe anifofofāfe, ea nikakapo ē mato yoinō. ⁹ ¿Tsōaõxō nō yora sharafatiromē mā tāpipaimē? Na mā tāpipaiyai finimisma tsōaõnoax sharamākī mā noko yōkaito ē mato yoinō. Ea nikakāfe. ¹⁰ Tāpixikakī israelifāferi tāpinōfo mēstekōi ē mato yoisharanō. Ea nikakāfe. Na feronāfake keyokōichi ōiaifo Jesús Nazarete anoato mā sharafaita. Nā mā ifi cruz ikaki mastaitato mā Apa otoaitano nāato mā sharafaa,” Pedro ato fani. ¹¹ “Aõnoa yoiyokī yōra kirika keneni iskafakī Niospa shināmanaino:

Tokiri pexe famisfāfe, ‘Na tokiri chakara,’ ixō potanifo sharafiano. Nāskakaxō chipo tāpinifo nā tokiri sharafinakōfiano.

Nāskarifakī nā Jesucristo tokiri keskarafiano mā potamis sharafinakōfiano. Mā mā potafiano Epa Niospa ifini aõnoax mā afe yorafo inō. ¹² Anā fato yora fetsakai nāmā ikama noko shara fatiro. Jesús fistichi nōko ōiti noko shara faxotiro nō afe nīpaxanō,” ixō Pedro ato yoini.

¹³ Ato askafaito nikakani a xanīfofo ãa ranā

yoinānifo: “¿Afeskakī iskara yoimē kirika keneñi tāpisharayamafixō? Ranotamakōi iskara noko yoi. ‘Na rafe Jesús fe ipaonifo,’ ” ikanax yoinānifo. ¹⁴ Nāskaxō ōiaifono nā finimisma mā finiax ato fe-fotai kafāsaito ūnifo mā sharax. Nāskakē na rafeta afaa chakafafoma ixō atoōnoa afaa yoitiroma in-ifo nā finimisma mā shara ūikakī. ¹⁵ Nāskakaxō Pedro yafi Juan nīchinifo ato makinoax fotanōfo. Pedro fe Juan mā kāifainaifono, nā xanīfofo ãa ranā yoinānifo iskakani: ¹⁶ “¿Na rafe nō afeska faimē? Akka keyokōi Jerusalén anoafāfe mā tāpiafo, na feronāfake rafeta finimisma sharafaito ūitaxakakī. Fato feronāfake fētsakai iskara finimisma sharafatiroma. Iskarakai nō fomātiroma. ¹⁷ Akka iskaratīa nō ato yoinō anā Jesúsnoax mekanōfoma. Nō ato yoinō iskafakī: ‘Mā anā Jesúsnoa yoiaito nō nikakī nō mato omiskōimani,’ ” ikanax ãa ranā yoinānifo. ¹⁸ Askaxō ato kenanifo pexe emātitinoa. Ato kenakaxō ato yoinifo: “Anā mā Jesúsnoa afaa yoikī.”

¹⁹ Ato askafaifāfe nikakī Pedro feta Juan ato kemani iskafakakī: “¿Akka nō tsoa nikaimē? Mato nō nikasharairaka, askayamakī Nios nō nikairaka. Mā shinākāfe fato sharamākī. ²⁰ Nā nō Jesús ūifafaina keskafakī, nā noko Jesús yoiaito nō nikafafaina keskafakī nō yoipaketiro enetama,” ixō Pedro feta Juan ato yoini.

²¹ Ato askafaifono ato yoinifo iskafakakī: “Mā anā Jesúsnoa yoiaito nikaxō nō mato omiskōimani,” ato fanifo xanīfo tiito. Ato askafakaxō ato nīchinifo yora fetsafāfemāi ato ōiaifono. A xanīfo tiito ato koshapaifikakī ato koshanifoma yorafoki mesekakī. Akka a yorafāfe, “Epa Nios sharakōira,” fanifo Pedro feta Juanmāi Niosxō ato sharafaino.

²² A finimisma nāskara kāini ini mā cuarenta xinia akano Pedro feta Juan sharafanifo Niospa Yōshi Sharaõxō.

Jesús Ifofaafāfe Nios kīfinifo mitsisipakōi ixikakī

²³ Nāskata a xanīfofofāfe ato nīchiafono Pedro fe Juan fonifo mā ichanāxō a ato fe rafeafo ato yoixikakī, a ato Nios kīfixomis xanīfofo feta anifo-fofāfe ato yoiafo keskara. ²⁴ Ato askafakī yoiaifono nikakaxō a Jesús Ifofamisfāfe Nios kīfinifo iskafakakī: “Epa Niosi, mī nōko Ifo finakōiaki. Mī keyokōi onifani. Nai yafi mai mī onifani. Fākafāri mī onifani. Nai mēranoari mī onifani. Nāmānoafori mī onifani, fākafā mēranoafori mī onifani, afama mīshtifo. ²⁵⁻²⁶ Akka nā mia yonoxomis nōko xini David mī Yōshi Sharapa mī shināmani mīõxō ato yoini iskafakī:

¿Afeskai na yorafo Nioski õitifishkikanimē? Keyokōichi yorafāfe āa shinākani Nios potapaikakī. Askafikaxō potatirofoma. Āto xanīfo tiitorí ano fisti ichanākaxō nōko Ifo Nios noikaspaxikani potapaikakī. Askatari a Niospa noko nīchioxiai Cristori noikaspaxikani. Aa askara shinākakī,
ixō David kirika keneni mīõxō yoikōikī.

²⁷ “Iskaratīa nāskakōi Herodes fe Poncio Pilato yorafetsafo fe ichanāitafo, israelifori ato fe ikitaflo mī Fake Cristo Sharafinakōiā ifixō mī nīchifinino chakafakani. ²⁸ Nā mī yoiyoni keskafakī mā nāskakōi faitafo a inōpokoai mī yoini keskafakī. ²⁹ Epa Niosi, noko nikāfe mīõxō noko noimati fakani kiki. Nāskakē noko mesemayamafe nō mia yonoxosharamiskī. Nāskakē atoki mesetama mī

meka shara nō ato ranotamakōi yoinō mitsisipakōi noko imafe. ³⁰ Epa Niosi, mī sharaōxō a isinī ikaifo ato sharafafe, afama mīshtifo ato ūimayanā a mia yonoxomis Jesucristo aneōxō,” ixō Epa Nios kīfinifo.

³¹ Mā askafakakī kīfikī xateaifono nā ichanāfo anoax mai naya naya ini. Nāskaino Niospa Yōshi Shara āto mēra naneaino ranotamakōi Niospa meka shara yoinifo.

Nā afarafo keyokōi atonā ini

³² Jesús Ifofaafāfe nānori fistis shinānifo āto ūitinī. Nāskakanax na afarafo nōkonā fistis ixō tsōa shinānima. Askakimaroko keyokōi atonā ini. ³³ A Jesúsnoa yoimisfāfe, “Nōko Ifo Jesús noko nāxofiax mā anā otoni,” ixō ato yoinifo Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino. Nāskakē keyokōi nā chanīmara faafo Epa Niospa ato shināmasharaino inimakōinifo. ³⁴⁻³⁵ A Jesús Ifofaafāfe atirito āto tarefoya āto pexefo ato minikaxō kori fikaxō nā Jesúsnoa yoimisfo ato inānifo afāferi a afaamaisfo ato inānōfo tsōa afaa yopayamanō. ³⁶ Akka José Leví āfe fena ini. Chipre anoax fakea ini. Nāskakē a Jesúsnoa yoimisfāfe āa anenifo iskafakakī: “Yora Inimamamis” fanifo. Akka āfe ane kaiyakōi Bernabé ini. ³⁷ Nā feronāfake tareya ini. Nāato āfe tare ato minixō kori fixō a Jesúsnoa ato yoimisfo ināni a afaamaisfo ato inānōfo.

5

Āfe āfi feta Ananías ato separapaini

¹ Akka feronāfake fetsa āfe ane Ananías ini. Āfe āfinī ane Safira ini. Nāato āfe tare ato minini kori fixii. ² Nā feronāfake āfe āfi feta shinākaxō ranāri

kori finifo. Ranāri a Jesúsnoa ato yoimisfo inānifo keyokōi mā noko ināfo ixō shināñōfo.

³ Nāskaito Pedro yoini iskafakī: “Ananías, ¿afeskai mī mēra Satanás naneamē mī Niospa Yōshi Shara feparapainō ranāri mā mī kori fifiaxō mī tareōxō?

⁴ Akka, ¿taeyoi mī tare iyoamamē? Akka mā mī ato minia, akka, ¿na kori mīnāmamē? Nāskakē nā mī apaiyai keskafatiro. Akka atiri mekepaikī mī noko yoia shara ikerana. Askatamaroko mī noko fomāpai. Mīkai noko pāraima, akka Nios mī pārapai,” ixō Pedro yoini.

⁵ Askafaifāfe nikai Ananías koshikōi nani. Askaito nikakani yorafā rasi ratei fetsenifo.

⁶ Nāskakē naetapafo fēkaxō Ananías rakonifo mā nakē. Nāskafakāta maifaifokakī jyonifo.

⁷ Mā askai samarakano āfe āfiri ikitoshini, afaa tāpiamax. ⁸ Nokotoshiaito Pedro yōkani iskafakī:

“Ea yoipo mā tare minixō afe tii mā kori fiamāki,” ixō Pedro yōkani. Kemani a kēroma iskafakī: “Nā noko inā tii nō mato inā,” faito, ⁹ Pedro yoikī iskafani: “¿Afeskakī mī fene feta mā shināxō nōko Ifāfe āfe Yōshi Shara mā feparapaimē? Mā mī fene nakē maifatakani a pexe kachiori fekani. Ōipo, iskaratīari mia iyoí fokani,” ixō Pedro yoini.

¹⁰ Askafaito nikai Safira koshikōi nātani. Pedro nia nāmā pakeni. Naetapa tiito mā fene maifatakani ikiferakakī ōiafo mā āfe āfiri naa fi-chitoshinifo. Ari ififainifo maifaifokakī, fene ketaxamei. ¹¹ Askaito nikakani a Jesús Ifofamisfo ratenifo. Yora fetsafori askanifo nikakani akairi ratei fetsenifo.

Iskarafokai tsōa ōiyomisma inifo

12 Tsōa atiroma keskafakī nā Jesúsnoa yoimisfoōxō afama mīshtifo fanifo yorafāfe ōinōfo. Nāskakanax keyokōi ichanānifo pexe kene āfe ane Salomón anoax. **13** Atiri a Nios Ifofaaafoma a Nios Ifofaafo fe ato fe rafenifoma. Akka ato askafafiaifono yorafāfe, “Na Nios Ifofaafo isharakōiafo,” ato fanifo. **14** Ato askaifaifono yorafāfe nōko Ifo nikakōinifo, feronāfakefo feta kērofāfe. Nāskax ichapakōi inifo. **15** Nāskakata a isinī ikaifo xafakīa ato kāimanifo āto rakaniki ato ratakaxō fāi kesemē, “Pedro āfe yōra ato fakish faafofānaino sharatirofora,” ikaxō. **16** Nāskakata a chaima ikafori yora kaya Jerusalén ano fonifo. A isinī ikaifo ato efeyanā a niafaka chakata ato mēra nanexō ato fekaxtefaifori ato efenifo. Nāfo a Jesúsnoa ato yoimisfāfe ato sharafapanifo.

A Jesúsnoa ato yoimisfo ato omiskōimakōinifo

17 A Nios ato kīfixomis xanīfo fe saduceofo afe ikanax ūitifishkinifo, afeskakī noko nikakanimamē ikanax. **18** Nāskakaxō a Jesúsnoa ato yoimisfo ato achikaxō karaxa mēra ato ikimanifo. **19** Akka Niospa āfe ājiri fakishi oxō karaxa āfe fepoti fepeoxō ato kāimani iskafakī ato yoiyanā: **20** “Nonoax kāifaikaxō a Nios kīfiti pexefā mērāxō ato yoitakāfe afeskaxō nōko Ifo Jesús ato ūkitiromākī” ato fani. **21** Nā ājirinī ato yoiaito nikafo keskakani penakaima Nios kīfiti pexefā mēra ikifainifo, anoxō ato yoixikakī.

Nāskaifono a ato Nios kīfixomis xanīfāfe, a afe ikafoya israeli xanīfofo ato kenani, ano fistiax ichanāi fenōfo xanīfo finakōia anoax, anoxō a Jesúsnoa yoimisfo ato ifitanōfo ato fe ichanāi fenōfo. **22** Mā ato nīchiafono a ato kexemisfo fokaxō

ñiafo a karaxa mēra tsoa inima. Nāskakē anā ato yoifekani fenifo.²³ Iskafakī ato yoinifo: “Kaxō nō ñia karaxa fetaoxikōina nō fichitoshia, sorarofāfe kexekōiafono kāiti ano. Akka a mēra ikikaixō nō ñia ano tsoa ikama,” ato faifono,²⁴ nikakani a Nios kīfiti pexefā kexemisfāfe a ato xanīfofe fe, a ato Nios kīfixomisfo xanīfokōifo ãa ranā yoinānifo: “¡Aira! ¿Afeskax tsekeafomē?” ikanax ratenifo.

²⁵ Askaifono feronāfake fetsa atoki oxō ato yoini iskafakī: “Nikakapo a mā ato karaxa mēra iki-manita feronāfake rafeta, a Nios kīfiti pexefā mēraxō mā ato yoikani,” ato faino,²⁶ a ato kexemisfāfe ãto xanīfo ãfe inafo fe kani ato ifikai. Akka mā fokaxō ato efenifo. Nāskaxō ato afeska fanifoma yorafoki mesekakī tokirinī noko tsakatirofora ikaxō.

²⁷ Mā fokaxō ato iyonifo a xanīfo finakōia ano. Nānoxō a ato Nios kīfixomis xanīfāfe ato yoini iskafakī: ²⁸ “Mā nō mato yoita, ‘Anā ato Jesúsnoa yoiyamakāfe,’ nō mato faita, akka, ¿afeskakī Jesúsnoa mā ato yoirifaimē? Jerusalén anoafo mā ato yoiki mā mā ato tāpimakōia. Nāskaxō mā noko pārapai nafāfe Jesús reteitafora mā noko fapai, noko chakafapaikī.”

²⁹ Ato askafaifono Pedro a afe rafeafo feta ato kemani: “Akka nōfi Nios nikaikai. Yorafokai nō nikapaima. ³⁰ Nōko xinifāfe ãto Niospa Jesús otoaita, mā mā retefitano ifi cruz ikaki mastaxō. ³¹ Nāskaxō Niospa Jesús a keskara xanīfofinakōi imani yoraflo ato ifixō ato īkikōipakexanō. Nāskakē israelifāfe keyokōichi Nios chanīmara fanōfo, a afara chakafamisfono ãto chaka ato soaxonō. ³² Chanīma mā nō õimis, askatari Niospa Yōshi

Sharapa mā tāpia. Akka a nikaifo Niospa āfe Yōshi Shara ato mēra nanea,” Pedro ato fani.

³³ Ato askafaito nikakakī akiki ōitifishkiyanā ato retepainifo. ³⁴ Akka nā xanīfo fe fariseo āfe ane Gamaliel ato fe ini. Nāato a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamis ini. Yorafāfe aōnoa yoisharakōimisfo. Nāato niinākafā ato yoini iskafakī: “Xafakī ato kāimayokāfe,” ato fani. ³⁵ Nāskaxō ato kāimaxō a xanīfo fetsafo yoini: “Efe yorafāfe israelifāfe, ea nikakapo ē mato yoinō. Māfi na feronāfake rafe retepaikāi, ɻafeskaito mā ato retepaimē? Shināsharakāfe. Ato retepaikakīma,” ato fani. ³⁶ Nāskata anā ato yoini: “Shinākapo, oa feronāfake Teudas xanīfo iyoni. Xanīfo finakōia ipaiyaito cuatro cientos yorafāfe chīfafainifo. Akka nā mā yora fetsafāfe retenifo. Mā reteafono āfe inafo paxkanāi fet-senifo. Nāskakanax ariax keyonifo. ³⁷ Askatari chipo āto anefo kenekakī censo akaifono, Judas fetsa. Galilea anoa ini. Xanīfo ipaikī ato yoini yorafāfe chīfafāinōfo. Askafafaino nāri retenifo. Nāskakē āfe inafori paxkanāi fetsenifo. ³⁸ Nāskakē ē mato yoi na feronāfake rafe ato enekāfe ato afeska fakakīma. Akka a Niospa shināi anori ato yoiyamakakī, ãa ato yoikakī kaxpa ato yoitirofo. Nāskakanax keyotirofo. ³⁹ Akka Nios ato fe ikano mā ato afeska fatiroma. Māroko kexemesharakāfe ato chakafayanā Niosri mā chakafatiroi,” ixō Gamaliel ato yoiaito nikanifo.

⁴⁰ Ato askafaito nikakakī, a Jesúsnoa yoimisfo ato kenakaxō ato koshakata, “Anā Jesúsxō mā afaa yoiki,” ato fakaxō ato nīchinifo. ⁴¹ Nāskakē a Niosnoa yoimisfo xanīfofo anoax tsekekani in-

imakōinifo, Niosnoaxmāi omiskōikanax Jesúsnua meka shara ato yoikani. ⁴² Nāskakē pena tii nōko Ifo Cristo Jesúsnua meka shara ato yoinifo. A Nios kīfiti pexefā anoxō ato yoita pexefo anoxori ato yoifofāsafanifo.

6

*Jesúsxō tāpimisfāfe docefāfe feronāfake fetsafo si-
ete ato ifinifo ato fetayononōfo*

¹ Nāskaifono a Jesús Ifofaifo ichapakōi inifo. Akka fetsafo a griegomekapa ikaifāfe, hebreofo ato mekafakakī taefanifo ato iskafakakī: “¿Afeskakī nōko kaifo a fenemaisfo a piaifo mā ato ināsharaimamē? Akka māto kaifo fisti mā ato ināi,” ikaxō ato mekafanifo. ² Ato askafaifāfe nikakata a Jesúsxō yoimisfāfe nā docefāfe a Jesús Ifofamisfo ato ichanāfakaxō ato yoinifo iskafakakī: “Nō mato Niospa meka yoikī nō xatetiroma a ma piai mato paxkaxoxiki. Akka pena tii nō mato Niospa meka yoifafāini,” ato fanifo. ³ “Efe yora mīshtichi, feronāfakefo siete fenakāfe a mā piai mato ināsharanōfo. Mā mā tāpiakī fatofomākī Niospa Yōshi Shara fe rafeafo. Nāfo nō ato yonomanō a mā piai mato ināsharanōfo. ⁴ Akka nō pena tii Epa Nios kīfifafāinikai, āfe meka sharari yoianā,” ixō ato yoinifo.

⁵ Ato askafaifono nikakani keyokōi inimanifo. Nāskakata Esteban ifinifo, nāato Nios chanīmara fakōina ini, āfe Yōshi Shara a mēra naneano. Feliperi ifinifo, Prócorori ifinifo, Nicanori ifinifo, Timónri ifinifo, Parmenasri ifinifo, Nicolásri ifinifo. Nā Nicolás Antioquía anoa ini. Judeofāfe Nios Ifofaifo keskafakī Nicolás Nios shināmis ini.

6 Ato askafakāta a ato Jesúsnoa yoimisfo ano ato iyonifo. Anoxō ato Nios kífixoyanā ato māmānifo.

7 A Jesúsxō yoimisfāfe Niospa meka ato yoiaifono atoõxō yorafāfe chanīmara fanifo, Jerusalén anoxō. Askatari judeofāfe a ato Nios kífixomisfāferi akairi Jesús Ifofanifo. “Jesús Niospa Fakekōira,” ixō chanīmara fanifo.

Esteban achinifo

8 Esteban Jesús chanīmara fakōina ini. Niospa ãfe kerex shara a mēra naneano akiki inimakōini. Nāskakē aõxō afama mīshtifofakī ato ōimani. **9** Akka judeofo fetsafo nā ichanāti pexe mēranoax ichanāpaonifo. Nā ichanāti pexe anenifo: “Anā Ato Inafoma,” fakakī. Nāfo Cirene anoafó ikaino Alejandría anoafó ikaino Cilicia anoafó ikaino fetsafori Asia anoafori nāfo ichanākanax Esteban fe feratenānifo. **10** Meka finōmapaifiaifono Niospa ãfe Yōshi Sharapa Esteban ãfe ōiti mēra shināmani. Shināsharakōita ato yoini. Ato askafaito tsōa Esteban kemanima.

11 Ato askafaito nikakakī akiki ōitifishkiyanā yora fetsafo ato kori inānifo ato iskafayanā: “Nō mato kori inānō Esteban mā pāratakāfe iskafakī: ‘Na Esteban Moisés yoini keskara chakafaito nō nika, Niosri chakafayanā,’ ixō ato yoitakāfe,” ato fanifo. **12** Mā fokaxō ato yoikī askafaifono, yorafo ōitifishkikani mekai fetsenifo, a judeofāfe ãto xanīfo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfori askanifo. Nāskakaxō Esteban achikaxō xanīfokōi ano iyonifo. **13** Mā iyokaxō ãa pāranifo ãa chanī fetsekakī iskafakakī: “Na feronāfāke nōko Nios kīfiti pexefā mēxotaima chakafai, askatari a Moisés

yoini keskara chakafai. ¹⁴ Nāskatari, ‘Nā Jesúś Nazarete anoato nā Nios kífiti pexefā pāoaxii kiki,’ ikaito nō nikamis. Nāskatari, ‘A Moisés yoini keskara ē fetsafaxii,’ ikaito nō nikamis,” fanifo ãa pārakakī.

¹⁵ Askafaifono xan̄ifofo feta a ano tsaoafāfe ōiafo Esteban ãfe femānā nā ājirinī femānā keskarakōi ūnifo.

7

Esteban ato kemasharakōini

¹ A judeofo Nios kífixomis xan̄ifo finakōiato Esteban yōkani: “¿Chan̄imamakī a mī̄noa yoiaifo keskara?”

² Askafaito nikakī Esteban kemani iskafakī: “Efe yora míshtichi, ea nikakapo. Nōko Nios fāsi sharakōixō afetīama nōko xini Abraham yoini, Mesopotamia ano iyoano, Harán mai ano kayoamano. ³ Iskafakī yoini: ‘Na mai anoax tsekekaini katāfe, mefe yorafoya ato ūifaini. Nā mī kai ano ē mia ispaikai,’ ixō Niospa Abraham yoini.

⁴ Nāskakē Abraham Caldea anoax tsekekaini kani, Harán ano ikikai. Mā anoax ãfe apa naano Niospa Abraham efeni na mai ano, na iskaratīa nō ika ano. ⁵ Akka Niospa afaa pishta ināyonima. Mairi fena inānima. Akka iskafakī yoini: ‘Ē mia na mai ināxii,’ ixō yoiyoni. ‘Akka mā mī nanino mī fenafo ē ato ināxii,’ ixō Niospa Abraham yoiyoni ãfe ãfi feta fake akamano. ⁶ Askata Niospa anā yoini iskafakī: ‘Mī fenafo yora fetsa keskarakanax mai fetsa ano iyonōfo. Nānoax ãto yonomati keskarakanax omiskōikōiyonōfo cuatrocientos xinia akani.’ ⁷ Nāskata anā yoini

iskafakī: ‘Ē na yorafo omiskōimani, nā ato yonomakī omiskōimanaifo. Ē ato askafaino anoax mīfenafo tsekefaixikani. Māanoax fokaxō nā Canaán mai anoxō ea nikasharakōixikani,’ ixō Epa Niospa Abraham yoini. ⁸ Niospa afetīama Abraham yoini: ‘Mī fake feronāfake mī foshki repa xatetiro,’ ixō yoiyoni. Nāskakē Abraham āfe fake Isaaca mā ocho nia ikano foshki repa xateni. Nāskarifakī Isaaca āfe fake Jacobori askafani. Nāskarifakī Jacobo āfe fakefo ato foshki repa xatepakeni.

⁹ “Jacobo āfe fakefo nōko xinifo ipaonifo, nāfāfe ato exto José ūikaspapaonifo. Nāskakaxō Egipio anoax foaifono yora fetsafo ato inānifo aōxō kori fixikakī nāfāfe Egipio ari iyotanōfo. Askafafiafone Epa Niospa José potanima. ¹⁰ José omiskōiaito Epa Niospa ifini. Nāskaxō shināsharamani. Nāskakē Egipio anoxō ato xanīfokōichi José noisharakōini. Nāskaxō xanīfāfe José xanīfo imani, Egipio anoxō āfe pexe anoax xanīfokōi inō.

¹¹ “Nāskakē Ejipto anoafó fe Canaán anoax fonāiki finakōinifo omiskōiyanā. Nāskakē nōko xinifāfe afaa pinifoma. ¹² Akka Jacobo nikani Egipio anoa a piaifo ichapakē. Nāskakē nāri āfe fakefo nīchini a piaifo fitanōfo, nā nōko xinifo. Ari fokatsaxakakīma foitaenifo. ¹³ Nāskakata afianā fonifo. Mā anā foafono José āfe ochifo tāpimani. Nāskakē nā xanīfo Faraón tāpini José āfe kaifo. ¹⁴ Nāskata chipo José apa kenamani Egipio ano onō āfe fakefo fe. Nā yorafo setenta y cinco inifo Egipio ano ikifeaifo. ¹⁵ Nāskakē Jacobo kani Egipio ano ikikai. Nānoax Jacobo nani, nānoaxri nōko xinifori nāpanifo. ¹⁶ Nāskakē Jacobo āfe xaofo Siquem ano fonifo maifaifokakī. Nā mai nōko xini Abraham

afetīama fini, feronāfake ãfe ane Hamor minini. Nā mai kini mēra nōko xinifo maifanifo.

¹⁷ “Akka mā anoax chaima tsekeafono nā Epa Niospa Abraham yoiyoní keskai, mā Egípto anoax kaikanax fakefo ichapakōi kainifo. ¹⁸ Nāskatari Egípto anoax nā xanīfo fetsa finakōiato José ōimisma ini. ¹⁹ Nā xanīfāfe nōko kaifofo ato pārapaoni. Nāskaxō nōko xinifo ato omiskōimapaoni. Ato pāraxō ãto fakefo ato potamapaoni nā fake rama kāiyaifo nanōfo. ²⁰ Ato askafaino nānoaxri Moisés fakeni. Akiki Epa Nios inimakōini. Nānoxō apa feta ãfe afa ato pexe anoxō kexesharapaoni. Tres oxe anifo kexekakī. ²¹ Mā tres oxe akano apa feta ãfa fētamā fepoxō faka ketokonō ratanifo. Nānoa Faraón fake xomayato fichixō ifini ãfe fake keskarakōi inō. ²² Nāskakē Moisés nā Egípto anoxō tāpiafo keskarari tāpikōini. Mā yosixō yoikī tāpisharakōia ini a xanīfāfe yoitiro keskafakī.

²³ “Mā cuarenta xinia axō Moisés ãfe kaifo israelifo ōikai kani. ²⁴ Akka mā kaxō ōia Egípto anoato ãfe kaifo koshaito ōini. Askafaito ōikī timamapaikī, Moisés Egípto anoa feronāfake koshakī reteni. ²⁵ Askafata Moisés shināni: ‘Êfe kaifāfe tāpikani eoxō Niospa ato ifipai,’ ixō shināni. Akka tsōa tāpinima. ²⁶ Nāskata pena fetsa Moisés ãfe kaifo ari kaxō ōia ãfe kaifo raferi setenāifāfe ōitoshini. Nāskaxō ato raefapaita ato yoini iskafakī: ‘Nā yora fistifiax ¿afeskai mā setenāimē?’ ²⁷ Ato askafaino a fētsa seteai Moiséski ōiti fishkiyanā yoini iskafakī: ‘¿Tsōa mia xanīfo imamē mī noko ūkinō? ²⁸ ¿Akka mī ea retepaimē nā Egípto anoa mī retefaiyamea keskafakī?’ ixō yoini akiki ōiti fishkiyanā. ²⁹ Askafaito nikai Moisés onekaini

Madián mai ari kani. Nāri ipaoni yora fetsa keskarax. Nāriax āfiyaxō fake feronāfake rafe ani.

³⁰ “Nārixō Moisés mā cuarenta xinia akano, tsōa istoma machi Sinai chaima akiki ājiri nokoni, oa fanafó kooai keskara mēranoax. ³¹ Askaito nikai Moisés rateyanā namakē ōia fani. Nāskakē akiki chaimashta kaxō ōipaikī nika a mēranoax Nios mekaito nikani iskafakī yoiaito, ³² ‘Ēfi mī xinifāfe ato Nioski. Abraham ikaino Isaaca ikaino Jacobo ikaino ēfi āto Nioskōikī,’ ixō Niospa yoiaito nikai Moisés rateyanā choani. Nāskakē anā ari nais-nima. ³³ Nāskaito Epa Niospa yoini iskafakī: ‘Mī zapato pekafe, nā mī nia ano sharakōikī. ³⁴ Efe yorafo mē ōia omiskōiaifāfe Egípto anoax. Mē ato nika tetsosikaifāfe. Nāskax ē fotoa ato ifiyoi. Nāskakē iskaratīa Egípto ano ē mia nīchi,’ Niospa Moisés fani.

³⁵ “Āfe kaifāfe noikaspakakī iskafafianifono: ‘¿Tsōa mia yoiamē mī nōko xanīfo inō noko īkixikī?’ ixō yoifinifono. Akka Epa Niospa xanīfo imaxō nīchini āfe kaifo ifitanō, āfe ājiriōxō. ³⁶ Mā Moisés kaxō Egípto anoa nōko xinifo ifini. Mā ato ifitani oxō Moisés afama mīshti fani tsōa atiroma keskara fakī. Nā mai anoxō cuarenta xinia ani. Nā īamāfānē āfe ane Ōshi anoxō tsōa istoma ipaonifo. ³⁷ Moisés āfe kaifo israelifo yoikī iskafani: ‘Niospa fatora fetsa ea keskara mato ano nīchixii kiki. Nikasharakāfe,’ ato fani. ³⁸ Nā Moisés judeofo fe tsōa istoma ano ipaoni. Nānoax ājiri femekani machi Sinai anoax, nā ājirinī yoia keskafakī nōko xinifo yoini. Nā Moisés a noko īkipakexatiro Niospa meka shara fini, nā meka sharapa noko

Íkipakexatiro ixō ato yoini.

³⁹ “Akka nōko xinifāfe nikakaspayanā chakafanifo. Nāskakanax afianā Egipto ano fepainifo. ⁴⁰ Nāskakaxō Aarón yoinifo iskafakakī: ‘Noko nios faxōfe noko īkinō. Fakira Moisés kaaki nō tāpiamaki, Egipto anoa noko efefitaxakī.’ ⁴¹ Nāskafaifāfe Aarón ato fakka fake keskara oro ato onifaxoni. Mā ato onifaxōano yoinā retexō ināyanā akiki inimayanā fista axonifo. ‘Aicho, nōko nios fasi sharakōi,’ fanifo ãa onifikaxō. ⁴² Nāskakē Nios ato makinoax paxkani iskafakī ato yoiyanā: ‘Na fishifo nai mēranoafo nōko niosra mā fatiro,’ ato fani. Akka nā Niosnoa yoimisfāfe, nānorikōi kirikaki keñenifo iskafakī:

Israelifāfe tsōa istomaxō mā mā cuarenta xinia afiaxō mākai yoinā retexō mā ea ināpaonima, ⁴³ Askatamaroko māa mā afara fetsa onifaxō, ‘Nā nōko niosra,’ ixō Moloc mā iyafofāsamis. Askata māto nios Refán ãfe fishifori mā noimis. Na nōko niosra ixō mā afara onifanixakī, akiki mā inima kakāini. Nāskakē ē māto na tsōa istoma anoa ē mato chai nīchi, Babilonia finōfāi,

Niospa ato fani.

⁴⁴ “Nāskakē nōko xinifāfe tsōa istomaxō nā Moisés Niospa yoini keskafākī pexe fakanax ipaonifo. Nā Niospa Moisés yoini iskafakī: ‘Karpa pexe fafe nā ē mia ūimana keskara fakī,’ ixō yoini. ⁴⁵ Nāskakē mā xini ichapa finōta nōko xinifāfe nā karpa pexe finifo. Akka mā Josué xanīfoxō ato iyoni yora fetsafo potaxō ato mai fīaifonōfo. Niospa ato axōfaino ato mai fīanifo. Mā askapakeafono Davidri chipo xanīfoni. ⁴⁶ Xanīfo Davidki Nios fāsi inimakōini. Nāskakē David Nios

yoini iskafakī: ‘Epa Niosi, ē pexe efapa shara mia faxopai ano Jacobo ãfe fenafo inō,’ ixō yoini. ⁴⁷ Askafakī yoifixō axonima, ãfe fake Salomón Epa Nios pexe faxoni. ⁴⁸ Akka yorafāfe pexe faxōfiafono nā Nios finakōia a pexe mēra itiroma. Niospa keyokōi ūkinā ixō a Niosnoa yoimisto kirika keneni iskafakī:

⁴⁹ Ě nai mēra ika. Nārixō na mai anoafō ē onifani tii keyokōi ē ūkinā. Akka, ¿afeskakī mā ea pexe faxotirovē a fisti mēra ē inō faki kafāsaxikima? ⁵⁰ Akka, ¿ē afama mīshti onifani-mamē?

ixō Niospa ato yoini.

⁵¹ “Akka māfi māto xinifo keskarakī. Mā nikayospakōifo Epa Niospa meka mā nikakaspakōimis, chanīmarakai mā famisma. Niospa Yōshi Sharapa mato yoimis mā nikakōimisma. ⁵² Nāskaxō māto xinifāfe a Niospa meka ato yoimisfo ato omiskōimapaonifo. Nāfāferi retenifo, ‘A sharafinakōia nokoki fotoxii kiki,’ ixō aōnoa yoinifo. Akka nā sharafinakōia mā nokoki oano, mā achixō ato retemayamea. ⁵³ Niospa ãjirifoōxō Moisés Niospa meka shara mato yoifimisno mā nikakaspamis,” ixō Esteban ato yoini.

Esteban retenifo

⁵⁴ Esteban ato yoikī askafaito nikakani judeofāfe Esteban noikaspakani, akiki ūtitifishkikī finakōinifo. ⁵⁵ Askafiaifono Esteban shināchakanima māmāi Niospa ãfe Yōshi Shara ãfe ūiti mēra naneano. Askata nai ari foisnīfotakī ūia Niospa ãfe shara chaxasharakōiaito ūini, Jesús Apa fe ketaxamei nikē. ⁵⁶ Nāskaxō ato yoini iskafakī:

“¡Óikapo! Mā nai fepekemea ē ōikai Jesucristo Apa ketaxamei niakī,” ixō Esteban ato yoini.

⁵⁷ Ato askafaito nikakaspakōikakī fāsikōi fiisiyanā paopomenifo. Nāskakaxō noikaspayanā akiki fareke ferakaxō, ⁵⁸ mā achikaxō pexe rasi pasotai iyokaxō nā Esteban yōaitafāfe feronāfake naetapa āfe ane Saulo rapati inānifo ato kexesonō. Nāskakaxō chipo Esteban tokirinī tsakaketsanifo.

⁵⁹ Nāskafakī tokirinī tsakaketsaifono Esteban Epa Nios kīfini iskafakī: “Ifo Jesús, ēfe fēro mēsho ifife,” ixō yoini. ⁶⁰ Nāskata ratokonō mai chachipakefofā, fāsikōi fiisini. Iskafakī yoini: “Ifo, ea chakafakani kiki ato raefāfe,” ixō yoiax nani.

8

A Jesús Ifofaafo Saulo ato omiskōimani

¹ Mā Esteban reteafono Saulo inimayanā: “Mā mā akakōikī,” ato fani. Nāskata afia penata nā Jesús Ifofamisfo ato omiskōimakī finakōinifo Jerusalén anoxō. Akka Jesúsxō tāpimisfo ichonifoma, Jerusalén ano nētenifo. Akka nā ato omiskōimanaifo ichokanax paxkanāi fetsenifo. Ranāri Judea mai ari foaifono, ranāri Samāria ari fonifo. ² Atiri yorafāfe a Nios Ifofamisfāfe Esteban maifakani oiai finakōinifo aō noikani. ³ Akka nā Saulo Jesús Ifofamisfo ato omiskōimani pexefo tii mēra ikikafākakāini ato achixō karaxa mēra ato ikimaxiki, kērofoya feronāfakefo.

Niospa meka sharaōnoa Samāria anoa ato yoinifo

⁴ Akka nā Jerusalén anoax ichoafāfe Jesucristoōnoa meka shara ato yoifofāsafanifo

nā foaifo arixō. ⁵ Felipe pexe rasi Samāria ano kani, anoxō Cristoōnoa ato yoikai. ⁶ Ato yoiaito nikakani yorafo ichanākaxō Felipe nikakōinifo. Askatari Niospa Yōshi Sharaōxō tsōa atiroma keskafakī Felipe afama mīshtifo faito ñinifo. ⁷ Askata a niafaka chakafo ato mēra nanea ato makinoa potapakeni. Nāskakē niafaka chakafo ato makinoax tsekei fiisiki fetsenifo. Askatari a finimisfoma sharafata chātfori sharafani. ⁸ Askafaito ñikani a pexe rasi anoafo Felipeki inimakōinifo, ato sharafapaito ñikani.

⁹ Akka nā Samāria mai anoa feronāfake āfe ane Simón ini. Taeyoi yōfe iyopaoni, nāato Samāria anoafo ato pārapaoni: “Ē feronāfake sharafinakōiara,” ixō. ¹⁰ Keyokōichi fakefoyaxō anifofafē nikakōisharanifo iskafakī yoiyanā: “A nā yoimisfo a nato Niosxō afama mīshtifo fai kiki,” ixō yoinifo.

¹¹ Nāskakē akiki inimakakī nikakōipaonifo āfe yōfeōxomāi mā ato pārapakemiskē. ¹² Akka askafiaifono Felipe Nios xanīfoōnoa yafi Jesucristoōnoa meka shara ato yoiato nikakakī chanīmara fakōinifo. Nāskakē chanīmara faifafē Felipe faka mēra ato ikimapakeni maotisafakī ãto chaka xatenōfo. Feronāfakeoya kērofoya ato faka mēra ikimapakeni. ¹³ Askatari a Simón yōfe ifiakatsaxakī atori Jesús chanīmara faxō Ifofani. Askafaito ñikī aari Felipe maotisafani. Nāskax nā Simón Felipe afe kapaoni. Akka Felipe tsōa atiroma keskafakī Niosxō afarafo sharafaito ñikī yoini iskafakī: “Aira. ¿Afeskaxō iskafaimē?” ixō Simón yoini.

¹⁴ Nāskaifono a Jesús fe rafemisfafē Jerusalén

anoxō nikanifo Samāria anoxō yorafāfe Niosnoa meka shara chanīmara faifāfe. Nāskakē Pedro yafi Juan nīchinifo, Samāria ari fotanōfo. ¹⁵ Mā Samāria ano nokokaxō a Nios Ifofaafo ato Nios kīfixonifo Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenō. ¹⁶ Ato mēra Epa Niospa Yōshi Shara naneyoamano Jesús aneōnoax maotisanifo. ¹⁷ Nāskakē Pedro feta Juan ato māmānifo ato Nios kīfixoyanā. Ato askafaifono Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni.

¹⁸ Nāskakē Simón ūini Niospa Yōshi Shara ato mēra naneaito Pedro feta Juan ato Nios kīfixoyanā ato māmāifono. Ato askafaifono ūikī Simón ato kori ināpainei. ¹⁹ Ato iskafakī yoiyanā: “Eari na kerex shara inākāfe ēri ato māmāpakenō Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenō,” ixō Simón ato yoini.

²⁰ Ato askafaito Pedro kemani: “A na mī koriya mī nai, akka mī shinā korioxō a Niospa noko ināpaiyai keskara nō fitiro. Maa, askarakaima. ²¹ Mīkai afaa tāpiama na nō Nios yonoxonai keskarakai mīnofeta atiroma. Mia Niospa tāpikōia mī ūiti mēraxokai mī shināsharaima. ²² Nāskakē mī chaka xatefe a mī shināi anori anā shinākima. Nios yōkafe mī kīfiaito mia chaka soaxotiroki. ²³ Mē mia ūi mī ūitifishkiki finaito mīmāi chakakōiax,” ixō Pedro yoini.

²⁴ Askafaito nikakī Simón kemani iskafakī: “Ea Nios kīfixōfe, nā mīa yoiai keskafakī, Niospa ea omiskōimayamanō,” ixō yoini.

²⁵ Askakāta Pedro feta Juan Samāria anoafō nōko Ifo Jesúsnoa meka shara ato yoitakani Jerusalén ano anā fenifo.

Mā fekakī pexe rasi anoafō Jesúsnoa meka shara ato yoifenifo

²⁶ Nāskata Niospa ãfe ãjirinī Felipe yoini: “Fai fētsa kakīma, na fāi katāfe na fāi Jerusalén yafi Gaza finōfainaki tsōa istoma ari na fai kaaki,” fani. ²⁷ Askata Felipe fininākafāta kani. Fāi kai feronāfake Etiopía anoaki nokoni. Nā feronāfake xanīfori ini. Nāato kēro xanīfokōi kori kexexopaoni Etiopía anoa. Nāato Jerusalén ano kaxō Epa Nios kīfitani. ²⁸ Mā ãfe kaifo mēra okī ãfe karo mēra tsaoxō kirika anefeni, nā Isaías Niosnoa yoikī keneni. ²⁹ Nāskata Niospa Yōshi Sharapa anā yoini Felipe: “Oa karo ano katāfe,” fani. ³⁰ Mā Felipe akiki kaxō nikani nā feronāfake Etiopía anoato kirika aneaito, nā Isaías keneni. Nāskaxō yōkani: “¿Mā mī tāpiamē a mī aneai?” faito, ³¹ Etiopía anoato kemaní iskafakī: “¿Afeskaxō ē tāpitirodē? ¿Tsōa ea tāpimatiromē?” fata nāskaxō nā feronāfāke Felipe kenani: “Ēfe karomā naneyofe efe tsaoxiki,” fani. ³² A kirika kenea anekī ōiai iska ini:

Oveja iyokaxō retetirofo keskafakī, ari iyonifo retexikakī. Ovejanā fake achikaxō ãfe rani xateaifono feroitiroma keskai ari tooximima. ³³ Rāfinī fanifo afaa chakafayamafiakē noikaspa kakī. A xanīfofo aō rafanā inifoma aō rafanā itamaroko retenifo. Akka ãfe fenafāfe nikanakafoma,

ixō Isaías keneni ōini.

³⁴ Nāskata nā xanīfo Etiopía anoato Felipe yōkani: “Ea yoife ē tāpinō na Niospa meka yoimisto yoini afaa ikamākī, fetsaõnoa yoikī kenenimākī askayamakī ãa anoi yoimekī kenenimākī,” faito, ³⁵ Felipe yoini iskafakī: “Na mī kirika ōiai Isaías keneni a Jesucristo noko nāxoxiai yoikī keneni,” fani. Nāskafaxō Jesúsnoa meka shara yoipakeni.

³⁶ Nāskakata fāi fokani faka ano nokonifo. Nānoxō a xanīfo Etiopía anoato Felipe yoini: “Na faka ūipo. ¿Na fāka mī ea maotisafatiromamē?” fani.

³⁷ Askafaito Felipe yoini: “Mī ūiti mēraxō mī chanīmara fakōinaito ē mia atiro,” fani. Askafaito a feronāfāke kemani: “Ēje, ē chanīmara fai Jesucristo Niospa Fake,” fani.

³⁸ Askafaito nikakī Felipe, “Mī karo nētefafe,” fani. Mā karo nētefakata nā rafe fotopakefofānifo faka ano. Nānoxō Felipe a feronāfāke Etiopía anoa maotisafani. ³⁹ Mā faka anoax feaifono, Niospa Yōshi Sharapa Felipe iyofaino yamarisatani. Nāskakē a feronāfāke Etiopía anoato Felipe anā ūinima. ⁴⁰ Nāskata Felipe mai fetsa, Azoto ano nokoni. Nānoax kakī a pexe rasi anoafo Jesúsnoa meka shara ato yoifoikaax, Cesarea ari nokoni.

9

Saulo Jesús chanīmara fani Damasco ano kakī (Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ Nāskatari nā Saulo mēxotaima ē mato reteikai ixō ato retepaipaoni a Jesús Ifofaafo. Nāskakē a ato Nios kīfixomisfo āfe xanīfo ano kani. ² Mā kaxō ato yoini iskafakī: “Ea kirika kenexokāfe ē aya katanō, ichanāti pexefo Damasco ano a Jesús chanīmara faifo ē ato achitanō, feronāfākefoya kērofoya, Jerusalén ano ato iyoxō karaxa mēra ato ikimaxiki,” ixō ato yoini. ³ Akka mā pexe rasi Damasco chaima fāi kaino, nai mēraxō a kemataima chaxatanaino, ⁴ Saulo pakeni. Pakexō nikani, iskafakī yoiaito: “Saulo, Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē?” faito nikakī, ⁵ Saulo kemani: “Ifo, ¿mī tsoamē?” faito kemakī iskafani: “Ēkīa

Jesús, a mī ea omiskōimanai. ⁶ Fininākafā. Pexe rasi ano katāxiki. Anoxō mia yoikani kiki mī afaa afeska faimākai,” fani.

⁷ Akka a Saulo fe foaifo ratekōinifo mekaito nikakani. Akka anoa mekaito nikafikakī tsoa ūnifoma. ⁸ Nāskata Saulo fininākafani. Fininākafāta ūipaikī anā ūnimá, mā fēxoa ini. Nāskakē mētsokaxō iyonifo Damasco ano. ⁹ Nā Damasco ano tres nia ini ūiaxma. Askatari afaa pinima, afaari ayanima.

¹⁰ Akka nā Damasco ano Jesús Ifofaa fisti ika ini, āfe ane Ananías. Nāato namakē ūini nōko Ifāfe yoiaito iskafakī: “Ananías,” faito, “Ēkīa, Ifo,” fani. ¹¹ Askafaito nōko Ifāfe yoini: “Na fai āfe ane ‘Mēstekōi’ ari katāfe. Mā nokoxō Judaspa pexe ano yōkafe nānoa feronāfake Tarso anoa, mī fichikai āfe ane Saulo. Nānoxō Epa Nios kīfi kiki. ¹² Anoxō mia namakē ūiafai kiki, mī mīfi mī māmāito, anā ūisharaxiki,” ixō yoiaito, ¹³ nikakī Ananías kemani: “Ifo, na feronāfakeōnoa ea yoiaifāfe mē nikamis. Nāato keyokōi Jerusalén anoafo chakafaito a mia Ifofaafo. ¹⁴ Akka mā nono oa a ato Nios kīfixomis xanīfofofāfe nīchialono. A mia Ifofamisfo ato karaxa mēra nīchixikī mā ato ifiyoa,” faito, ¹⁵ anā nōko Ifāfe yoini iskafakī: “Mē na feronāfake katoa eōnoa meka shara ato yoinō mai fetsafo anoafoya āto xanīfofoya israelifoya ato yoinō. ¹⁶ Nāskakē ē Saulo ūimana eōnoax omiskōifinakōinō,” ixō yoini.

¹⁷ Askafaito nikafaini Ananías kani. Kaax pexe mēra ikitoshita nānoa Saulo fichitoshini. Nāskaxō āfe mīfi māmāni iskafakī yoiyanā: “Saulo, ēfi mefe yorakī. Nōko Ifo Jesús nā mī fāi oaito mikiki nokoitato, ea nīchia ē mia fero sharafaxonō, askatari Niospa Yōshi Shara mī mēra ē nanenō,” faino, ¹⁸ koshikōi Saulo fero mēranoax oa foe pese

keskara pakeni. Nāskaxō ñisharakōtani. Nāskakē Ananías maotisafani faka mēra ikimakī. ¹⁹ Nāskaxō mā pixō meeaa ãfe yora sharakōi ini, anā ãfe yora pachi inima. Nāskakē nā Jesús Ifofaafó fe Damasco ano ato fe oxa ranāyonifo.

Damasco anoxō Saulo Niosnoa yoini

²⁰ Askata Saulo ichanāti pexe mēraxon ato yoikī taefani iskafakī: “Jesús Niospa Fakēkōi,” ixō ato yoini. ²¹ Ato askafaito nikakaní ratei fetsenifo. Nāskaxō yoinifo iskafakakī: “Akka, ¿nato Jerusalén anoxō a Jesús Ifofamisfo ato omiskōimamismamē? Akka, ¿naamamē? Mā nono oa nonoafó ato achiyoi, a Nios kīfixomisfāfe ãto xanīfofo ato iyoxoni axiki.”

²² Akka taeyoi Saulo ratepishtakī yoiyoni. Nāskaxō feyafani fāsikōi yoikī. Nāskaxō mēstekōi ato yoini Niospa ãfe Fakē Jesúus nokoki nīchini. Nāskakē judeofāfe Damasco anoxō tāpipaiketsanifo. “¿Fato nō chanīmara faimē?” ikaxō, “Jesucristofí Niospa Fakēkōikī,” ixō ato yoiaito.

Saulo judeofoki mesei onekaini

²³ Nāskata mā oxai ichapano, judeofāfe ichanākaxō shinānifo: “¿Afeskaxō nō Saulo retetiromē?” ikaxō, ²⁴ akka Saulo tāpini yoiaifono. Pena yafi fakishchāi manaifono pexe rasi kāiti anoxō retepaikakī. ²⁵ Askaito ñikakī a Jesús Ifofamisfāfe Saulo fēta mēra nanexō kene fomākīaxō risfichi fakishi fotomanifo a tsoa niama anori. Mā fotomanafono onekaini.

Saulo Jerusalén ari kani

²⁶ Mā Saulo Jerusalén ano nokoax a Jesús Ifofamisfo fe rafepaiyaito, akka keyokōichi omisnifo tāpikaxoma koshikairoko Nios Ifofara ikaxō.

²⁷ Askaito õikī Bernabé Saulo iyoni Jesús ãfe inakōifo ari. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Na Saulo nōko Ifo õia fāi kakī, nōko Ifafe yoiaito. Nāskaxō na Saulo Damasco anoxō ato yoisharapakea, ‘Jesús Niospa Fakēkōi,’ ixō ato yoia ranotamakōi,” Bernabé ato fani. ²⁸ Nāskakē Saulo Jerusalén ano ato fe ikax, kafāsapaoni. Nōko Ifo Jesúsnoa ato yoifofāsafapaoni mesetama. ²⁹ Anoxō ato yoiaito judeofāfe griego meka tāpikaxō fochishpamanifo. Nāskakaxō afeskaxoma retepainifo. ³⁰ Askafaifono a Jesús Ifofaafāfe mā tāpikaxō Saulo iyonifo Cesarea ano. Nānoxō Tarso ano nīchinifo.

³¹ Nāskakē a Jesús Ifofaafō Judea anoax ita Galilea anoax ita Samāria anoax ita isharakōinifo anā tsōa ato omiskōimanaimano. Anoxō Nios nikasharakōinifo isharakōikaxō Niospa Yōshi Sharapa ato axosharaino. Nāskakē a Nios Ifofaafō ichapakōi inifo.

Pedro Eneas sharafani

³² Nāskakē Pedro kafāsani a Nios Ifofaafō ato õifofāsafai. A Lida ano ikaxō Nios Ifofaafori ato õikai kani. ³³ Nānoa feronāfake ãfe ane Eneas fīchini. Rakatiani mā ocho xinia aka ini. ³⁴ Fichixō Pedro yoini iskafakī: “Eneas, Jesucristo mia sharafaaki fininākafāta mī oxati itipinīfafe,” ixō yoiaino, Eneas koshikōi fininākafani. ³⁵ Nāskakē Lida ano ikafāfe, Sarón anoafāferi õikakī nōko Ifo Jesús chanīmara fanifo.

Mā Dorcas naano Jesúsxō Pedro otofani

³⁶ Nāskafono nā pexe rasi Jope ano kēro Nios Ifofaa ika ini, ãfe ane Tabita. Griegomekapa Dorcas famisfo. Nā kēromā isharakōixō ato axosharakōipaoni ato afara ināsharakōikī. ³⁷ Nāato

askafai, Dorcas isinī iki nani. Mā nakē chokakaxō fomākīa māpemainīfotā pexe kene fetsa ano ratanifo. ³⁸ Akka Jope fe Lida chaima ini. Nā Lida ano Pedro ika ini. Nāno ikē nā Nios Ifofaafāfe tāpikaxō feronāfake rafe nīchinifo, iskafakī yoitanōfo: “Jope anoxō mia kenafo mī koshi kanō,” ixō yoitanōfo.

³⁹ Askafaifono Pedro ato fe kani. Mā nokoano fomākīa māpemainīfotānifo a Dorcas raka ano. Anoax a kēro fenemaisfo oiakakī Dorcas nayoxoma ato samafaxomis ispanifo. ⁴⁰ Askaifāfe ōikī Pedro ato kāimani. Ato kāimata ratokonō mai chachipakefotā Epa Nios kīfini. Nāskata a kēro naa ūianā yoini iskafakī: “Tabita, fininākafāfe,” faino, nā kēromā Pedro feista nāskax tsaoīnākafāni. ⁴¹ Nāskata Pedro mētsoxō fininīfotāni. Nāskata a Jesús Ifofaafoya a kēro ifomafafo ato kenani ato ūimaxiki mā Dorcas anā otoano. ⁴² Askaito nikānifo a pexe rasi Jope anoaafāfe. Nāskakē ichapakōichi nōko Ifo chanīmara fakōinifo. ⁴³ Mā askafata Pedro Jope pexe rasi ano oxaranāyoni, a Simón anoxō fichi shinā famis ano.

10

Pedro fe Cornelio

¹ Nā pexe rasi Cesarea anoa feronāfake āfe ane Cornelio ini. Sorarofāfe āto xanīfo ipaoni. Nā sorarofo, “Italianōra,” ato famisfo. ² Nā feronāfake āfe yorafo fe isharakōixō Epa Nios kīfipaoni. Nāskatari judeofo ato axosharayanā kori ichapa ato ināpaoni. Nāskaxō Epa Nios mēxotaima kīfipaoni. ³ Nāskata pena fetsa yātakape oa namakē ūia fani, Niospa āfe ājiri xafakīakōi ūini akiki oxō iskafaito: “Cornelio,” faito. ⁴ Nāskakē Cornelio ājiris ūini.

Nāskaxō rateifinakōiyanā yōkani iskafakī: “¿Afaa mī ea yoipaikī kenaimē, Ifo?” faito, ājirinī yoini: “Mī kīfiaito mā Epa Niospa mia nikakōia, a yora afaamaisfo ato axosharayanā mī ato kori ināito.”

⁵ Nāskaxō yoini: “Fatora fetsa nīchife Jope pexe rasi ano kaxō Simón ifitanōfo. Āfe ane fetsa Pedro.

⁶ Simón fetsa pexe ano oxaki nā Simón īamāfā ketokonō ikaki fichi koiro fai.”

⁷ Askafakī yoiax mā ājiri kaino, Cornelio a yonoxomis rafeya āfe soraro fisti kenani nā soraronō kexekōimis ini. Akka nā soraronō Nios shināmis ini. ⁸ Nā ājirinī yoia keskara mā ato yoixō Jope ari ato nīchini.

⁹ Penama xini keya mā Jope chaima faifoafono, Pedro pexe māmākīa māpeinīfotāni arixō Epa Nios kīfikakī. ¹⁰ Nāskax fonāikōikī pipaini. Akka pixikakī mā pīchaifono Pedro namakē ōia fani. ¹¹ Ōia nai fepekemeaito ōini ariax sabanā keskara petapafā nexeax nai mēranoax nāmā fotopakekafanaito.

¹² Nā sabanā petapafā mēra yoinā fetsa fetsatapafo ōini ronofoya, peyafō, afama mīshti ini.

¹³ Nāskata mekaito nikani iskafakī yoiaito: “Pedro, fininākafāfe. Nafo retexō pixiki,” faito nikani.

¹⁴ Askafaito nikakī Pedro kemani: “Maa, Ifo, nafo ē pimisma, Moisés noko yoini nafo nō pitiroma,” faito, ¹⁵ afianā yoiaito nikani iskafakī: “Niospa nafo shara imaki. Akka nafo chakara fayamafe,” faito nikani.

¹⁶ Yoikī tres fata nāskax nā sabanā petapafā anā nai mēra kaito ōini. ¹⁷ Nāskakē Pedro shināchakakōiyanā tāpipaini. “¿Afaa iskara Niospa ea yoipaimē na namakē ōia keskara ē ōiai?” ixō Pedro shināni. Nāskaino a Cornelio ato nīchia

fokaxõ, pexe fepoti anoxõ ato yōkanifo: “¿Fatomẽ Simón pexe?” ixõ ato yōkanifo. ¹⁸ Anoxõ fāsikõi ato yōkanifo: “¿Fanĩ Simón fetsa oxamẽ, ãfe ane fetsa Pedro?” ixõ ato yōkanifo.

¹⁹ Oa namakẽ õia keskara õixõ Pedro shināpaiyaino, Niospa Yōshi Sharapa yoini iskafakī: “Õipo, feronāfake trespa mia fenai feafokī. ²⁰ Fininākafāfe. Nã mā fotoax ato fe kataxiki tanaimakõi, ē ato nīchia feafoki,” faino, ²¹ Pedro fotopakekafāxõ a feronāfake tii ato yoini iskafakī: “¿Afaa mā akiyoamẽ? Ŝerokonõ a mā ea fenai,” Pedro ato fani.

²² Ato askafaino kemanifo: “Nō oa nã sorarofāfe ato xanīfo Cornelio noko nīchiano nã feronāfakefi sharakōiki. Nios nikakōimis. Judeofāfe aõnoa meka shara yoimisfo sharara famisfo, Niospa ãfe ãjirinī yoia mia kenanõ ãfe pexe ano mī kanõ, nāato mia nikasharai mī yoaito,” fanifo.

²³ Askafaifāfe nikakī Pedro ato ikimani. Nāno afe oxa fistinifo, nāskata Pedro ato fe penama kani. A afe rafeafori Nios Ifofakanax Pedro fe fonifo Jope anoax.

²⁴ Mā fokanax pena fetsa Cesarea ano nokonifo, a Cornelio ato manai ano, afe yorafo feta. Ñafe yamakōifori ano afe inifo ato kenamana fekanax.

²⁵ Mā Pedro pexe ano nokoano, Cornelio ãfe pexe anoax kāinākafā Pedro ifikai kani. Mā kaxõ a nāmā ratokonõ mai chachipakefofā: “Mī fāsi sharakōira,” fani.

²⁶ Askafaito õikī Pedro fininīfotāni iskafakī yoiyanā: “Fininākafāfe. Ŝeri yoraki mia keskara,” fani.

²⁷ Nāskax afemekayanā pexe mēra ikikaikī õia yora ichapakōifo ichanā inifo. ²⁸ Anoxõ Pedro

yoini: “Mā mā tāpia a nōko xinifāfe noko yoini keskara a judeofoma fe nō rafetiroma. Askatari āto pexe mēra nō ikitiroma. Akka Niospa ea tāpimana ē tsoa chakafatama ē ato noisharakōinō.

²⁹ Nāskakē ea yoiaifono ē koshi oa, ē okaspama. Akka ē tāpipai afeskakī mī ea kenamāki,” faito,

³⁰ Cornelio kemani iskafakī: “Mā cuatro nia finōa, a nono xini rakato ēfe pexe anoxō foni teneyanā ē Epa Nios kīfiaino yātapake, feronāfake rapatifafekōiai safeax ekeki nokoita, ³¹ ea yoikī iskafaita: ‘Cornelio, mā Niospa nika mī kīfiaito. A mī akai keskarari mā tāpia, a afaamaisfo mī ato afara ināsharaito,’ ea faito ē ōita. ³² ‘Nāskaxō feronāfake tres pexe rasi Jope ano nīchife Simón ifitanōfo. Āfe ane fetsa Pedro. A Simón fetsa āfe pexe mēra ikaki. Nā Simón fētsa fichi koiro shinā famiski īamāfā ke-semē ikaki,’ ixō ea yoita. ³³ Nāskakē feronāfake tres ē koshikōi nīchita mia ififonōfo. Akka mī nokoki os-harakōianā mī noko inimamasharakōia. Nāskakē keyokōi mā nō ichanā Niospa noko ūiaino. Akka nō nikapai a nōko Ifāfe mia yoia keskara mī noko yoinō,’ ixō Cornelio yoini.

Pedro ato yoini Cornelio pexe anoxō

³⁴ Askafaito nikakī Pedro yoini iskafakī: “Chanīma mē tāpikōia Niospa noko yora fetsa keskara ūima, keyokōi nā yora fisti keskara noko ūi. ³⁵ Askakimaroko nā mani fetsafāferi Nios nikakōikakī, afarafo sharakōi fakanax, Epa Niospa fake itirofo. ³⁶ Niospa israelifāfe fenafo meka sharaōnoa ato yoini, inimasharakōinōfo. Jesucristoōxō ato yoini, nā nōko Ifoōxō. ³⁷ Mā mā nikamiski a Judea mai anoax ini keskara.

Taefakī Galilea anoxō ato yoikī taefani: ‘Māto chaka xatekāfe Nios chanīmara fakāfe ē mato maotisafapanō,’ ixō Juan ato yoini.³⁸ Akka mā mā tāpia Niospa ãfe kerex sharafoya ãfe Yōshi Shara Jesús mēra naneni. Jesús afama mīshtifo fapaoni, ato sharafayanā a omiskōiaifo, niafaka chakata ato omiskōimanaino. Nāskakē afama mīshtifo fatiro Niosmāi afe ikano.³⁹ Akka nō ōiyamea Jesús afama mīshtifo faito judeofāfe ãto mai anoxō ata Jerusalén anoxori akaito nō ōiyamea. Nāskafafaito reteyameafo ifi cruz ikakī mastakaxō.⁴⁰ Akka mā retefitafono Epa Niospa tres nia oxata otofayamea. Nāskakē nokoki nokoaito nō ōiyamea.⁴¹ Akka atiri yorafoki nokoyameama, nokoki nokoaito nō ōiyamea. Afetīamamāi Niospa noko katonixakī chanīmakōi nō mato yoi. Nō a feta piyanā nō afeta ayayamea mā Niospa otofayameano.⁴² Nāato noko nīchiyamea pexe rasi anoafō nō ato yoinō iskafaki: ‘Niospa Jesús nīchini,’ ato yoinō fatofomākī afe nīpanakafo mā naftianixakakī, askatari a niafori ato yoixii.⁴³ A Niosnoa yoimisfāfe a nā Jesús iskanōpokoi yoikī aōnoa yoiyonifo. Iskafakakī yoinifo: ‘Nā chanīmara faifono aōxō Epa Niospa ato chaka soaxotiro,’ ixō yoinifo,” Pedro ato fani.

Nā judeofomafāfe Niospa Yōshi Shara finifo

⁴⁴ Pedro ato yoikī xateamano Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni ãfe meka shara nikaifono.⁴⁵ Nāskakē a judeofāfe Jesús Ifofamisfāfe Pedro fe foitaxakakī ato ōinifo. Ato iskafanifo: “Aira. Ōikapo. Na nōko kaifomafo Niospa Yōshi Shara ato mēra naneakekafana,” ikax yoinānifo.⁴⁶ Anoxō ato nikafano meka fetsapa mekaifāfe iskakani

a ato kaifomafo: “Nios fāsi sharakōi,” ikanax mekaifāfe ato nikanifo judeofāfe. ⁴⁷ Askaifāfe Pedro ato yoini: “Akka tsōa na yorafo ato maotisano fayamakāfe noko fatirofoma. Akka Niospa Yōshi Shara mā ato mēra nanea, nōmēra naneni keskai.”

⁴⁸ Pedro ato yoini Jesucristo aneōxō ato maotisano fanōfo. Mā ato maotisano faafono, Pedro nīchikaspanifo. “Kayamafe, nono nofe iyoxiki,” fanifo.

11

Pedro a Nios Ifofaaflo Jerusalén anoaflo ato yoini

¹ Nā Cesarea anoafāfe Jesús Ifofanifo judeeofo yamafikaxō. Afāfe Jesús Ifofaifāfe ato nikanifo a Jesúsxō tāpimiskōifāfe. A Nios Ifofamisfo fetsafāferi nikanifo. Atiixō ato nikanifo āto mai Judea anoxō.

² Askata Pedro Cesarea anoax kani Jerusalén ano. Anoxō a Jesús Ifofamis fetsafāfe Pedro mekafanifo a Moisés keneni tāpirafāfe: “Judeofoma fe mī rafeira,” ikaxō. ³ Iskafanifo: “¿Afeskai a nōko kaifoma ano mī kaitamē? Anoxō ato fe rafexō mī ato feta piaito nō nikaita a Moisés yoini keskafakī nō ato feta pitrioma,” fanifo.

⁴ Askafaifāfe nikakī Pedro ato yoini a namakē ōiafalta keskara, ⁵ iskafakī: “Ē pexe rasi Jope anoxō ē Nios kīfiyanā oa namakē ōia keskara ē ōita. Ē ōita oa sabanā keskara nexeax nai mēranoax fotopakekafanaito a ē nia ano. ⁶ Askaito ē ōia a mēra yoinā fetsa fetsatapafo ikita askatari a xōchixaraifoya peyafori ē ōita a mēra kechokomekē.

⁷ Askata mekaito ē nikaita ea yoikī iskafaito: ‘Pedro, fininākafāfe. Na fetsa retexō pixiki,’ ea faita. ⁸ Ea askafaito nikakī ē kemakī iskafaita:

‘Maa, Ifo. Moisés yoikī keneñi keskafakī, nafo nō pitiroma. Nāskakē na yoināfo ē pimisma,’ ē faita. ⁹ Ë askafaito afianā nai mēraxon iskafakī ea yoiaito ē nikaita: ‘Niospa yoia nafo mī pitiroki. Pife, sharaki, chakafakīma,’ ea faito ē nikaita. ¹⁰ Ea yoikī tres fata, afianā nai mēra kaito ē ōita. ¹¹ Askaino Cesarea anoax feronāfake tres ekeki feitafo. Ato nīchiafono ea fenai fekani. Mā fekanax pexe ano nokoitafo a ē ika ano. ¹² Nāskakē Niospa Yōshi Sharapa ea nīchita iskafakī ea yoiyanā: ‘Shināchakakīma ato fe katāfe,’ ea faita. Nāskatari a Nios Ifofaafō seis feronāfake efe foitafo. Nāskakē ato fe yora yamaflax Cornelio pexe mēra nō ikitoshita. ¹³ Nānoxō noko Cornelio yoita a ãfe pexe anoxō ãjiri ōitaxakī iskafakī yoiaito: ‘Fatora fetsa pexe rasi Jope ano nīchife Simón ifitanōfo, ãfe ane fetsa Pedro. ¹⁴ Nāato mia yoi kiki afeskax Nios fe mī ipaxatiromākī, mefe yorafo fe,’ ixō Niospa yoitano Cornelio ea yoita,” Pedro ato fani. ¹⁵ “Ë ato yoiaino Niospa Yōshi Shara ato mēra naneita, taeyoi nō mēra naneni keskai. ¹⁶ Nāskakē ē shināfita a nōko Ifāfe noko yoiyamea anori chanīma. ‘Juan ato fāka maotisafani, akka Niospa ãfe Yōshi Shara mato mēra nanei,’ ixō Jesús noko yoiyamea. ¹⁷ Epa Niospa ãfe Yōshi Shara ato mēra naneita a nōmēra naneni keskafakī, nōko Ifo Jesucristo nō chanīmara faito. Akka ē, ‘Mī Yōshi Shara ato mēra naneyamafe,’ ē Nios fatiroma,” ixō Pedro ato yoini.

¹⁸ Ato askafaito nikakani a Nios Ifofamisfo Jerusalén anoax anā tsoa tooxinima, Nioskiroko inimanifo. Iskafakī yoinifo: “Aicho, Nios fāsi sharakōi, nā noko ināni keskafakī, ãfe Yōshi Shara

ato mēra nanea, a nikakōisharakanax afe ūpaxanōfo,” ixō yoinifo.

Antioquía anoafāfe Jesús Ifofanifo

¹⁹ Mā Esteban reteitafono a Jesús Ifofamisfo ato omiskōimakī taefanifo. Ato askafaifono ranāri Fenicia ari ichonifo, ranāri Chipre ari fonifo, ranāri Antioquía ari fonifo. Nārixō judeofo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. Yora fetsafo ato yoinifoma, judeofos ato yoinifo. ²⁰ Ato askafaifono a Nios Ifofamisfo Chipre anoax fekāta Cirene anoaxri fenifo pexe rasi Antioquía ano. Mā fekaxō a judeofoma nōko Ifo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. ²¹ Nōko Ifāfe āfe Yōshi Shara ato fe ikano, a āto xinifāfe ato yoipaonifo shināmakikāta nōko Ifo chanīmara fakōinifo.

²² Askaifono a Jesús Ifofamisfāfe Jerusalén anoxō ato nikanifo. Nāskakē Bernabé Antioquía ano nīchinifo. ²³ Mā Bernabé nokoxō ōia Niospa ato imasharakōia ōitoshini. Askaifāfe ūikī Bernabé inimasharakōini. Nāskaxō ato yoisharakōini shināsharakōixō. “Isharakōixō nōko Ifo nikasharakōikāfe,” ato fani. ²⁴ Akka Bernabé feronāfake sharakōi ini. Niospa Yōshi Shara āfe ūiti mēra nanea, Jesús chanīmara fakōina. Nāskakē yorafāfe aōxō nōko Ifo Jesús chanīmara fakōinifo.

²⁵ Mā askata Bernabé Tarso ano kani Saulo fenaikai. Mā fichixō Antioquía ano iyoni. ²⁶ Nārixō a Nios Ifofaafo feta xinia fisti ani, yora ichapafo ato tāpimayanā. Antioquía anoxō taefakī ato anenifo a Jesús Ifofaafo. “Cristianōra,” ato fanifo.

²⁷ Askaifono a Niospa ato shināmanaino Niosnoa ato yoipaonifo nāfo Jerusalén anoax Antioquía ano fonifo. ²⁸ Mā fokaxō fishtichi ni-

inākafāxō ato yoini āfe ane Agabo, Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino, “Nā maitio anoax fonāiki finakōixikanira,” ixō ato yoini. Akka chanīma, askakōini Claudio xanīfo ikano. ²⁹ Nāskakē a Nios Ifofaafāfe Antioquía anoxō shinānifo a Nios Ifofaa fetsafo Judea anoafō ato kori manamaxikakī, afe tii ato fomakanimākai. ³⁰ Nāskakaxō Bernabé yafi Saulo inānifo ato foxotanōfo. Nāno a Jesús Ifofamisfo Judea ano xanīfo ikafo inifo. Nāfo ato kori inānifo ato paxkaketsaxonōfo.

12

Santiago retekāta Pedro karaxa mēra ikimanifo

¹ Nāskaino Herodes xanīfāfe a Jesús Ifofamisfo atiri ato achixō karaxa mēra ato ikimani ato omiskōimayanā. ² Nāskata Herodes ato yoini Santiago retenōfo kenopa. Nā Santiago Juan fe nanea ini. ³ Mā Herodes Santiago ato retemanano ūkani judeofo akiki inimanifo. Askafaifāfe ūkī Herodes āfe inafo yoini Pedrori achinōfo. Nāato askafanifo fistatīa pā faraxaxoma piyanā. ⁴ Mā Pedro achiafono Herodes Pedro karaxa mēra ikimani. Nānoxō dieciseis sorarofāfe kexenifo. Herodes shināni: “Mā fista senēano chipo ē Pedro kāimanō yorafāfe ūinōfo,” ixō shināni. ⁵ Nāskakē Pedro karaxa mēra ini, sorarofāfe kexekōiafono. Askafafiaifono a Jesús Ifofamisfāfe Epa Nios kīfixonifo Niospa kexesharakōinō.

Niospa Pedro kāimani karaxa mēranoa

⁶ Nā fakish fistichi Herodes shināni: “Ē pena Pedro kāimanikai yorafāfe ūinōfo,” ixō, akka karaxa mēranoax Pedro oxani soraro rafe fe cadenānā takai rafe metexkere ikax. Nāskaino

atiri sorarofäfe karaxa fepoti anoxõ kexeshinifo.

⁷ Nãskaino nõko Ifäfe ãfe ãjiri akiki nokorisataní. Karaxa mëra fakishfiax penasharakõi ïtani. Nãskaxõ ãjirinõ Pedro mõini ramäyanã iskafakõ yoini: “Fininãkafäfe kataxiki,” faino koshikõi Pedro mifi inoax cadenãs mepekemetani. ⁸ Nãskafata ãjirinõ yoini iskafakõ: “Mĩ rapati yafi mĩ sapato safefe,” faito nikakõ Pedro koshi ãfe rapati yafi ãfe sapato safeni. Nãskaxõ ãjirinõ anã yoini: “Mĩ tariri safefe efe kaxiki,” fani.

⁹ Nãskafaino Pedro ãjiri acho kani. Acho kakõ shinãpaini: “¿Chanõmamẽ mã ea ãjirinõ kãimanamẽ? Akka õ namakẽ õiafai keskara õi,” ixõ shinãpaini. ¹⁰ Nãskax ãjiri fe kakõ a soraro kexei taea finõfaini. A fetsari kexea finõfaini. Nãskax nã fepoti firo ano nokoxõ õia, mã fepoti ãakõi fepekemea ini. Nãskax ãjiri fe mã tsekeano fãi kaax ãjiri a makinoax yamarisatani.

¹¹ Nãskafaito õikõ Pedro tãpini. Nãskaxõ shinãni iskafakõ: “Chanõma, mẽ õi õfe Ifäfe ãfe ãjiri nñchia. Herodes feta judeofäfe ea retepaiyaifono ea kãimana,” ixõ shinãni.

¹² Mã tãpiax Pedro María pexe ano kani, Juan ãfe afa ano. Nã Juan ãfe ane fetsa Marcos ipaoni. Nã María pexe anoxõ yora ichapafäfe ichanãkaxõ Epa Nios kïfiaifono Pedro kani. ¹³ Mã kaxõ pexe fepoti anoxõ ato kenaino, nã xomayato María yonoxomis ãfe ane Rode, nãato kaxõ õini tsoamãki. ¹⁴ Mã Pedro ãfe meka tãpikãta, inimakõiyanã pexe fepoti fêpexotama ato yoikai ichoni. “Mã Pedro oa. Na pexe fepoti ano nia,” ato fani. ¹⁵ Ato askafaito tsõa chanõmara fanima. Iskafanifo: “Mĩ chanõ, Pedrokai oama,” faifono, “Maa, mẽ Pedro ãfe meka

nikakōia,” ato fani. Ato askafaino iskafakī yoinifo: “Aamaki, āfe ājiriki,” fanifo.

¹⁶ Askafaifono Pedro pexe fepoti anoxō mēxotaima ato kenani. Mā fēkaxō fepoti fepekaxō Pedro fichikanax ratenifo. ¹⁷ Askaifāfe ūikī Pedro āfe mēkemā mekayamakāfe ato fani. Nāskaxō ato yoini afeskaxō nōko Ifāfe karaxa mēranoa kāimanamākī. Nāskata anā ato yoini iskafakī: “Santiago yafi a Nios Ifofamisfo ato yoitakāfe,” ato fani. Ato askafakī yoita pexe fetsa ari kani.

¹⁸ Akka mā penano anoa Pedro ūikanima sorarofo yoinānifo, tāpikanamax Pedro afeskamē ikanax. ¹⁹ Mā kāikaina nikaxō, Herodes ato fenamani, “Akka mā fenafikāki fichiyamaifono mā kexesharamaki,” ixō Herodes, “Nā sorarofo retekāfe,” ato fani. Ato askafata Herodes Judea anoax kani Cesarea ari ikikai.

Herodes nani

²⁰ Herodes atoki ūitifishkini Tiro pexe rasi anoaflo yafi Sidón pexe rasi anoafoki. Atoki ūitifishkikaino Tiro anoa feta Sidón anoafāfe shinānifo Herodes yōkaifoxikakī anā atoki ūitifishkiyamanō. Nāskakaxō xanīfo Blasto yoinifo: “Noko Herodes yoixōfe nō afemekapaikai. Nokoki ūitifishkiki kiki, nō afe rafepaisharaikai anā nokoki ūitifishkiyamanō. Nokoki ūitifishkiki afe yorafo yoitiroki a nō piai noko inānōfoma,” ixō Tiro anoafo feta Sidón anoafāfe Blasto yoiaifono. Nā yoiaifo keskafakī Blasto Herodes yoini. ²¹ Askafaito nikakī, “Pena fetsa ē ato fe mekanō,” fani. Nāskata pena fetsa mā akiki feaifono, rapati sharakōi nā xanīfāfe safemis keskara safeax tsaoti sharakōi ano tsaoni, anoxō ato yoixiki. ²² Ato yoikī askafaino fāsikōi yorafo

mekainñofafānifo. Iskafakī yoinifo: “Na mekai yora mekaima, nios mekai,” fanifo. ²³ Askafaifono nōko Ifāfe āfe ājirinī Herodes isinī imani, “Ē Niosma. Nios sharakōi,” ato faimano. Nāskax Herodes nani xenafāfe xaki mēraxyō piaino.

²⁴ Askano Niospa meka shara Jesúsnoa ato yoifofāsafanifo akairi Niospa meka shara nikakaxō chanīmara fanōfo. ²⁵ Nāskafaifono Bernabé feta Saulo mā yonokī mitokanax Jerusalén anoax fonifo, Antioquía ano. Juanri ato fe kani, āfe ane fetsa Marcos ini.

13

Bernabé feta Saulo Niospa meka ato yoikī tae-fanifo

¹ Antioquía ano Jesús Ifofamisfo inifo, a Niosnoa ato yoipaonifori ano ato fe inifo. A Jesús Ifofaax afeskax isharatirofomākī ixō ato tāpimamisfori ano ato fe inifo. Bernabé ikaino, Simón āfe ane fetsa Nā Fisora fapaonifo ikaino, Lucio a Cirene anoa ikaino, Manaén xanīfo Herodes fe yosini ikaino, nā Saulori ato fe ini. ² Akka pena fetsa foni teneyanā nōko Ifo kīfiaifono Epa Niospa Yōshi Sharapa ato yoini iskafakī: “Bernabé yafi Saulo ato paxkanāfakāfe ē ato katoaki eōxō yononōfo,” ato fani.

³ Nāskata foni teneyanā mā Epa Nios kīfikaxō Bernabé yafi Saulo ato mīfi māmākaxō Epa Nios ato kīfixoyanā, ato nīchinifo fetsafo ari fokaxō Epa Niospa meka shara ato yoitanōfo.

Bernabé fe Saulo Chipre ano fonifo

⁴ Mā Niospa Yōshi Sharapa ato nīchia fokanax Bernabé fe Saulo Seleucia ano fonifo. Nānoax kanōanāfānē nanefainifo Chipre ano fokani. Nā ūamāfā fakafā nakirafe mai toomāfā ano fokani. ⁵ Mā fokanax pexe rasi Salamina ano nokokaxō judeofāfe āto ichanāti pexe mēraxon Niospa meka sharaōna ato yoikī taefanifo. Juanri ato fe kani afara fetsa ato axoxii.

⁶ Nā ūamāfā nakirafe mai toomāfā anoa ato yoikāta, Pafos ano fonifo. Nānoa judeo yōfe fi-chinifo āfe ane Barjesús. Nā chanīkōi ipaoni ē Niosxō yoira iki. ⁷ Nā yōfe Barjesús xanīfo Sergio Paulo fe ipaoni. Nā xanīfāfe tāpisharakōia ini. Nāskaxō Bernabé yafi Saulo kenamani, Niospa meka shara nikapaikōiki. ⁸ Akka nā yōfemā āfe ane fetsa griegomekapa Elimas fapaonifo. Nāato āfe xanīfo yoini: “Ato nikayamafe mia pārakanī kiki,” fani, ea nikanōra ixō. ⁹ Nāskakē Saulo āfe ane fetsa Pablo ini. Niospa Yōshi Shara a mēra nanekōia. Nāato aas ñini. ¹⁰ Nāskaxō yoini iskafakī: “Chanīchakapa nīafaka fake, nā sharafo mī noikaspamis. Mī chanīmis ato pārapaiyanā nōko Ifāfe mēstekōi ato yoifimisno, akka anorima mī ato yoimis. ¿Afeskai mī xateimamē? ¹¹ Akka iskaratā nōko Ifāfe mia omiskōimani. Mī anā fēro ñima, xinī chaxafiaino mī anā fena ñiyonakama,” fani.

Askafaino Elimas anā fēro ñinima. Fakish mēra nia keskara ini. Askaxō ato kenani mētsoxō iyofonōfo anā fēro ñiyamaito. ¹² Nāskaito ñikī xanīfāfe nōko Ifo chanīmara fani. “Aira, Jesús afama mīshti fatiro,” ixō yoinifo.

Pablo fe Bernabé Antioquía ano inifo. Nā Antioquía Pisidia mai ano ini

¹³ Pablo afe rafeafo fe Pafos anoax kanōanāfānē nanefainifo pexe rasi Perge ano fokani. Nā Perge Panfilia mai ano ini. Nānoax Juan anā ato fe kanimā. Nāno nēteax anā oni, Jerusalén ano.

¹⁴ Nā Perge anoxō Antioquía finōfainifo, Antioquía anoxō shinā Pisidia chaima ini. Nāriax pena tenetitīa ichanāti pexe mēra ikifaikanax tsaonifo.

¹⁵ A Moisés Niospa meka yoikī kirikaki keneni yafi a Niospa ato shināmanaino yoipaonifo keskara anekāta, a ichanāti pexe kexemisfo xanīfofofāfe Pablo yafi Bernabé ato yoini iskafakakī: “Nōko kaifo rafeta mā noko afara yoipaimākai noko yoikāfe, noko inimamaxikakī,” ixō ato yoinifo.

¹⁶ Ato askafafifono Pablo niinākafā atokiri mēshainākafāmekayamakāfe ato fani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Ea nikakāfe ēfe kaifo israelifāfe yora fetsafo feta mā nofeta Epa Nios kīfipaimākai ē mato yoisharanō. ¹⁷ Israelifāfe āto Niospa taefakī nōko xinifo katoni afe yora inōfo. Nāskakē Egípto anoax kainifo yora fetsafo mēra iyokanax Ejípto mai anoax. Nāskakē chipo Epa Niospa āfe kerex sharaōxō Ejípto anoa ato iyoni. ¹⁸ Nāskakē Niospa meka tsōa nikasharayamafiaifono, Niospa ato kexepaoni cuarenta xinia tsōa istoma anoxō.

¹⁹ Nāskata Niospa Canaán mai anoxō siete faxō mani fetsafo ato potani, nōko xinifo a mai ato ināxiki. ²⁰ Nāskakē cuatrocientos cincuenta xinia ayonifo. Fena Canaán mai ano fonifoma. Mā cuatrocientos cincuenta xinia finōta xanīfoya inōfo Niospa ato yoini.

“Nāskatari chipo nā Niospa meka ato yoimisri Samuel xanīfo ini. ²¹ Nāskakē, ‘Xanīfo finakōia nō fichipai noko ūkinō,’ ixō yoinifo. Nāskakē Niospa

Saúl cuarenta xinia imani xanífokī. Akka nā Saúl āfe apa Cis ini, Benjamín āfe kaifo. ²² Nāskata Epa Niospa Saúl tsekani anā xanífo iyamanō. Akka Epa Niospa David xanífo inō imani. Nāskaxō yoini iskafakī: ‘Isaí āfe fāke David mā ea inimamakōi nā ē apaiyai keskafaki nāato akōini,’ ixō yoini. ²³ Nā David āfe fena ini Jesús. Epa Niospa nai mēraxyō nāmā nīchini israelifo ato ifipakexanō nā yoiyoni keskafakī. ²⁴ Askatari Jesús oyoamano israelifo Juan Jesúsnoa meka shara ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatexō Nios Ifofakāfe maotisaxakakī fet-safāfe tāpinōfo mā māto chaka mā xateano,’ ixō ato yoini. ²⁵ Askata mā Juan chaima nakī, ato yoini: ‘¿Mā shināimē ē Cristokē? Maa, ēkai aama. Akka a Cristo samama oi a nō manai nōko xanífo ikiyoi. Akai ea keskarama. Ato afama mīshti tāpia. Atokai afaa chakafamisma,’ ixō ato yoini.

²⁶ “Ēfe kaifo mīshtichi, māfi Abraham fena fokī, ea nikakapo a ēfe kaifomafo feta ē mato yoinō. Māfi Epa Nios chanīmara fapaikai. Nā meka sharañnoa nikakāfe Epa Niospa āfe Fāke nīchiniki noko ifipakexanō. ²⁷ Nā Jerusalén ano ikafāfe āto xanífofo feta tāpinifoma Jesús tsoamāki. A inōpokoi yoikī aōnoa kirika kenenifori tsōa tāpiyameama, pena tenetitīa ichanāti pexe mēraxyō anefikakī. Nāskakaxō reteyameafo nā aōnoa yoikī kenenifo keskakōifakī. ²⁸ Afaa chakafaito ñiyamafikakī retepaikakī. ‘Ato retemafe,’ yorafāfe Pilato fanifo. ²⁹ Nāskakē nā aōnoa yoikī kirika kenenifo keskakōifakī, mā askafayameafo retekaxō ifi cruz ikokinoa fotomapakefotakaxō mafa kini mēra maifanifo. ³⁰ Akka mā mafa kini mēra maifafiafona Epa Niospa otofayamea. ³¹ Mā oxa

ranāta a Galilea anoax Jerusalén ano afe foitafāfe atoki nokoaito õiyameafo. Nāfāfe judeofo Jesúsnoa ato yoikani.

32-33 “Nāskakē na meka shara aõnoa nō mato yoi, Epa Niospa nōko xinifo yoini keskafakī. Mā noko askafaxokōia nō āto fenaafokē. Nāskakē Epa Niospa mā retefitafono Jesús otoayamea. A kirika Salmo ano kenea iskai:

Mī ēfe Fake. Iskaratīa ē mia nima, ixō kenenifo. **34** Niospa afetīama yoiyoni iskafakī:

Mī nafiano ē mia otofaxii mī yora pisiyamanō, ixō yoinino, nānorikōi aõnoa kirika kenenifo:

Chanīma, nā ē David yoini keskafakī ē mia sharafai, ixō Niospa yoini. **35** Nāskakē ana aõnoa yoikī yōra keneni iskafakī:

Epa Niosi, mī Fake mī kexesharai āfe yora pisinōma,

ixō keneni. **36** Chanīma, David nayoxoma ato īkiyopaoni, Niospa yoiaino. Nāskax chipo nani āfe xinifo nāpa keskai, nā āfe xinifo mai anori David maifanifo. Anoax āfe yora pisini. **37** Akka Jesús mā nafiakē Epa Niospa otoani. Ato āfe yora pisinima. **38-39** Efe yora mīshtichi, mā nō mato yoimis māri tāpisharakāfe, māto chaka mā soapaimākai Jesúsxō mā atiro. Mā chanīmara faito aõxō Epa Niospa mato chaka soaxotiro. Akka a Moisés noko yoinioxōkai nōko chaka nō soatiroma. **40** Kexemesharakāfe a inōpokoaí yoikī Niospa meka yoimisfāfe kenenifo keskai mā askatiroki. Iskafakī yoinifo:

41 Akka ē yoiaito mā ea nikakaspai, ekeki kaxemetsamayanā. Nāskakē ē afarafo akaito

Õiax rateyanā mā nai iskarafo nō õimisma ikax. Nãskakē mā chanīmara famisma, fetsafāfe mato yoifiaifono,
ixō kenenifo,” ixō Pablo ato yoini.

⁴² Mā Pablo afe rafeafo fe judeofāfe ãto ichanāti pexe mēranoax tsekefainaifono, nā judeeofofāfema ato iskafanifo: “Mā noko yoia keskafakī pena teneti fetsatīa noko anā yoifaixakāfe,” ixō ato yoinifo. ⁴³ Mā ichanāti pexe anoax ichanāi xateafono, judeofo feta yora fetsafāfe a Epa Nios Ifofaafo keskafakī akairi Epa Nios Ifofapaikani ato fe fonifo, Pablo fe Bernabé foaifono. ato fe foaiifono ato iskafanifo: “Nofe yora mīshtichi, Niospa mato yoiai anori tāpisharakāfe. Niospa mato afara sharafaxōfai keskara shinākāfe inimayanā,” ato fanifo.

⁴⁴ Nãskata afianā pena fetsa pena tenetitīa, pexe rasi anoax yora ichapakōifo ichanānifo nōko Ifāfe ãfe meka shara nikakani. ⁴⁵ Nãskaifono judeofāfe ato õinifo yōrafā rasichi Pablo yafi Bernabé ato nikafono. Nãskakē õitifishkikõinifo. Nãskaifono judeofo Pabloki õitifishkiyanā mekafakī chakafayanā īchanifo. ⁴⁶ Ato askafaifono Pablo feta Bernabé mesetama ato kemanifo ato iskafakakī: “Nō mato Niospa meka sharaõnoa yoikī taefafiaino, mā nikakaspamis. Nikakaspaxkai mā Epa Nios fe īpanakama. Nãskakē nā judeofoma nō ato yoikai. ⁴⁷ Nãskakē nōko Ifāfe noko nīchini iskafakī yoiyanā:

Ê mato nīchi oa luzpa keyokōi chaxa keskara faxō, eõnoa mā ato yoifotanō, efe īpaxanōfo. Maifo tii anoa na chai ikafo ari kaxō mā ato yoitanō,”

ixō noko nīchini.

⁴⁸ Ato askafaifono nikakani, a judeofoma imimakōinifo. Nāskaxō yoinifo iskafakakī: “Nōko Ifāfe āfe meka sharakōi,” fanifo. Nāfāfe chanīmara fakōinifo a Niospa ato katoafo afe ipanakafora ikaxō. ⁴⁹ Nāskakē nā mai anoafō, nōko Ifāfe āfe meka sharaōnoa ato yoifofāsafanifo. ⁵⁰ Ato askafaifono judeofo nā kērofo isharakōimisfo fe mekanifo, a pexe rasi anoa xanīfoferi inifo. Nāskakaxō ato yoinifo Pablo yafi Bernabé ato chakafakī ato omiskōimata a mai anoxō ato potanōfo. ⁵¹ Ato askafaifono Pablo feta Bernabé ato sapato tsekakaxō taatakanifo yorafāfe ato tāpinōfo. Nāskanax Pablo fe Bernabé Iconio ari fonifo. ⁵² Akka nā Nios Ifofaafō inimakōinifo, Epa Niospa Yōshi Shara ato fe ikano, mā Pablo fe Bernabé foaifono.

14

Pablo fe Bernabé Iconio ano inifo

¹ Mā fokanax Pablo fe Bernabé Iconio ano nokonifo. Nānoax judeofāfe ichanāti pexe mēra ikifainifo. Nānoxō Niospa meka sharaōnoa ato yoiaifono ato nikakōisharayanā ato chanīmara fanifo, judeofāfe yora fetsafo feta. ² Askaifono judeofāfe ato nikakaspakakī, a judeofoma ato yoinifo iskafakakī: “Ato nikayamakāfe āa chanīkani kiki,” ato fanifo Pablo yafi Bernabé nikanōfoma. ³ Ato askafafiaifono Pablo fe Bernabé nāno ato fe iyopaonifo. Nānoxō nōko Ifoōxō mesetamakōi ato yoipaonifo. “Nōko Ifāfe noko chaka soaxotiro Nios fe nō ūpaxanō,” ixō ato yoinifo. Nāskaxō afama mīshtifō fakakī ato ispanifo. Askafaifono

Niospa ato noikī ato ūimani aōxō ato yoinōfo.
⁴ Akka yorafāfe pexe rasi Iconio anoxō anoris shinānifoma. Ranārito judeofo chanīmara faifono, ranāritori Pablo yafi Bernabé chanīmara fanifo.

⁵ Nāskaifono judeofo yora fetsafo fe xanīfofe fe yoinānifo, Pablo yafi Bernabé ato tokirinī tsakakī omiskōimaxikakī. ⁶⁻⁷ Ato askafapaiyafono Pablo feta Bernabé mā tāpikanax Iconio anoax Listra ano fonifo, nānoax Derbe ano fonifo. Nā pexe rasi Listra fe Derbe Licaonia mai ano ini. Nāskakē nānoafo Niospa meka sharaōnoa ato yoifofāsanifo.

Listra anoxō tokirinī Pablo tsakaketsanifo

⁸ Listra ano feronāfake finimisma ika ini, kafāsamisma chatomāiax. Nāskarapa kāini tsaoa ini. ⁹ Pablo yoiaito nikai. Nāskaito Pablo aas ūikī shināni na feronāfake Jesús sharafatiroraka chanīmara faito ixō shināni. ¹⁰ Nāskaxō fāsikōi yoini iskafakī: “Fininākafāfe,” faino, koshikōi fininākafānanax kafāsanī. ¹¹ Pablo askafaito ūikani, yorafo Licaonia mekapa mekanifo iskakani: “Aicho, na nios rafe nokoki fotoaki yora keskarakanax,” ikanax yoinānifo.

¹² Nāskakaxō Bernabé na nōko nios Zeus fakaxō, Pablori ato yoiaito, “Na nōko nioskōi Hermes,” fanifo. ¹³ Zeus kīfīti pexeya ini pexe rasi chaima, pexe efapa ini. Nā mērāxō na nōko niosra ikaxō Nioskōima kīfipaonifo. Nā pexe mēra yonomisto Pablo yafi Bernabé shināmaxō fakkafoya charofo fexonifo. Nāfāfe yorafo feta mā niosra ixō ato fakka retexopainifo ato ināxikakī.

¹⁴ Akka ato askafafono Bernabé feta Pablo mā tāpikaxō, āto rapati faxtenifo, ato niosra faifono āto ūiti mērāxō shinākōikaki. Nāskakaxō ato

mēra ikifaikata fāsikōi ato yoinifo ¹⁵ iskafakakī: “¿Afeskafakī mā noko na rafe niosra mā noko famē? Nōkai niosma. Nōri mato keskara, nō mato meka shara yoiyoi oa na afarafo nōko niosra mā famis a chakafo mā potanō a chakafokai afama. Nāskaxō nā Nioskōi nīpanaka Ifokōi fakāfe, nai yafi mai fakafāri onifaniki. Nai mēranoafo onifata, nono mai anoafo onifata fakafāri mēranoafo onifani. ¹⁶ Nā iyopaonifāfe afara chakafakī xateafomano Epa Niospa ato xatemanima ãa anōfo. ¹⁷ Nāskafiaifono Niosxō afarafo sharafakakī ato ōimanifo, tāpinōfo Nios tsoamāki. Akka nāato mato oi imaxona, māto fanafori mato fofaimasharaxona, a mā piairi mato ināsharataifa, mā inimasharakōinō,” Pablo feta Bernabé ato fani.

¹⁸ Ato askafakī yoifikakī ato xatematiroma inifo, ato fakka retexopaiyaifono nōko niosra ixō ato ināpaikakī.

¹⁹ Ato askafaifono judeofo Antioquía anoax fekāta Iconio anoax fenifo. Ato pārai fekani, “Pablo feta Bernabé mato pārakani,” ixō ato yoinifo. Ato askafaifono Pablo tokirinī tsakaketsanifo. Mā nō reteara ikaxō xarafokaxō pexe rasi pasotai potanifo. ²⁰ Askafaifono a Jesús Ifofaafao a mānão niakekaxō ōiaifono Pablo fininākafani. Askata finikaini pexe rasi mēra anā kani. Nāskata nānoax pena fetsa Bernabé fe Derbe ano kani.

²¹ Derbe anoxō Niospa meka sharaõnoa ato yoiaifono yōrafā rasichi ato nikakaxō Nios Ifofasharakōinifo. Mā ato yoikanax Listra ano fenifo, nānoax Iconio ano fenifo, nānoax Antioquía ano nokonifo. ²² Nāriafo a Nios Ifofaafao ato

yoifofāsafakakī ato inimamakōinifo, “Isharakōikāfe Nios nikakōisharayanā. Epa Nios xanīfo fe ipax-akakī, nai mēra oyoamano nono mai anoax mā omiskōi finakōitiro,” ixō ato yoinifo. ²³ Nāskatari Pablo feta Bernabé a Nios Ifofaafo anoafó a ato kexeaifo xanīfofo katonifo, Nios chanīmara fakōinafono. Mā foni teneyanā Epa Nios kīfikaxō iskafakakī: “Epa Niospa, ato kexesharafe mia chanīmara fakani kiki,” ixō yoinifo.

Pablo fe Bernabé anā Antioquía ano fenifo nā Antioquía Siria mai ano ini

²⁴ Mā anoax fokakī Pisidia finōfāikanax Panfilia ano nokonifo. ²⁵ Nāskakata Perge anoxō Niospa meka sharaōnoa ato yoikata, Atalia ano fonifo. ²⁶ Nānoax kanōanāfānē fonifo Antioquía ano anā fokani. Nā Antioquía anoxō ato nīchinifo. “Niosnoax fokaxō ato yoisharatākāfe,” ixō ato nīchiyameafono ato yoitakani anā fenifo. ²⁷ Mā Antioquía ano nokoafono a Jesús Ifofamisfo ato fe ichanāfono anoxō ato yoinifo a Niospa ato feta afama mīshti aka keskara. Iskafakī ato yoinifo: “Nōko Ifāfe a judeofoma ato chanīmara famaino mā Ifofaafo,” ixō ato yoinifo. ²⁸ Nāskakanax Pablo fe Bernabé nā Nios Ifofaafo fe nāno ato fe iyopaonifo.

15

Jerusalén anoax a Jesús Ifofaafo ichanānifo

¹ Nāskafono feronāfakefo Judea anoax Antioquía ano fonifo. Mā nokokaxō a Jesús Ifofamisfo ato yoinifo iskafakakī: “Moisés noko yoini iskafakī: ‘Foshki repa xateyamax nō Nios ano

katiroma,’ ixō noko yoini. Nāskakē nā Moisés noko yoini keskai nō askamis,” ixō ato yoinifo. ² Ato askafaifāfe nikakī Pablo feta Bernabé, “Maa, askarakaima. Fanīrira mā yoi,” ato fakanax ato fe feratenānifo. Ato askafaifono Pablo yafi Bernabé a Jesús Ifofamisfo fetsafori ato katokaxō Jerusalén ari ato nīchinifo a Jesúsxō āfe meka ato yoimisfoya a Nios Ifofaafō ato kexemisfo ato yōkatanōfo chanīmamakī.

³ Nā Nios Ifofaafāfe Antioquia anoxō ato nīchiafo fokakī, Finicia yafi Samāria finōfāikakī ato yoifainifo: “A judeofofāfema Nios Ifofakakī mā āto chaka xateafora,” ixō ato yoiaifono nikakani a Nios Ifofaafō inimakōinifo.

⁴ Mā Pablo fe Bernabé Jerusalén ano nokoaifono, a Jesús Ifofaafō feta a Jesúsxō āfe meka yoimisfo feta a ato kexemisfofāferi ato ifinifo, ato iskafayanā: “Aicho, mā nokoki osharakī,” ixō ato yoianā. Ato askafaifono anoxō ato yoinifo a Niosxō afama mīshtifofamisfo. ⁵ Ato askafaifono nikaxō fariseeofāfe Jesús Ifofakaxō ato iskafanifo: “Judeo yamafikaxō Nios Ifofakaxō āto foshki repa xatetirofo Moisés yoini keskafakī,” ixō ato yoinifo.

⁶ Nāskafono a Jesúsxō āfe meka ato yoimisfo fe ato kexemisfo fe ichanānifo tāpixikakī a yoiaifo keskara. ⁷ Mā ichapa yoināfono Pedro fininākafā ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, mā mā ea tāpia afetīama Niospa ea katoni, mato mēranoa āfe meka shara a judeofoma ē ato yoinō, akairi chanīmara fakanax afe ūpaxanōfo. ⁸ Niospa a shināifo keskara tāpikōia. Nāato ato tāpimani afe yora inōfo. Nāskaxō āfe Yōshi Shara ato mēra nanei, a nōmēra naneni keskafakī. Nāskakē keyokōichi

tāpitirofo Niospa ato ifiaito. ⁹ Niospa atoya yora fetsa keskara noko ōima, nā yora fisti keskara noko ōi. Nā noko ani keskafakī āto chakari mā ato soaxona chanīmara faifono. ¹⁰ Akka māto xinifāfe a Moisés yoini keskara nikakōipaonifoma. Nāskarifiakī māri mā nikakōimisma. Akka a Moisés yoini keskara nikakōiyamafiksakī, ¿afeskakī a judeofoma Jesús Ifofafiafono a Moisés yoini keskara nikakōikāfe mā ato famismē? Nāskakē afāferi nikakōitirofoma. Akka Jesús fistichi noko nimafitirono, ¿afeskakī mā chanīmara faimamē? ¹¹ Akka Moisés yoini keskarato noko nimatirora ixō mā shināmis. Akka nōko Ifo Jesús nō chanīmara faito, noko noikōixō noko ifitiro afe nō ūpaxanō. Nāskarifiakī a judeofoma ato ifitiro chanīmara faifono,” ixō Pedro ato yoini.

¹² Nāskakē anā tsoa tooxinima, ato nikakani. Akka Pablo feta Bernabé ato yoinifo a Niospa atoõxō afama mīshtifo faa, judeofoma mēraxō. ¹³ Mā yoikī xateafono, Santagori ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, eari nikakapo ē mato yoinō. ¹⁴ Simón Pedro noko yoiyamea Epa Niospa a judeofoma ato noikī mā ato katoa āfe yorafo inōfo ixō noko yoiyamea. ¹⁵ Nānorikōi a inōpokoai yoikakī a Niosnoa yoimisfāfe kenenifo. Iskafakī yoinifo na kirika keneano:

¹⁶ Nāskata ē anā oxii a David āfe kaifāfe ea anā shinātama chaka shināifono, ato chaka soaxoxiki. Ato ōiti fepeaxosharayanā isharakōinōfo ea anā Ifofakanax. ¹⁷ Ea ōikakī fetsafāferi ea fenanōfo nā maitio ikafo feta nā ē ato katoafāfe ixō Epa Niospa yoini. ¹⁸ Nōko Ifāfe afetīama afama mīshti tāpiyonī, ixō aōnoa yoikī kenenifo.

19 “Nāskakē ē shinākī iskafai, nōko kaifāfema Nios Ifofapaiyaifono nō ato afara fetsa kerexkai amatiroma. **20** Askatamaroko nō ato kirika kenexō fomanō iskafaki yoikī:

Na nōko niosra ikaxō afara onifikaxō nami ināfo piyamakāfe. Askatari māto āfima chotayamakāfe. Kēromāri āto fenemafo chotamayamanōfo. Askatari yoinā yafi afara inafifikaxō tetoxakafo āfe imi foyamaito piyamakāfe, āfe imiri ayayamakāfe,

ixō nō ato kirika kenexō fomanō judeofoma. **21** Nā taeyoi ato yoipaonifo keskafakī, iskaratīari pexe-efo anoxō a Moisés ato yoipaoni keskafakī ato yoikani. Mēxotaima ichanāti pexe mērakaxō pena tenetifīa nā kirika anemisfo.”

A judeofoma ato kirika kenexō fomanifo

22 Nāskakata a Jesúsxō ato yoimisfāfe a ato kexemisfāferi a Nios Ifofaafāferi shinānifo a Nios Ifofaa fetsafo katoxikakī, Antioquía ano ato nīchixikakī Pablo fe Bernabé foaifono. Judas yafi Silas ifinifo, nā Judaspa āfe ane fetsa Barsabás ipaoni. Na feronāfake rafe isharakōiafo a Nios Ifofaafāfe ato fapaonifo. **23** Nāskakaxō mā foaifono ato kirika keneni inānifo ato foxotanōfo, iskafakī ato yoikaxō:

Nōfi Jesúsxō āfe meka yoikatsaxakī, ato kexemisfo feta a Jesús Ifofaafō nō mato kirika kenexō fomai, mā tāpinō. Efe yora mīshtichi, mā nōko kaifoyamafekē nō mato meka shara fomai, Antioquía anoa fomata Siria anoa fomata Cilicia anoa fomata nō mato fai. **24** Mā nō tāpia yora fetsafo nonoax foitafo nō ato nīchiyamafiano, mā foitaxakakī mato yoikakī ātomekapa mato

fekaxtefakani, fanīrira mato yoikakī nō ato anori yoiyamafekē fanīrira mato yoiaifono mā ato tāpipai. ²⁵ Nāskakē ichanāxō nō shinā feronāfake fetsafo katoxiki noko anoax fokaxō mato ñitanōfo. A nō ato noiai Bernabé yafi Pablo nō katoa. ²⁶ Nā Bernabé feta Pablo nōko Ifo Jesucristoōnoa ato yoipaifiaifono ato retepaimisfo ato nikakaspakakī. ²⁷ Nāskakē Judas yafi Silas nō nīchia mā fokaxō mato yoisharakōinōfo nā nō mato kenexona keskafakī. ²⁸ Nā Niospa Yōshi Sharapa shināi keskafakī nānorikōi nō shināi. Afaa fetsa nō mato yoipaima. Akka nā sharafinakōia nō mato yoipai mā nikanō: ²⁹ Na nōko niosra ikaxō afara onifikaxō yoinā retexō ināfo piyamakāfe. Askatari āfe imi ayayamakāfe. Yoinā ina fakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaito piyamakāfe. Askatari māto āfima chotayamakāfe, kērofāferi āto fenema chotamayanōfo. Akka nā nō mato yoiai anori mā nikasharakōiāx, mā isharakōikai. Nā tii nō mato yoi na kirikaki kenexō,

ixō ato yoinifo.

³⁰ Nāskakaxō Jerusalén anoxō ato nīchiafono Antioquía ano fonifo. Mā fokaxō a Nios Ifofaafo ato ichanāfakaxō kirika kenea ato inānifo. ³¹ A Nios Ifofaafāfe kirika anexō ñikani, inimaifinakōinifo, “Aicho, noko kirika kenexō manamakakī noko inimamasharakōikani,” ikanax. ³² Judas yafi Silas Niospa ato shināmanaino Niospa meka tāpikaxō Niosnoa meka shara ato yoikakī ato inimakōiyānā ato nikamasharakōinifo ātomekapa a Nios Ifofaafo. ³³ Nā Antioquía ano ato fe iyopaonifo. Nāno ato fe ikafono nā Nios Ifofaafāfe ato nīchinifo

iskafakī ato yoiyanā: “Tanaima fosharatakāfe,” ato faifono, tanaimakōi fosharakōinifo a anoxō ato nīchiamēafo ano. ³⁴ Akka Silas anā Jerusalén ano kanima nānō ato fe nēteni. Judas fisti kani. ³⁵ Akka Pablo fe Bernabéri fonifoma, Antioquía ano nētenifo anoxō fetsafo feta nōko Ifoōnoa meka shara yoixikakī.

*Pablo afianā kani Jesúsnoa meka shara pexefo tii
ari ato yoikai*

³⁶ Mā askakāta Pablo Bernabé yoini iskafakī: “A Nios Ifofaafo nō anā ato ūikanō fokāfe pexe rasi anoafō a nōko Ifoōnoa meka shara nō ato yoikī taefaniano afeskax ikafomāki.” ³⁷ Bernabé Juan iyopaini ato fe kanō, nā Juan āfe ane fetsa Marcos ipaoni. ³⁸ Akka Pablo iyokaspani. Nā Marcosmāi Panfilia anoax ato makinoax nēteyameano, ato feta yonokaspakī. ³⁹ Askai feratenākanax anoax paxkanāfainifo. Bernabé Marcos Chipre ano iyoiakī kanōanāfānē nanekaini. ⁴⁰ Akka Pablo Silas ifini afe kaxiki, afeta Niospa meka shara ato yoi axiki. Askaito ūikakī a Jesús Ifofamisfāfe ato Nios kīfixonifo fosharakōitanōfo Niospa ato kexesharanō. ⁴¹ Mā fokakī Siria yafi Cilicia anoafō Jesúsnoa meka shara ato yoifofāsafanifo, a Nios Ifofaafāfe Jesúsnoa tāpisharakōinōfo inimasharaxikakī.

16

*Timoteo ato fe kani Pablo feta Silaspa Niospa
meka sharaōnoa ato yoikai foaifono*

¹ Pablo fe Silas pexe rasi Derbe ano nokonifo, nānōax Listra ano fonifo. Nānōa Nios Ifofaa fetsa āfe ane Timoteo fichinifo. Āfe afa Judea kēro ini,

Nios Ifofa, akka ãfe apa griego ini. ² Nã Nios Ifofaafãfe Listra anoxõ Íconio anoafãferi, “Na Timoteo feronãfake sharakõira,” fanifo. ³ Pablo Timoteo iyopaini afe kanõ. Akka iyoyoxoma ãfe fos-hki repa xatemaní, judeofãfe mekafayamanõfo, mämäi tãpikaxõ Timoteo ãfe apamãi griegokẽ. ⁴ Askata mã fokakĩ a pexe rassi anoafó a Jesús Ifofamisfo ato yoifainifo, nã Jesúsxõ ãfe meka yoimisfo feta, a Jesús Ifofamisfo ato kexemisfãfe Jerusalén anoxõ ato yoitafo anori. ⁵ Ato yoiaifãfe nikakani a Jesús Ifofamisfãfe Jesús chanõmara fakĩ finasharakõinifo. Askatari a Jesús Ifofaifo ichapakõi kainifo pena tii.

Pablo namakẽ õia keskara fani feronãfake Macedonia anoa

⁶ Akka Niospa Yôshi Sharapa, Asia mai ari ato nîchikaspani, arrixõ Jesúsnoa meka shara ato yoipaifiaifono. Nãskakẽ Frigia yafi Galacia finõfainifo. ⁷ Fokanax Misia mai xatea ano nokonifo. Nãnoxõ Bitinia ano fopaikakĩ shinãnifo, ari fopaiyaifono Jesús ãfe Yôshi Sharapa ato nîchikaspani. ⁸ Nãskakẽ Misia finõfaini fokanax Troas ano nokonifo. ⁹ Nãnoxõ Pablo fakishi namakẽ õia fani, feronãfake Macedonia anoato nixõ yoikõ iskafaito: “Nono Macedonia ano ofe noko tãpimaxiki,” ixõ yoiaito õini. ¹⁰ Nãskara õixõ Pablo ato yoini iskafakĩ: “Itipinikãfe nõ Macedonia ano kanõ, Niospa ari noko nîchipai kiki arrixõ Jesúsnoa meka shara nõ ato yoinõ,” noko fani.

Pablo fe Silas Filipos ano inifo

¹¹ Nã Troas anoxã nõ kanõanãfãnẽ nanekaini ïamãfã nakirafe mai toomãfã ano kai ãfe ane

Samotracia ano. Nānoax kaax pena fetsa Neápolis ano nō nokoni. ¹² Nānoax nō anā kani Filipos ano. Nā Filipos ano romanō xanīfokōifo ipaonifo nānoa āto pexe rasi sharafinakōia ini, nā Macedonia mai ano. Nāno nō oxa ranāyoni. ¹³ Nānoax pena tenetitā pexe rasi anoax nō tsekekainikax faka ketokonō nō kani, nō shinā anoxō judeofāfe Nios kīfikanira ixō. Nāno tsaoxō Niosnoa meka shara kērofo nō yoini ano ichanāfono. ¹⁴ Nānoa fetsa āfe ane Lidia ini pexe rasi Tiatira anoa. Nā kēromā sama fexta nana sharakōi ato minimis ini. Askatari Nios shinākōimis. Nāskaxō Pablo Jesūsnoa yoiaito nikakōisharaito ūikī nōko Ifāfe āfe ūiti fe-peaxosharakōini. ¹⁵ Nāskaito ūikī afe yorafoya maotisafanifo faka mēra ikimakī. Nāskaxō noko yoini iskafakī: “Mā ea iskafaikai, mī nōko Ifo ifofaki mā ea faikai, ēfe pexe ano oxai fekāfe,” noko fani. Noko askafaino nō nēteyoni.

¹⁶ Nāskata pena fetsa a Nios kīfimisfo ano nō kaino nāno nokoki xomaya nokoni niafaka chaka a mēra naneano. Nāato ato ūnāxomis ini. Āto inakōima ini, ãa ato onāxomis. Aōxō kori ichapa fimisfo ini. ¹⁷ Nā xomayato noko chīfafaini Pablo fe nō kaino fāsikōimekayanā noko yoifoni iskafakī: “Na feronāfakefofi Nios nā keyokōi finōato āfe inakōifoki. Afeskax nō Nios fe ipaxatiromāki noko yoi feafo,” ixō yoini.

¹⁸ Pena tii noko askafafofāsa fani. Noko askafaito Pablo mā fekaxtexō anā teneyamakī, ifiakekafā nā niafaka yōshi chaka xomaya mēra nanekē iskafani: “Jesucristoōxō ē mia yoikai na xomaya makinoax tsekekaitāfe,” fani. Askafaino a makinoax niafaka chaka tsekekaini.

¹⁹ Pablo askafaito õikakī, akka a xomayato ãfe ifofäfe shinächakaköinifo anã afakema, anäkairoko aõõxõ kori fikani. Nãskakaxõ akiki õitifishkikakī Pablo yafi Silas achikaxõ xanïfo finakõia ano iyonifo. ²⁰ Nãskakaxõ xanïfofo ano ato iyokaxõ iskafakī ato yoinifo: “Na judeo rafeta nõko pexe rasi anoa ato chakafakī mekafakani. ²¹ Nõ mato yoisharaira ikaxõ nã imisfo keskapaikī anori ato yoipaikani. Akka nõa nõ chanïpaima, askara yoikī nõ feyafaima nõmäi romanõfoxõ,” ixõ ato xanïfofo yoinifo.

²² Ato askafaifäfe nikakani yorafä rasi atoki õitifishkinifo Pablo yafi Silaski. Nãskakaxõ ãto xanïfofafé ato yoinifo ato rapati fïakaxõ ato chati koshanõfo. ²³ Ato koshakī finakaxõ karaxa mëra ato ikimanifo. Nãskakaxõ a karaxa kexea yoinifo ato kexesharaköinõ tsekeyamanõfo. ²⁴ Yoikī askafaifäfe nikakī, a karaxa kexemisto oke mëra chaikõi ato ikimaxõ tafara rafe oyatamaxõ ato tsäoni.

²⁵ Ato askafafono Pablo fe Silas yame-nakekafanaino Epa Nios kïfiyanä fanäinifo. Askaifono a ato fe karaxa mëra ikafäfe ato nikaino. ²⁶ Nãskafono fãsikõi mai naya naya ikī, nã karaxa pexe simító posa posa akõini. Nãskafaino ãfe fepotifo fepekemei fetseni. Nãskaino a karaxa mëra ikafo cadenãs mepekemei fetsenifo. ²⁷ Askaino a karaxa kexea moinäkafä õia mä karaxa ãfe fepoti fepekemei fetsea õini. Askaito ãfe espada tsekata ãa retemepaini, mä tsekeafora ixõ shinäi. ²⁸ Askaito Pablo fãsikõi yoini iskafakī: “Mäa retemeyamafe. Nõ faki kaamaki,” faito nikakī.

²⁹ A karaxa kexeato ãfe soraro fêtsa, “Ea kirosî otaxõ fexõfe,” fani. Mä fexoano koshikõi ichoni choayanã ratei, nãskax Pablo fe Silas niafono ato nãmã ratokonõ mai chachipakefofâni. ³⁰ Nãskata fininãkâfe mä ato kaimaxõ ato yôkani iskafakî: “¿Afeskaxõ ëfe chaka ë soatiromë Nios fe ipaxakî?” ixõ ato yôkani.

³¹ Ato askafaito nikakakî kemanifo iskafakakî: “Nôko Ifo Jesucristo chanîmara fafe Ifokõi faax mefe yorafo fe mî afe nîpanakakî,” fanifo.

³² Nãskakaxõ nôko Ifoõnoa meka shara yoinifo, a afe ikafori ãfe pexe méranoa ato yoinifo. ³³ Ato askafafono nã fakish fistichi nã karaxa kexemisto a ato koshafó ano ato fâka chokani. Ato askafaino ãfe ãfiyafi ãfe fakefoya ato maotisafanifo, ato faka mëra ikimapakekakî Jesús chanîmara faifono. ³⁴ Nãskaxõ ãfe pexe ari ato iyoxõ ato pimani. Nãskax ãfe ãfi fe ãfe fakefo fe inimakõini Nios chanîmara fakõikanax.

³⁵ Nãskata penama xanîfofofâfe ãto sorarofo nîchinifo a karaxa kexeafó ato yoitanõfo Pablo yafi Silas ato kâimanõfo. ³⁶ Nâ karaxa kexeato Pablo yoini iskafakî: “Xanîfofofâfe ea yoiafo ë mato kâimanõ. Mä mä tanaima kasharatiro,” faino, ³⁷ Pablo a ato kexeafó yoini iskafakî: “Nôri romanõfofiano noko koshaketsafo yorafâfe ferotaifi, noko yôkasharakaxoma. Nãskakaxõ noko karaxa mëra ikimanafo. Akka, ¿afeskakî one mä noko kâimapaimë? Äakõi noko kâimani fenõfo ato yoitakâfe,” Pablo ato fani.

³⁸ Ato askafaito nikakakî mä fokaxõ sorarofafé ato xanîfofo yoinifo. Ato yoiaifono nikakaní ratenifo: “Nôri românõfora,” ato faifâfe nikakanax.

³⁹ Ato askafaifono xanífofo mā fokaxō ato iskafanifo, Pablo yafi Silas: “Nō mato tāpiama māri romanōfo fekē nō mato koshaketsaxō karaxa mēra nō mato ikimanaki. Na karaxa mēranoax kāikāfe, nōko pexe rasi anoax fōtaxikākī,” ato fanifo. ⁴⁰ Mā karaxa mēranoax kāikanax Pablo fe Silas Lidia pexe ano fonifo. Nānoxō a Nios Ifofaafó Jesúsnua meka shara ato yoikakī ato inimamakōinifo. Nāato yoikī askafakanax ato makinoax fonifo.

17

Tesalónica anoaxmekai fetsenifo

¹ Pablo fe Silas mā fokakī, Anfípolis yafi Apolonia finōfāikanax, Tesalónica ano nokonifo. Nā Tesalónica ano judeofāfe ichanāti pexe ini. ² Pablo nā imis keskai pena tenetitīa ichanāti pexe mēra kapaoni. Tres simānā anoxō ani, anoax ato fe feratenāyanā a kirika ano Niospa meka kenenifoōnoa ato yoiyāna. ³ Anoxō ato yoini: “A Cristo omiskōiax nani. Mā nafiakē anā Epa Niospa otoani. Nā Jesúsnua ē mato yoikai nāfi Cristoki,” ixō Pablo ato yoini.

⁴ Ato askafaifāfe nikakakī atiri judeofāfe Jesúsnmarā fanifo. Mā Jesúsnmarā fakanax ato fe rafenifo. Askatari griegofāferi Nios chanīmara fakaxō Nios fāsi sharakōi fanifo, nā kērofo xanífofo feta. ⁵ Askaifāfe ūikani judeofo noko anā nikakanimaraka ikanax, Pablo yafi Silas mepaikani ūitifishkinifo. Nāskakaxō a yora xani chakafo ato fenaifokani fonifo, Pablo yafi Silas chakafakakī mekafanōfo, fetsafāfe pexefotii anoxō ato nikanōfo. Nāskakanax Jasón pexe ano fonifo Pablo yafi Silas fenaifokani, ato

kāimaxikakī yorafāfe ato omiskōimanōfo. ⁶ Akka Pablo yafi Silas anoa ato fichikaxoma, Jasón yafi a Nios Ifofamis fetsafo ato achikaxō ãto xanīfofo ano ato iyonifo. Mā ato iyokaxō fāsikōi ato iskafanifo: “Na feronāfakefāfe fanīma mīshtxō ato chakafafofāsafamisfo. Akka mā noko ano feafo. ⁷ Na Jasón ãfe pexe mēra ato ikimana. Nafāfe a romanō xanīfāfe yoimis anori anā nikakanima. Akka nāno nōko xanīfo fetsa ãfe ane Jesús ikani,” ixō ato yoinifo.

⁸ Ato askafaifāfe nikakani xanīfofo ōitifishkikī metsamanifo, noko anā nikakanimara ikanax. ⁹ Akka Jasón feta fetsafāfe a xanīfofo ato kori ināfono ato kāimanifo.

Pablo fe Silas Berea ano fonifo

¹⁰ Nāskakata fakishi Pablo fe Silas Berea ano fotanōfo koshikōi ato nīchinifo. Mā Berea ano nokokanax judeofāfe ichanāti pexe mēra ikifainifo. ¹¹ Nā judeofāfe Pablo feta Silaspa ato yoiaifono ato nikakōipainifo, Tesalónica anoafo keskara inifoma. Ato nikasharapaikōikakī Niospa meka shara nikakōinifo. Nāskakata pena tii kirika fepekaxō ūinifo a ato yoiafo keskara chanīmamākī. ¹² Nāskakē judeofāfe Jesúsnoa chanīmara fakōinifo. Askatari griegofāferi chanīmara fakōinifo. Kērofāferi nikakōinifo a feronāfakefāfe nikaifo keskafakī.

¹³ Akka judeofāfe Tesalónica anoxō nikanifo Pablo Niosnoa meka shara Berea anoafo ato yoiaito. Nāskakanax Berea ari fonifo, mā ari fokaxō ato yoinifo Pablo mekafakī chakafanōfo. ¹⁴ Ato askafaifono, akka a Jesús Ifofamisfāfe Pablo koshikōi katanō nīchinifo fakafā kesemē ano. Akka Timoteo fe Silas fonifoma. Berea ano nētenifo.

15 Akka a Pablo fe fofaifo, afe fonifo pexe rasi Atenas ano. Nānoax anā feaifono Pablo ato yoini iskafakī: “Timoteo yafi Silas ea ato yoixotakāfe koshi ekeki fenōfo,” ixō ato yoini.

Pablo Atenas ano ini

16 Pablo Timoteo yafi Silas Atenas anoxō ato manayanā ñia Atenas anoxō afarafo ichapakōifo onifikaxō, “Na nōko niosra,” faifāfe ñi. Āfe ñiti mēraxō shināchakakōini. **17** Nāskakē Pablo nā judeofāfe ichanāti pexe mēranoax judeofo fe a judeofoma fe a Nios sharara faifo fe yoināni. Nāskatari a pexe emāiti niax yoināifo mēxotaima Pablo Jesúsnua ato yoini. **18** Ato yoiaino yora fetsafo akiki fenifo afe feratenāxikaki. Nāfāfe shinānifo iskakakī: “Nā nō apaiyai keskafakī nō atiro noko inimamanō,” ixō shinānifo. Nāfāfe āto anefo epicureofo. Ranāri iskanifo: “Afara afeskara afaino nō tenetiro,” ixō shinānifo. Nāfāfe āto anefo estóicofo. Nāfo epicureofo fe estóicofo Pablo fe feratenānifo. Iskafakī yoinifo: “Na mekakī finamisto ḥafaa noko yoipaimē?” ixō yoiaifono, fetsafāferi iskafanifo: “Nios fetsafoōnoa noko yoipai rakikī,” ixō yoinifo. Nāskafakī fetsanifo. Pablo Jesúsnua meka shara ato yoifaito, mā Jesús nafiax anā otoyamea ixō ato yoifaito nikakaspakakī. **19** Nāskakaxō Areópago ano Pablo iyonifo a anoax mēxotaima ichanākaxō afarafo yoimisfo ano. Nānoxō yōkanifo iskafakakī: “Nō tāpinō na mī yoiai anori meka fenakōiki noko yoife. **20** Na mī noko yoiai anori nō nikamismaki. ḥafaa ikamākī noko yoife nō tāpinō,” fanifo. **21** Nā Atenas anoaflo feta yora fetsafāfe

anoxō ōikakī nikapaikōinifo a nikaifo keskara ato yoixikakī.

²² Nāskaxō nā ichanāmisco āfe ane Areópago anoxō Pablo ato nēxpakīa niinākāfe ato yoini: “Ateñas anoafāfe, ea nikakapo, mē mato ūi mā Niosnoa nikapaikōiaito tāpipaikōiyānā. ²³ Nā mā nios kīfimis ano kafasakī mē ūia. Nānoa ē fichia na nōko niosra ixō mā afara onifanixakī mā akiki kenekī iskafakē: ‘Nō na nios ūimisma,’ ixō mā aōnoa yoikī keneni. Nā nios ūikatsaxakīma mā kīfimis, nāōnoa ē mato yoi.

²⁴ “Nā Niospa keyokōi onifani, afama mīshtifo nai mēranoafoya mai anoafao onifani ato Ifo ixikī. Nā Nios yorafāfe pexe faafo mēra ikama. ²⁵ Askatari ea afaa axokāfe ikima. Akka nāato keyokōi noko nima. Nō xakainō noko nefefaxoni, afara fetsafori ani.

²⁶ “Askata feronāfake fisti onifikātaefani, nānoax nā maniafo tii kainōfo, nā mai tio ano ipax-akakī. Nāskaxō ato yoini, afe tii xinia akan-imākai fanīra ikaxō. ²⁷ Nāskakē Niospa yorafao onifani keyokōichi fenanōfo tāpipaikakī. Akka fenakī fichitirofo. Chanīma, Nios chai ikama, noko chai faama. ²⁸ Akka Niosnoax nō nia. Akka Niosyamakēkai nō nikeranama. Akka nā mato tāpimamisfāfe kenenifo iskafakakī: ‘Nō Niospa fenakōifo,’ ixō yoinifo. ²⁹ Akka nō Niospa fenafofiaxō, nō shinātiroma Nios na yorafāfe afarafo onifaafao keskara inō, ãa shināxō yorafāfe onifaafao keskara. ³⁰ Askafiafonokai Niospa ato afeska fanima. Akka iskaratīa keyokōi ato yoi ãto chaka xatekaxō chanīmara fanōfo. ³¹ Nāskakē Niospa tāpiyonī afetīa ato ichanāfaimākai, a ato omiskōimanaitīa, fatofo sharafomākī askayamai

fatofori chakafomākī. Nā feronāfake katonioxō ato askafaxii. Akka mā nafiakē Āpa otofaito keyokōichi ñinifo,” ato faito,

³² a Jesús naax otoita nikakani, akiki kaxemet-samanifo. Ranārito yoikī iskafanifo: “Mā nō nikakī a mī noko yoiaito, anā pena fetsa noko yoifaixāfe,” fanifo.

³³ Askafaifono a ichanāfo anoax Pablo kani.

³⁴ Akka Pablo mā kaino atiri afe fonifo Jesús chanīmara fakanax. Dionisiori nāno ato fe ini, nā Dionisio Areópago anoxō ato fe ichanāxō ato yoimis ini. Kērori nāno ato fe ini, ãfe ane Dámaris, kēro fetsafori ano ato fe inifo.

18

Pablo Corinto ano ini

¹ Nāskata Pablo Atenas anoax kaax Corinto ano nokoni. ² Nānoa feronāfake ãfe ane Aquilaki nokoni. Nā feronāfake Ponto pexe rasi anoa ini. Rama Italia anoax ãfe ãfi Priscila fe nokoita ini, nā Italia anoa ãto xanīfāfe ãfe ane Claudio ato potaitano. Ato iskafayanā na judeofo Roma anoax fōtanōfo ixō. Nāskakē Pablo ato ñikai kani. ³ Nā Pablo nā akaifo keskafakī akairi pexe fakāki tāpia ini, karapa pexe fakī. Nāskakē nāno ato fe nēteni, ato feta yonoxiki. ⁴ Nāskakē nānoax mēxotaima pena tenetitīa ichanāti pexe mēra kapaoni. Anoxō judeofoya a judeofoma ato Jesúsnoa meka shara nikamapai chanīmara fanōfo.

⁵ Akka Silas fe Timoteo mā Macedonia anoax akiki nokoafono Pablo Jesúsnoa meka shara judeofo ato yoifofāsafani: “Jesúsfi Cristoki Niospa katoni ãfe Fakekōi inō,” ixō ato yoini. ⁶ Ato askafaito nikakakī judeofāfe Pablo iskafanifo:

“Jesúskai Cristoma. Mĩa mĩ chanĩ,” fakaxõ Pablo ñchaketsanifo. Askafaifafe nikakĩ Pablo ãfe rapatiõna atoki mapo taa taani mã anoax kakĩ ori fetsa ari ato iskafafãini: “Ê Niospa meka mato yoipaifiaito mã ea nikakaspai. Mäto shinämä mã iki. Nãskax naax mã Nios fe nïpanakama. Ê mato yoisharapaifiaito mã ea nikakaspai. Nãskakẽ na judeofoma ari ë kai ariafo ato yoixiki,” ixõ Pablo ato yoini.

⁷ Nãato askafata ãto ichanãti pexe anoax kãikaini feronãfake ãfe ane Ticio Justo pexe ano kani. Nãato Epa Nios shinãkõikĩ kífipaoni. Nã ato ichanãti pexe chaima ika ini. ⁸ Feronãfake Crispa ichanãti pexe anoa ãto xanõfo ini. Nãato ãfe ãfi feta ãfe fakefoyaxõ nõko Ifo nikakõiyanã chanõmara fani. Askatari nã Corinto anoafãferi chanõmara fakõinifo, Pablo Jesúsnua meka shara ato yoiaito. Nãskakẽ chanõmara faifono ato maotisafakĩ faka mëra ato ikimapakenifo. ⁹ Nãskano fakish fetsa Pablo namakẽ õia fani, nõko Ifãfe yoiaito iskafakĩ: “Ratekima mëxotaima ëfe meka sharaõnoa ato yoi xateyamafe. ¹⁰ Ê mefe ikaki mia tsõa afeska faima kiki. Na pexe rasi ano efe yorafo ichapa ikafokĩ,” ixõ yoini. ¹¹ Nãskakẽ Pablo Corinto ano nëteni. Anoxõ xinia fisti finõmata oxe seis ani. Nãnoxõ mëxotaima Niospa meka ato yoipaoni.

¹² Akka Acaya mai anoax Galión xanõfo finakõia ini. Nãnoax judeofo ichanãnifo Pablo achixikãki. Mä achikaxõ ãto xanõfo finakõia ano iyônifo. ¹³ Iskafakĩ ãto xanõfo yoinifo: “Na feronãfãke ato pãrafofãsafai, yoipai mã Nios kífiki iskafatiro ixõ. A Moisés yoini anori ato yoima, fakirira ato yoi,” ixõ yoinifo.

¹⁴ Pablo mā ato kemapaiyaito nā xanīfo Galión judeofo yoini iskafakī: “Na feronāfāke afara chakafakē, askayamakī ato retekē mā ea yoiaito ē mato nikakerana. ¹⁵ Akka nā māto xinifāfe yoipaonifo keskaraōnoa mā yoita, a māto kaifāfe āfe aneōnoa yoita, a Moisés yoini keskaraōnoa mā yoi. Akka nā mā apaiyai keskafakāfe, ē aōnoa afaa tāpipaimakai. ¹⁶ Nāskakē nonoax fotakāfe,” Galión xanīfāfe ato fani. ¹⁷ Ato askafa fokaxō Sóstenes achinifo nā ichanāti pexe anoa xanīfo. Mā achikaxō nāri seteketsanifo xanīfāfe ferotaifi. Akka nā xanīfo Galión aõ rafanā inima.

Pablo anā Antioquía ano kani Niosnoa meka shara ato yoikai. Taeyoi kai rafenixakī anā kai fistini

¹⁸ Pablo Corinto ano oxaranāyoni. Nānoax a Nios Ifofaafao makinoax kani Priscila fe Aquila afe fonifo. Nāskakata kanōnāfānē nanefainifo Siria mai ano fokani. Mā fokanax akka Cencrea anoax kanōanāfā mēra nanexoma Pablo ato testemayoni. Akka Pablo Nios yoiyon: “Ē mīõxō afara axii, mī ea ūiaino,” ixō yoini. Akka mā axō ato teste-mani tāpinōfo. Ē Nios afara afeskafaxōara ikax. ¹⁹ Nāskata mā fokanax Efeso ano nokonifo. Nāno Pablo ato nīchifaini Aquila yafi Priscila, ichanāti pexe mēra kakī nāanoax judeofo ichanāfono ato fe yoināxiki. ²⁰ Nānoxō nētefapainifo. “Kayamafe nono nofe iyofe,” fanifo. Askafafono akka Pablo nētekaspani. ²¹ “Maa, ē nētetiroma, mē kai,” ato fani iskafakī ato yoiyanā: “Epa Niospa ea nīchiaiino anā oxō ē mato ūiyoxii.”

Nāato askafata Pablo kanōanāfānē naneinākafani Efeso anoax mā kai. ²² Mā Cesarea

ano nokoax, Jerusalén ano kani a Nios Ifofaafō ato yoisharaikai. Mā ato yoita anā kani Antioquía ano. ²³ Nāno ato fe ikatsaxakī, nānoax anā kani Niospa meka sharañoa ato yoifofásafaikai. Galacia anoxō ato yoikī taefata, Frigia anoxori ato yoini. A Nios Ifofaafō ato inimamakōini, Niosnoa meka shara ato yoikī.

Apolos Efeso anoafō Niosñoa meka shara ato yoini

²⁴ Nāskaifono Efeso ano judeo fisti nokoni āfe ane Apolos pexe rasi Alejandría anoa ini. Nāato Niospa meka yoikī kirika kenenifo tāpikōia ini, xafakīakōi ato yoimis. ²⁵ Nāato nōko Ifo Jesúsnoa tāpikōixō ato yoini, inimakōikai nā tāpia anori xafakīakōi Jesúsnoa ato yoini. Askafixō Jesúsnoa tāpisharaxō nā Juan ato maotisafakī faka mēra ato ikimani nā fisti tāpia ini. ²⁶ Nāskata Apolos ichanāti pexe mēravaxō ranotamakōi ato yoiaito nikakī. Aquila feta Priscila kenakaxō ori iyokaxō Niospa meka tāpimasharakōinifo nikasharakōinō.

²⁷ Nāskakē Apolos Acaya mai ano kapaiyaito nikakī a Nios Ifofaafāfe iskafanifo: “Nō a Jesús Ifofamisfo kirika kenexō fomanō mia ifisharakōinō,” ixō yoinifo. Apolos mā Acaya mai ano kaxō, ato yoisharakōini. Ato askafaito nikakaní Niosnoax inimasharakōinifo. ²⁸ Nānoxō ūiaifo judeofo Apolos yoini: “Jesús Niospa Fakemara,” faifono. Akka nā kirika keneaõxō Apolos ato yoini iskafakī: “Nā nō manai Cristofi Niospa Fakeki,” ixō xafakīakōi ato yoiaito tsōa kemanima.

19

Pablo Efeso ano oni

¹ Apolos Corinto ano iyoano, māchi keya ari fai tāpiato kaax Efeso ano Pablo nokoni. Nānoa Nios Ifofamisfo fichitoshini. ² “¿Mā Nios Ififaxō Niospa Yōshi Shara mato mēra mā nanenimē?” ixō Pablo ato yōkaito, kemanifo iskafakakī: “Maa, nōkai aōnoa afaa nikayomisma, Niospa Yōshi Sharakai nō nikamisma,” fanifo.

³ Askafaifāfe nikakī anā Pablo ato yōkani: “¿Afeskai mā maotisanimē?” ato faito, kemanifo iskafakakī: “Juan noko yoinino nō ini,” ixō yoinifo.

⁴ Askafaifono anā Pablo ato yoini iskafakī: “Juan ato maotisafani afara chakafakatsaxakakī āto chaka xatepaiyafono Nios Ifopapaikakī. Iskafakī ato yoiyanā a chipo oxiai nikakōisharaxikāfe ixō ato yoini, Jesúsnoa yoikī,” ato Pablo fani.

⁵ Pablo ato yoikī askafaino, nikakani nōko Ifo Jesús āfe aneōnoax maotisanifo fetsafāfe tāpinōfo.

⁶ Askaifono ōikī Pablo ato māmāpakeaino Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni. Nāskakanax meka fetsapa mekai fetsenifo. Niosnoa meka shara nikakaxō ato yoinifo. ⁷ A ato mēra Niospa Yōshi Shara nanea, doce feronāfake ini.

⁸ Nāskaifono Pablo nāno ato fe ikax mēxotaima ichanātī pexe mēra kapaoni. Anoxō tres oxe ani. Niospa meka sharaōnoa ato yoiyanā ranotama, anoxō Nios xanīfoōnoa ato tāpimapaiōkī. ⁹ Ato askafafaino atirifāfe nikakaspakakī yorafāfe ferotaifi mekafakī chakafanifo iskafakakī: “Nōkai Jesús chanīmara faima. Aōnoaxkai Epa Nios ari nō katiroma,” ixō yoliaifono, Pablo ato makinoax kakī a Nios Ifofaafo ato iyoni, feronāfake āfe ane Tirano

a anoxõ ato tāpimamis ano. Nānoxõ a chan̄misfo anoxõ pena tii Pablo Jesúsnoa meka shara ato yoipaoni. ¹⁰ Anoxõ Pablo Niospa meka sharaõnoa ato yoikõ xinia rafe ani. Nā Asia mai ano ikafāfe nikasharakõinifo Niospa meka sharaõnoa. Jude-ofa feta a judeofofāfema nōko Ifo Jesúsnoa meka shara nikapaonifo. ¹¹ Nāskakē Niospa Pabloõxõ afama míshtifo fakõ ato ispani. ¹² Nāskakē yorafāfe ãto payõiro iyamata ãto sama faxte pishta Pablo ãfe yora ramākanifo. Nāskafata mā fokaxõ a isinõ ikaifoya a niafaka chaka naneafo ato ramānifo. Ato askafaifono a isinõ ikaifo fe a niafaka chaka naneafo sharai fetsenifo.

¹³ Nāskafono atiri judeofāfe fofāsakakõ niafaka chakafo yorafo makinoa pōtanifo pexefo tii fofāsakakõ. Jesús ãfe aneõxõ niafaka chakafo yorafo makinoa ato pōtapainifo. Iskafanifo: “Niafaka chakafāfe, Jesús aneõxõ Pablo noko yoimiski, akka nō mato yoikai ato makinoax tsekefaitakāfe,” ato fanifo.

¹⁴ Nāskafapaonifo nā judeo ãfe fake sietipa, nā judeo ãfe ane Esceva ini. Nā ato Nios kīfixomisfāfe ãto xan̄ifo ini. ¹⁵ Ato askafaifono a niafaka yōshi chaka yora mēra naneato ato kemani iskafakõ: “È Jesús õmis, askatari Pablori è tāpia. Akka, ¿mā tsoamē?” ato fata, ¹⁶ nā niafaka yōshi chakayato ato rapati faxteyanã, fāsikõi ato achixõ ato seteketsayanã ato imi tofeni. Nāato askafakõ fetsaino pexe mēranoax yorioma ichonifo. ¹⁷ Nāato askafaano Efeso anoxõ judeofāfe yora fetsafo feta nikakani ratenifo. Nāskakaxõ, “Nōko Ifo Jesús fāsi sharakõi,” fanifo.

¹⁸ Nāskakaxõ a Jesús chan̄mara famisfāfe fēkaxõ

a afara chakafapaoni xakakī yorafāfe ferotaifi yoinifo. ¹⁹ Askatari a yōfe tāpiafāfe āto kirika fēkaxō yorafāfe ferotaifi koanifo, mā Jesús Ifofakaxō. Nā kirika kene ōiafo kopikōi ini, como cincuenta mil ini. ²⁰ Nāskakē nōko Ifāfe āfe mekashara nikaket-sanifo Jesús Ifofamisfāfe ato yoliaifāfe, āfe kerex sharaōxō afama mīshtifo fakakī.

²¹ Nāskafata Pablo shināni Macedonia yafi Acaya ano kaxiki. “Nānoax Jerusalén ano ē kaikai, Jerusalén anoax Roma ano ē kaikai,” ixō shināni. ²² Nāskaxō a afeta yonomisfo rafe Macedonia ano ato nīchini Timoteo yafi Erasto. Akka Pablo Asia ano nēteyoni.

Efeso anoax yorafomekai fetsenifo

²³ Nāskafono nā Efeso anoafó mekai fetsenifo: “Jesúsfi Niospa Fakekī aōnoax nō Nios ari katiro,” Pablo ato faino, ²⁴ nāno feronāfake āfe ane Demetrio ini. Nāato yonokī afarafo kori exe keskara oxokōi onifapaoni. Nā feronāfake afara onifikī tāpikōia ini. Nāskaxō kēro ōitsa onifani, na nōko niosra ixō āfe ane Artemisa. Ranāfaxō kēro ōitsa fakī kafāshara mīshtifo onifani. Nāskakē a afeta yonofaifāfe aōxō kori ichapa fipaonifo. ²⁵ Nāskaxō Demetrio ato ichanāfani, a afeta yonomisfo ato iskafayanā: “Efe yora mīshtichi, mā mā tāpiakī nōko nios Artemisa yora keskara onifaxō, aōxō nō kori ichapa fimiski. ²⁶ Akka mā mā ūimis nikayanā, na Pablo ato yoifofāsafamis iskafakī: ‘Na yorafāfe niosra ixō onifaafó, akai niosma,’ ixō ato yoi. Mā yora ichapafāfe chanīmara fakōinafo ato yoliaito nikakakī. Na Efeso anoafos ato yoiama, Asia mai anoafori ato yoimis. ²⁷ Na Pablo yoiakī keskara mesekōi, ē shināchakakōi. Anā

noko tsõa kori inãyamaino nõ fenotiro, na nõko nios Artemisa anã tsõa kãfitiroma, nã maitio ikafãfe Asia mai anoxõ kifimisfo. Askatari a nõko nios kãfiti pexefã mÃranoax anã ichanãtirofoma,” ixõ Demetrio ato yoini.

²⁸ Demetrio ato askafaito nikakani Pabloki õitifishkiyanã fãsikõi yoinifo iskafakakõ: “¡Na Artemisa Efesio anoafó nã sharafinakõiafo, tsoa keskarama!” ikanax fãsikõi mekai fetsenifo.

²⁹ Nãskakanax pexe rasi anoax fekaxtei fetsenifo. Nãskakaxõ Gayo yafi Aristarco achinifo. Nã rafe Macedonia anoa inifo, Pablo fe feitafo. Nãskakaxõ a yora kaya ichanãfo ano ato iyonifo.

³⁰ Ato askafaifono Pablo ato mÃra ikipaini arixõ yorafo yoixiki. Akka a Jesús Ifofaafãfe Pablo nÃchikaspanifo, “Mia retetirofoki,” ikaxõ.

³¹ Askatari a Pablo fe rafemisfãfe, xanÃfofofãfe Asia mai anoxõ ato yoinifo, Pablo yoitanõfo ato mÃra ikiyamanõ. ³² Nãskakẽ ãa ranã ichanãkanax fãsikõi mekanifo. Atirifãfe fetsa anori yoinifo. Nãskafono ranãrito tÃpinifoma afeskai ichanãfomãkõ.

³³ Nãskafono judeofãfe shinÃnifo, na yorafo chakai mekai taeafora noko fakanira ikaxõ. Nãskakaxõ Alejandro pÃtsikinifo ãiaifono ori nÃxõ ato yoitakãfe ikaxõ. Nãskafafono Alejandro niinÃkafã mÃshaxõ ato yoini iskafakõ: “Mekayamakãfe, ã mato yoisharanõ,” ixõ Alejandro ato yoini. ³⁴ Akka mÃ tÃpikaxõ Alejandro judeokẽ, fãsikõi ãa ranã mekai fetsenifo, iskakani: “Na Efeso anoafãfe ãto Artemisa sharafinakõia,” ikaxõ.

³⁵ Askaifãfe õikõ a xanÃfo kenexomisto, “Mekayamakãfe,” ato fani. Ato askafaito anã tsoa mekanima. Nãskaxõ ato yoini iskafakõ: “Efesofo anoafãfe ea nikasharakãfe. Keyokõichi tÃpiafo nÃfi Efeso

anoafokī, nā āto nios Artemisa āfe kīfiti pexefā nō kexemis. Nā onifafo nai mēranoax pakeafori nō kexemis. ³⁶ Nāskakē āa chanīkanira tsoa itiroma. Nāskakē anā mekayamakāfe, afaa afeskafapaiyamakāfe shināsharaxoma. ³⁷ Akka na feronāfakefo mā ato efea afaa chakafayamafiafono, askatari na pexefā mēranoa tsōa afaa oneyamafiano, askatari na nōko nios Artemisa tsōa chakafakī mekafayamafiano mā ato efea. ³⁸ Akka na Demetrio afeta yonomisfo feta, a ato chakafapai xanīfofo ano ato iyotiro, anoxō ato yōkanō afaa chakafafomakī. ³⁹ Nāskaxō afara fetsa mā yoipaikī nā ichanāfo anoxō mā yoitiro. ⁴⁰ Mā iskaratā ato chakafai keskafakī xanīfofofāfe nikaxō nokori askafatirofo. Na yorafāfe afaa chakafayamafiamisfono, afeskakī mā yōachepeimē xanīfofofāfe noko faifono nō ato kematiroma,” ixō a xanīfo kenexomisto ato yoini.

⁴¹ Ato yoikī askafata ato nīchiaino fonifo.

20

Pablo Macedonia ano kata Grecia ariri kani

¹ Mā mekakani nishpafono Pablo a Nios Ifofaafókenani ato yoisharaxiki. Mā ato yoisharata, ato makinoax kani Macedonia ari kai. ² Mā kaxō nāriafo Jesúsnoa meka shara ato yoifofāsafakī a Nios Ifofaafó ato inimamakōini. Nāskata Grecia ano nokoni. ³ Nānoxō tres oxe ani anoax kanōanāfānē Siria ano kapaikī, nikani judeofāfe kexearfona retepai kakī. Nāskakē fāi kakī, Macedonia anā finōfaini. ⁴ Mā kaino feronāfakē ranāri afe fonifo. A feronāfakē fetsa āfe ane Sópater Berea anoa ini. Āfe apa ane Pirro ini, Aristarcori ini, Segundori ini, nā Segundo Tesalónica anoa ini.

Fetsari Gayo, Derbe anoa ini. Fetsari Timoteo ini. Askatari Tíquico fe Trófimo Asia mai anoa inifo. Nā tii Pablo fe fonifo. ⁵ Nā tii rekē fokaxō Troas anoxō noko mananifo. ⁶ Akka mā fista senēano chipo nō kani. Nā fistatā pāa faraxaxoma pimisfo ini. Nāskata Filipos anoax kanōanāfānē nō kai cinco nia mā nō oxax Troas ano nō atoki nokoni. Nāno nō siete nia oxayoni ato fe.

Troas ano òikai Pablo kani

⁷ Nāskata mā pena nomikoaino nō ichanāni pāa kaxke mīshixō pixiki a Jesús noko nāxoyamea shinākī. Anoxō Pablo a Nios Ifofaafō yoini, mā penama kaxiki yamenake kafanaino ato yoikī xateni. ⁸ Nānoax pexe kene keya fomākīa anoax nō ichanāni, a rāpari ichapa òtai fetsea anoax. ⁹ Nāskaino naetapa ãfe ane Eutico pexe kene fomākīa ãfe naisti anori tsaoni. Pablo ato chaikōi yoiaino nā naetapa oxakatsaini. Nāskax mā oxachāi kaax pexe kene fomākīakōinoax pakeax nakē chishtoinñifofānifo. ¹⁰ Nāskakē Pablo fotopakekafā chishtoinñifofā nā naetapa ikōni, ato iskafakī yoiyanā: “Rateyamakāfe, naamaki,” ato fani.

¹¹ Nāskafata anā pexe fomākīa Pablo māpeinñifofāxō ato pāa kaxkeketsaxoni ato feta pixiki. Nāskaxō ato yoikī pena fani. Mā penano Pablo kani. ¹² Ato askafaino nā naetapa nafiax mā otokē afe yorafāfe xanēnē iyonifo. Askafakī Pablo ato inimamakōini.

Troas anoax Pablo Mileto ano kani

¹³ Akka nō kanōanāfānē rekē kani, Aso anoxō Pablo ifixiki. Akka noko iskafakī yoini: “Ē fāi kaikai rekē fokāfe,” ixō noko yoini. ¹⁴ Nā Aso anoa

noko fichiax nofe feronāfāke kani. Nāskax Mitilene ano nō nokoni. ¹⁵ Nāskata nānoax nō tsekekainax pena fetsa Quío mai nō finōfaini kaax pena fetsa Samos fai fototai nō nokoni. Anā anoax kaax pena fetsa pexe rasi Mileto ano nō nokoni. ¹⁶ Akka Pablo Asia ano samarakapainima. Efeso anori kakaspani, Jerusalén ano koshi nokopai ato feta fista Pentecostés apai.

A Nios Ifofaafō ato kexemisfo Efeso anoafō meka shara Pablo ato yoini

¹⁷ Mileto anoxō Pablo ato kenamani, Efeso anoxō Nios Ifofaafō ato kexemisfo. ¹⁸ Mā feafono ato iskafani: “Mā mā ea ūimis ē isharakōiaito nā ē oitachāi. Na Asia mai anoxō ē afaa afeska fama ē isharakōia Jesúsnoa meka shara mato yoi. ¹⁹ Mēxotaima ē mato mēra itiani, nōko Ifo yonoxoni. Ě mato yoi ē oiatiani Nios mato Ifo sharafamapai. Askatari ea omiskōimanaifono ē omiskōimis judeofāfe ea askafaifono. ²⁰ Akka ea askafafiaifono Jesúsnoa meka shara ē mato yoikī xateima. A meka sharakapafo ē mato yoimis. Ranotamakōi ē mato yoimis, ichanāti pexe anoxō yoita a māto pexekōifo anoxori ē mato yoimis. ²¹ Judeofo yoita a judeofomari mē yoimis āto chaka xatekaxō Nios Ifofanōfo nōko Ifo Jesucristori chanīmara fakōinōfo.

²² “Akka iskaratīa Jerusalén ano ē kai, Niospa Yōshi Sharapa ea nīchiaino. Ě tāpiama arixō ea manafō ea afeskafakani. ²³ Akka mē tāpia Niospa Yōshi Sharapa ea yoiaito, pexe rasi anoxō ea karaxa mēra ikimakaxō ea omiskōimakani. ²⁴ Akka ea askafafiaifono ē shināchakaima. Nā Epa Niospa ea amapaiyai keskara fisti ē shināi. Epa Niospa

keyokōi yorafo noikōi na meka shara ato yoitāfe ea fani. Nā ea yoini keskara ē apai.

²⁵ “Ē mato mēraxō Nios xanīfoōnoa ē mato yoimis. Akka mē tāpikōia anā mā ea ūinakama.

²⁶ Nāskakē ē mato yoipai. Na fetsafāfe ea nikakaspamisfo ē ato yoipaifaito tsōa ea nikamisma. Nāskax omiskōixikani. Nāskakē ē ato afeskafatiroma, mē ato yoimis. ²⁷ Mē mato yoimis a Niospa fichipaiyai keskafakī ē mato yoikaspamisma. ²⁸ Nāskakē kexemesharakāfe, a Nios Ifofaafori ato kexesharakāfe. Niospa Yōshi Sharapa mato ūkināki, a Nios Ifofaafo mā ato kexesharanō. Jesús nokoōnoax nai āfe imi foniki.

²⁹ Mē mato makinoax kaano, chipo a fanīriria yoimisfo chakafo fekani mato fanīriria yoipaikani. Oa poomānā chaxo fichixō pitiro keskafakī mato pārapaikani mā anā Jesús shinānōma. ³⁰ Afianofi mā fetsa mā ranā mā pāranōnāxii nō Niospa meka tāpiara ixō mā ato pāraxii, a Nios Ifofaafe mato nikānōfo. ³¹ Kexemesharakōikāfe, akka shinākapo. Tres xinia ē ani Niospa meka sharaōnoa mato yoikī. Penata yoita, fākishi yoikī ē mato famis, Niospa meka sharaōnoa ē mato yoi ē oiamis.

³² “Akka efe yora mīshitchi, iskaratīa ē Epa Nios kīfi mato kexesharanō, a mato noiai keskafakī āfe meka shara mato mēra nanenō. Nāato āfe kerex sharaōxō āfe meka shara mato inātiro mato mēra nanesharanō askatari a yoiyonī keskafakī afe yorakōifo ato afara ināsharakōitiro afe ūpaxanōfo. ³³ Ēakōi ē afaa fipaimisma, askatari ē mato kori yōkamisma, rapatiri ē tsoa yōkamisma. ³⁴ Askatamaroko ēfe miflikōichi ē yonofaito mā mā ūimis, a ē fichipaiyai fixiki, a efe ikafori ato ināxiki.

35 Mē mato ñimamiski afeskaxō mā yonotiromāki, a omiskōiaifo ato axosharayanā. Nōko Ifo Jesús ãfe meka sharaõnoa shināyanā fetsafāfe noko afara ināino nō inimatiro keskai, ‘Nōri fetsafo afara ināsharai nō inimaifinakōitiro,’ ixō nōko Ifāfe noko yoini,” Pablo ato fani Efeso anoafo.

36 Mā ato yoikī askafata ratokonō mai chachipakefofā Pablo ato Epa Nios kīfixoni.

37 Anoax keyokōi oiayanā Pablo ikōketsayanā kokoketsanifo. **38** Shināmitsakōinifo: “Ē anā mato ñinakamara,” ato faino, askakāta afe fakafā kesemē fonifo Pablo kaito ñifokani. Nāskax Pablo kanōanāfānē nanekaini mā kai.

21

Pablo Jerusalén ano kani

1 Anoa a Nios Ifofaafō nō ato ñifaini, kanōanāfānē nō nanekaini kaax Cos ano nō nokoni. Anoax kaax pena fetsa Rodas ano nō nokoni, anā anoax kaax Páтарa ano nō nokoni. **2** Nā Páтарa anoxō kanōanāfā nō fichini Fenicia ano kaino, nānō nō nanekaini.

3 Kakī fakafā nakirafe Chipre mai toomāfā nō ñifaini. Nā Chipre mai nōko pōya mishkiori ini. Nā finōfaini kaax Siria ano nō nokoni. Nānoxō pexe rasi Tiro fai fototai nokoxō kanōanāfā mēranoa afama míshtifo māpemanifo. **4** Nānoa a Nios Ifofaafō nō ato fichini, nānō nō ato fe siete nia oxani. Nāfāfe Pablo yoinifo Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino iskafakakī: “Jerusalén ano kaya-mafe. Anoxō mia retepaikani kiki,” ixō yoinifo.

5 Askafaifono mā siete nia finōta nō anoax kaino, keyokōi ãto ãfifo fe ãto fakefo fe nofe fonifo pexe rasi pasotai. Nānoxō nā māshifā anoxō ratokonō mai chachipakefofā nō Epa Nios kīfini. **6** Nāskata

mā nō kakī nō ato yoisharaketsata, kanōanāfā mēra nō naneinākafani, akka atii anā fenifo āto pexe ano.

⁷ Nāskata kanōanāfānē nō kai Tiro ano nō nokoni, nānoax kaax Tolemaida ano nō nokoni. Nānoax a Nios Ifofaaf fe nō ato fe yoināsharakōini, askatari nāno nō ato fe oxa fishtiyoni. ⁸ Nāskata nānoax kaax pena fetsa Cesarea ano nō nokoni. Nānoax Felipe pexe ano nō kani. Nā Felipe Niospa meka shara yoimis ini. A Jesús Ifofaafāfe afetīama Felipe ifinifo Jerusalén anoxō a piaifo ato paxkaxonō. Seis feronāfake fetsafoya Felipe ifinifo ato feta yononō. Nāato pexe ano nō nēteni. ⁹ Felipe fake xoto-fake cuatro inifo fenemais. Nāfāfe Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino ato yoipaonifo. ¹⁰ Nāno nō oxa ranāni, nāno Judea anoax feronāfake āfe ane Agabo nokoki nokoni. Nāato Niosnoa yoimis ini, a inōpokoi yoikī. ¹¹ Mā noko ano nokoxō, Pablo āfe nanexemeti fiata, aō metexkere ita aō otexkere ini. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Niospa Yōshi Sharapa ea yoi Jerusalén anoxō judeofāfe na nanexemeti ifo iskafaxikani. Nāskaxō yora fetsafo ināxikani,” ixō Agabo ato yoini.

¹² Noko askafaito nikakī Cesarea anoafó feta, “Jerusalén ano kayamafe,” nō Pablo fani.

¹³ Askafafono Pablo noko kemani iskafakī: “¿Afeskakī mā oiaiyanā mā ea shināmitsamanimē? Mē itipinīshara ea nexayamakakī ea retekani Jerusalén anoxō, nōko Ifo Jesúsxō ea askafakani,” Pablo noko faito, ¹⁴ nō anā afaa fanima noko nikayamaito. Nāskaxō nō yoini iskafakī: “Nōko Ifāfe nā mia apaiyai keskafanō,” ixō nō yoini.

¹⁵ Mā askata nō itipinī fani, nāskax nō Jerusalén

ano kani. ¹⁶ Nō kaino a Nios Ifofaafo ranāri nofe fonifo Cesarea anoax. Nāfāfe noko iyonifo feronāfake āfe ane Mnasón pexe ano, nā Mnasón Chipre anoa ini. Nāato afetīama Nios Ifofakī tae-fani. Nāskaxō āfe pexe anoxō noko ifini ano nō oxanō.

Pablo Santiago ōikai kani

¹⁷ Mā nō Jerusalén ano nokoano anofeta Jesús Ifofamisfāfe noko ifnifo nokoki inimakōiyānā.

¹⁸ Askata pena fetsa Pablo nofe kani Santiago ōikai. A Nios Ifofaafo ato kexemisfori nāno inifo. ¹⁹ Mā atoki nokoxō Pablo ato yoisharakōini. Nāskaxō ato yoipakeni a Niospa aōxō a judeofoma ato chanīmara famakōikē.

²⁰ Ato yoiaito nikakakī, “Nios fāsi sharakōi,” fanifo. Nāskaxō Pablo yoinifo iskafakakī: “Nofe yorashta, nō mia yoisharapai, mā mī ūimiski na judeofāfe ichapakōichi mā nōko Ifo Jesús chanīmara fafiakaxō, nāfāfe a Moisés yoini keskara nikapaikōimisfo. ²¹ Nāfāfe yoiafo judeofo a yora fetsafo mēra ikafo mī ato yoikē iskafaki: ‘A Moisés yoini keskara nikayamakāfe,’ ixō mī ato yoikē, ‘Askatari māto fakefo foshki repa xateyamakāfe, askatari a mā imis keskai anā askayamakāfe,’ ixō mī ato yoimiskē. ²² Akka, ḥnō afeskaimē, yorafāfe nikakani mā mī nono oano? ²³ Akka nā nō mia yoiai keskafe. Na cuatro feronāfakefāfe Nios yoiafoki iskafakakī: ‘Epa Niosi, mī noko yoia keskai nō askakōikai,’ ixō yoiafoki. ²⁴ Akka na cuatro feronāfake fe Nios yoiti pexefā mēra katāfe, nō imis keskai ato fe ife māto chaka soaxikakī. Mī ato kopifaxōfe mato testeaifono. Mī ato askafaito ōikakī keyokōichi tāpitirofo a mīōnoa yoiaifo āa

chanīkani. Askatamaroko mīri a Moisés yoini keskara mī nikakōimis. ²⁵ Akka a judeeofofāfema a Jesús Ifofaafāfe mā chanīmara fakōinafo. Akka mā nō ato kirika kenexona iskafakī: ‘Nō nami pitiroma na nōko niosra ixō afara onifakaxō fetsafāfe ināfono. Askatari yoināfo āfe imiri nō ayatiroma. Askatari yoinā ina fakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaitori āfe nami nō pitiroma, askatari nōko āfima nō chotatiroma, kēromāri āfe fenema chotamatiroma,’ ixō nō ato yoia,” Pablo fanifo.

Nios kīfiti pexefā mēraxyō Pablo achinifo

²⁶ Nāskafaifono nā cuatro feronāfake Pablo ato iyoni. Nāskata pena fetsa ato fe Nios kīfiti pexefā mēra ikini, āto chaka soaxikakī. Nāskata a Nios kīfiti pexefā mēra ikikaini xanīfo yoixiki a Epa Niospa yoini keskara afetīa keyoimākai, nā tiitori yoinā retexō Epa Nios ināpaikakī.

²⁷ Mā siete nia ikano judeofo Asia mai anoax fokaxō Nios kīfiti pexefā anoa Pablo ūikakī yorafo yoinifo Pablo chakafakī mekafanōfo. Ato askafafono Pablo achinifo. ²⁸ Mā Pablo achikaxō fāsikōi ato yoinifo iskafakakī: “Israelifāfe, nofeta nākifēkape, a na feronāfake kafāsakī yorafo ato pārafofāsa famiski. Nōko maifo tii anoa ato chakafakī yoimiski. Askatari a Moisés noko yoini anori nikayamakāfe ato fai. Askatari nōko Nios kīfiti pexefā chakafakī mekafai. Askatari nōko Nios kīfiti pexefā sharafinakōifiano chakafaa, a mēra nōko kaifoma griego yorafo ikimana,” fanifo. ²⁹ Akka taeyoi Pablo ūinifo pexe rasi ano nā Trófimo fe kafāsaito. Nā Trófimo Efeso anoa ini. Na Pablo nōko Nios kīfiti pexefā mēra Trófimo ikikinaki ixō shinānifo aa yamafiano.

³⁰ Nāskakē pexe rasi anoax mekai fetsenifo, nāskaifono yorafo nikaferakani ichonifo. Nāskakaxō Pablo achikaxō Nios kīfiti pexefā mēranoa kāimanifo. Nāskata Nios kīfiti pexefā koshikōi feponifo. ³¹ Nāskaxō mā chaima reteaifono, romanō anoa sorarofāfe ãto xanīfāfe nikani pexe rasi Jerusalén anoafāfe yōachēpeaifāfe. ³² Nāskaifāfe nikakī a soraro xanīfāfe a afe rafeafoya ãfe sorarofo ichanāfani. Nāskax ato fe koshikōi ichoni yorafo mēra, a soraro xanīfāfe ãfe sorarofo fe kaito ōikakī anā tsōa Pablo seteketsanima enerisafanifo.

³³ Nāskata a soraro xanīfāfe mā Pabloki kaxō mā achixō, cadenās rafeta ato metexkere amani. Nāskaxō chipo yōkani tsoamāki, askatari afaa afeska faamāki. ³⁴ Akka askafaino yorafo fanīrira mekai fetsenifo anoris yoinifoma. Nāskai mekai fetseaifono soraro xanīfāfe tāpitiroma ini. Nāskaxō sorarofo mēra ato iyomani. ³⁵ Mā chaima sorarofo mēra nokoikaino, anoxō yorafāfe retepaiyaifono, sorarofāfe Pablo chishtokaxō iyonifo yorafāfe afeska fanōfoma. ³⁶ Nāskakē keyokōi acho fokani fāsikōi mekafonifo. “Aa chaka reterisafakāfe,” ato faafonifo.

Askafaifono yorafāfe ferotaifi Pablo ato yoini

³⁷ A sorarofo ika mēra mā ikimanaifono, a sorarofāfe ãto xanīfo Pablo yōkani: “¿Ē mefe pishta mekatiromē?” faito soraro xanīfāfe kemani iskafakī: “¿Griego mekapa mī mekatiromē? ³⁸ Akka, ¿mīmamē a Ejipto anoa afetīama xanīfo potapaiyanā cuatro mil yorafo tsōa istoma iyonī?” ixō xanīfāfe yōkani.

³⁹ Askafaito nikakī Pablo kemani iskafakī: “Maa, ēma. Ěfi judeoki. Ěfi Tarso anoax fakeakī nā pexe rasi Cilicia mēranoax. Akka na yorafo ē ato yoinō ea yoife,” faito, ⁴⁰nā soraro xanīfāfe, “Mī ato yoitiro,” fani. Nāskafaino Pablo kipiti ano niinākafā mēshainākafā, “Mekayamakāfe,” oinoma ato fani. Mā ato nishpafaxō hebreo mekapa iskafakī ato yoini:

22

¹ “Efe yora mīshitchi, ea nikakāfe ē mato yoinō ea chakafafo keskara, ea anā chakafayamanōfo,” ixō ato yoini.

² Hebreo mekapa ato yoiaito nikakani, tsoa pishta tooxinima. Askaifono Pablo anā ato yoini, ³ “Ēri judeo. Tarso anoax ē fakea, Cilicia mai anoax. Akka ē nono Jerusalén anoax yosia, ēfe maestro Gamalielxō ē tāpia. Na Moisés nōko xinifo yoipaoni anori ē yoimis. Mēxotaima ē shinākōimis ēfe ūtitifoyaxō ē Nios Ifofapaikī. Nā mā Nios Ifofapaiyai keskafakī ēri askafapaoni. ⁴ Taefakī a Jesús Ifofaifo ē ato omiskōimakī ē ato retepaipaoni. Nāskaxō ē ato achixō karaxa mēra ē ato ikimapaponi, feronāfakefoya kērofo. ⁵ A ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a xanīfo fetsafāfe mato yoitirofo nā ē mato yoiai keskara. Nāfāfe ea kirika kenexō inānifo, nofe yorafo judeofo Damasco anoafo ē ato foxotanō. Nāskax ē ari kani a Nios Ifofaafo ato fenaikai, ato achixō Jerusalén ano ato efexiki anoxō ato omiskōimaxiki,” ixō Pablo ato yoini.

*Pablo afeskaxō Jesús Ifofamāki ato yoini
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)*

6 Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Akka fāi kaikī mē chaima Damasco faikaino, nānoxō xini keya oa luz keskarato nai mēraxō ea chaxakōitani. **7** Ea askafaino ē nāmā pakeni. Nāskaxō mekaito ē nikani, ea iskafaito: ‘Saulo, Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē?’ ea faito. **8** Ea askafaito ē yōkani iskafakī: ‘¿Mī tsoamē, Ifo?’ ē faito ea kemani iskafakī: ‘Ēkīa Jesús Nazarete anoa, nā mī ea omiskōimanai,’ ea fani. **9** A efe foaifāfe luz keskarato ea chaxatanaito ūikani ratenifo. Akka a ea yoi mekaito tsōa nikania. **10** Ea askafaito ē yōkani iskafakī: ‘¿Ifo, ē afeskatiromē?’ ē faito, nōko Ifāfe ea iskafani: ‘Fininākafāta Damasco ano katāfe. Anoxō ē mia yoi kaikai mī afaa afeskafaimākai,’ ea fani. **11** Akka anā ē fēro ūitiroma ini, nā luzpa ea fechaxki mā ea fēxoano. Nāskakē a efe foaifāfe ea mētsoxō Damasco ano iyonifo.

12 “Nāno feronāfake āfe ane Ananías ika ini. Nāato Nios nikakōixō a Moisés yoini keskara nikakōipaoni. Nānoxō judeofāfe Damasco ano ikaxō aōnoa yoisharapaonifo. **13** Ē Damasco ano nokoano ekeki Ananías oni ea ūioyi. Mā ekeki oxō ea iskafani: ‘Efe yorashta Saulo, anā ūife,’ ea faino koshikōi ē anā fēro ūini. Nāskaxō ē ūisharakōini. **14** Anoxō ea yoini iskafakī: ‘Nōko xinifāfe āto Niospa mia katoa, a mia amapaiyai keskara mī tāpinō. Askatari āfe Fake sharafinakōia mī ūinō, āfe meka sharafinakōia nikayanā. **15** Nāskaxō mī ato yoixii Niosnoa, nā maniafo tii anoa, nā mī ūiaifoya, nā mī nikaifo. **16** Nāskakē samarakakima koshikōi fininākafāta maotisafe faka mēra ikipakekafāfe nōko Ifāfe āfe aneōxō mia chaka soaxonō,’ ea fani” ixō Pablo ato yoini.

Pablo ato yoini a judeofoma mēra Epa Niospa nīchini

¹⁷ Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Mē Jerusalén ano anā oax, Nios kīfiti pexefā mēra ē kani anoxō Nios kīfikai. Nānoxō ē ōia oa namakē ōia ē fani. ¹⁸ Ě nōko Ifo ōini ea iskafaito: ‘Nā Jerusalén anoax koshi tsekekaitāfe, mī eōnoa yoiaito mia tsōa nikaima kiki,’ ea fani. ¹⁹ Ea askafaito ē kemakī iskafani: ‘Ifo, mā ea tāpiafo nā ichanāti pexe mēranoafō kaxō ē ato achixō karaxa mēra ē ato ikimapaponi a mia Ifofaifo. Askatari ē ato koshaketsapaoni. ²⁰ Askatari a mī inakōi Esteban reteaifono, ēri nānō ato fe ini reteaifono. Nāskaxō ē ato rapati kexexoni.’ ²¹ Ě askafaino nōko Ifāfe ea yoini: ‘Fininākafāta fāi katāfe, mai fetsafo ari chaikōi ē mia nīchikai a judeofoma ari,’ ea fani,” ixō Pablo ato yoini.

Soraro xanīfāfe Pablo kexeni

²² Ato askafaito nikakani, akka fāsikōi yorafo mekainīfōfānifo: “Na feronāfake chaka retefe anā niyamanō,” fayanā chakafakī mekafanifo.

²³ Nāskakakī ūtitfishkikī finayanā fāsikōi mekakakī āto rapati taa taa ayanā fomākīa mapo saakī fetsanifo. ²⁴ Askafaifāfe nikakī a soraro xanīfāfe ato yoini Pablo karaxa mēra ikimanōfo, koshaketsakaxō, nāskafaifono ato yoinō afeskai a yorafo akiki chakaimekakanimākai. ²⁵ Akka mā metexkereakaxō koshapaiyafono, a soraro xanīfō fētsa Pablo yoini iskafakī: “Tsōa mia yoiamē mā romanō koshanō xanīfō yōkaxoma?”

²⁶ Askafaito nikai a soraro xanīfō ãfe xanīfokōi yoikai kani iskafakī: “Mī afeska famē, na feronāfakeri nofe romanō?”

²⁷ Askafaito nikakī soraro xanīfokōi Pablo ano kani yōkaikai. “¿Mī chanīmamē mī romanōmē?” ixō yōkaito, “Ēje, ēri romanōki,” Pablo fani.

²⁸ Askafaito nikakī a xanīfāfe yoini iskafakī: “Ē romanō ixiki kori ichapa ē ato ināni, akka taeyoi ē romanō iyopaonima,” faito nikaki, Pablo kemani iskafakī: “Akka ēfi romanōkōiki,” fani.

²⁹ Ato askafaito nikakani a koiro fichi kosha-paiyaifo a makinoax fonifo. Nā soraro xanīfāfe mā tāpiax Pablo romanōkōikē nikai ratekōini cadenānā ato metexkerekamax.

Judeofāfe ãto xanīfāfe ferotaifi Pablo yoini

³⁰ Nāskata pena fetsa soraro xanīfokōichi tāpipaikōikī judeofāfe aōnoa afaa yoifomākī, a cadenānā menexafo mēpeni. Nāskaxō ato ichanāfani a Niosnoa ato yoimisfo ato kexemisfoya, a xanīfokōifo. Nāskaxō Pablo kāimaxō ãto ferotaifi nīchini.

23

¹ A xanīfofo ūikī Pablo ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshitchi, nā Epa Niospa ea yoikī taefani keskai, nē askakōimis. Ēfe ūiti mēraxō ē Nios shinākōiyānā ē sharakōimis,” ixō ato yoini.

² Akka Ananías ato Nios kīfixomis ãfe xanīfo ini. Nāato a Pablo ketaxamei nia yoini Pablo apasñō. ³ Askafaito ūikī Pablo kemani iskafakī: “Epa Niospa mia koshai mīkai afaa tāpiama. Mī ano tsaoxō mī ea pārai a Moisés yoini keskara nikaimara ixō. Akka mīroko a Moisés yoini keskara nikakaspakī, mī ea ato apasmana,” ixō Pablo yoiaino, ⁴ a anoxō ūiaifāfe Pablo iskafanifo: “Afeskakī a ato Nios kīfixomis xanīfo mī chakafakī

mekafaimē?” faifono, ⁵ Pablo ato yoini: “Efe yora mīshitchi, ē tāpiama nato ato Nios kīfixomis xanīfofiano. Akka kirika ano kenekī iskafanifo: ‘Māto xanīfo chakafakī mekafayamakāfē,’ ixō yoinifo,” ixō Pablo ato yoini.

⁶ Nāskaxō mā tāpixō ano fisti ichanāfono saduceofoya fariseofo fāsikōi Pablo ato yoini: “Efe yora mīshitchi, ēri fariseo, ēfe kaifofori fariseofo. Akka ea chakafakī mekafakani, yora naax anā ototirora ixō ē chanīmara faino.”

⁷ Pablo ato yoikī askafaito nikakani, fariseofo fe saduceofo ãa ranā feratenānifo. Nāskakanax ichanākanax paxkanānifo. ⁸ Akka saduceofāfe yoimisfo: “Naax nō anā ototiroma,” famisfo. Askatari anokai ājirima anorikai nōko yōshima famisfo. Akka fariseofāfe keyokōi chanīmara famisfo. ⁹ Nāskakanax fāsikōi mekainīfofānifo, akka nāno ranāri inifo a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo. Nāfo fariseofo inifo, nāfāfe ni-inīfōfākaxō yoinifo iskafakakī: “Na feronāfakekai afaa chakafama. Ōitsai, yōshi sharapa yoiyamāki Niospa ājirinī yoia rakikīa,” ixō yoinifo.

¹⁰ Ato askafaino fāsikōi mekai xatenifoma. Nāskakaxō Pablo achikaxō nini nini akanaifono nā soraro xanīfo ratekōini. Nāskakē āfe sorarofo kenamani, ato anoa ifixō anā āfe pexe ano iyoikaxiki.

¹¹ Nā fakishi Pabloki nōko Ifo nokoxō iskafakī yoini: “Pablo, inimafe. Na Jerusalén anoaflo eōnoa mī ato yoimis keskafakī na Roma anoafori ato yoife,” fani.

Pablo retexikakī itipinīsharanifo

¹² Nāskata pena fetsa ranāri judeofo yoinānifo Pablo retexikakī, “Nō Pablo retexoma nō foni tenekī taefanō, afaa piamatā afaari nō ayaimakai, noko Niospa retetiroki. Akka mā Pablo retexō chipo nō pixikai,” ikanax yoinānifo. ¹³ Cuarenta feronāfakefo anori yoinānifo. ¹⁴ Nāskakata nā feronāfakefo fonifo a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe a judeofāfe āto xanīfofo ikafo ano. Iskafakī ato yoifokani: “Nō yoia iskafakī: ‘Pablo reteyoxoma, nō foni teneyoi nō afaa piyamata afaari nō ayaima. Nō askayamaino Epa Niospa noko retetiro,’ ixō nō yoia,” fanifo. ¹⁵ “Akka iskaratīa mā na xanīfo fetsafo feta, na soraro xanīfo yoikāfe mato ano penama Pablo efenō. Feparaxō yoikī iskafakāfe: ‘Nō Pablo yōkasharapaikai noko nīchixōfe nō yōkanō afaa aōnoa yoiafomākī’ ixō yoikāfe. Oaito ūikī nō achixō reterisafanō,” fanifo.

¹⁶ Nāskafono Pablo āfe pīaka nikani nō Pablo retenō ikaifono. Nāskax sorarofo mēra kani anoa āfe koka Pablo yoikai. ¹⁷ Mā Pablo nikaxō, soraro xanīfo fetsa kenaxō yoini iskafakī: “Na naetapa xanīfokōi ano iyotāfe, afara yoipai kiki,” fani.

¹⁸ Nā soraro xanīfāfe āfe xanīfokōi kenaxō yoini iskafakī: “Na karaxa mēra ikato Pablo ea kenaxō ea yoia na naetapa ē mikiki efenō afara mia yoipai kiki,” faito, ¹⁹ nā xanīfokōichi nā naetapa mētsofaixō a fisti iyoxō orixō yōkani: “¿Afaa mī ea yoipaimē? Ea yoife,” faito, ²⁰ nā naetāpa yoini iskafakī: “Mā judeofo yoināfo, mia yoixikakī mī penama a xanīfofo ichanāfo ano mī ato Pablo iyoxonō. Mia feparapaikani nō Pablo yōkasharapai aōnoa nō nikasharapai mia fai fekani. ²¹ Akka

mia askafaifono ato nikayamafe. Cuarenta feronāfakifo fai nēxpakīa kexekaxō ēfe koka manafoki achikaxō retexikakī. Nō Pablo retexii nō foni tenekī taefanō afaa piyamata afasari nō ayaimakai. Nō askayamaito Epa Niospa noko retetiroki. Akka mā Pablo retexō chipo nō pikai ikax yoināfo, mā itipinīkōikaxō mia manafo mī ato afafaimākai,” ixō nā naetāpa yoini.

²² Askafaito nikakī a soraro xanīfāfe nā naetapa nīchinī, “Na ea mīa yoiai anori tsoa yoiyamafe,” fayanā.

Pablo xanīfo Félix ano nīchinīfo

²³ Nāskaxō a soraro xanīfokōichi afe xanīfo rafe kenaxō ato yoini dos cientos sorarofo yoixō nīchinōfo, askatari setenta kamayonō fotanōfo, askatari dos cientos sorarofo ashifoya fotanōfo Cesarea ari fōkani fakishi. ²⁴ Nāskata kamayori ato itipinīfamani a kamaki Pablo tsaoax kanō. Nāskaxō ato yoini kexesharata iyotanōfo xanīfo Félix ano. ²⁵ Nāskaxō kirika kenexō ato ināni a xanīfo Félix foxotanōfo iskafakī kenexō:

²⁶ Efe xanīfo Félix, ēkīa Claudio Lisias, ē mia kirika kenexō fomai mia yoisharayanā. ²⁷ Na feronāfakifo judeofāfe achixō retepaiyaifono, akka ē nikaita ēri romanōki ikaito, nāskaito nikakī ēfe sorarofo fe kaxō ē ifita. ²⁸ Afaa chakafamakī ē tāpipaikī, judeo xanīfofo ichanāfo ano ē iyoita. ²⁹ Anoxō ea yoiaifāfe ē nikaita, na Pablo a Moisés yoini keskara shināima ea faifāfe. Akka afasari chakafama retepanāfāfe, askatari karaxa mēra ikimapanāfāfe. ³⁰ Akka mē tāpia judeofāfe ea feparapaiyaifāfe Pablo retepai kakī. Nāskakē ē

mikiki nīchi. A Pablo chakafaifori nāfori ē mia
ari nīchi, afaa Pablo chakafamākī mia yoinōfo.

Nā tii ē mia yoi efe xanīfāfe,
ixō keneni.

³¹ Āto xanīfāfe ato yoia keskafakī kexesharakōixō, fakishi Pablo iyonifo Antípatris ano.

³² Askata pena fetsa sorarofo atiri nēteferakani āto pexe ano fenifo a tāe foaifo. Akka a kamayonō foaifo Pablo fe fonifo. ³³ Mā Cesarea ano nokokaxō xanīfo ano Pablo iyonifo, a āto xanīfāfe kirika kenexō manamana, nā xanīfo Félix inānifo.

³⁴ Mā a kirika kene anexō, nā xanīfāfe Pablo yōkani: “¿Mī fanīlamē?” faito, “Ē Cilicia anoa,” Pablo faito nikakī, ³⁵ anā yoini iskafakī: “A mia mekafakī chakafaifo mā fēkaxō mīōnoa yoiaifāfe ē nikano mia afaa fakanimākai ē ato manayonō,” ixō yoini. Nāskaxō sorarofo yoini Herodes xanīfo ika ano iyoxō Pablo kexesharakōinōfo.

24

Pablo xanīfo Félix yoini

¹ Mā cinco nia oxata nā ato Nios kīfixomis xanīfokōi, āfe ane Ananías, Cesarea ano oni. Judeofāfe āto xanīfo fetsafo fe feronāfake fetsari ato fe kani, āfe ane Tértulo, nāato ato yoixomis ini. Nāfo xanīfo ano fonifo, Pablo chakafakī mekafaxikakī.

² Mā nokoafono xanīfāfe Pablo ifitanōfo ato yoini. Mā efeaifono nā Tértulo Pablo yōani. Iskafakī nā xanīfo Félix yoini: “Aicho xanīfo, mī noko ūkinā nō isharakōiaki. Aicho mī tāpisharakōiaki nōko maitio anoafo mī ato yoisharakōimis noko chakafanōfoma. ³ Fanīmā mīshtixō mī askafaito nō nikamis. Nāskakē mī noko sharafamiskē nō mikiki

inimasharakōimis. ⁴ Akka ē mia yoikī, ē mia chai samaratapaimakai. Nō mia yoiaito noko pishta nikayofe. ⁵ Na feronāfake mā nō ūimis ato fekax-tefamis, fakima mīshtifo kafāsakī ato pārafofāsafakī judeofāfe anoris shinānōfoma. Askatari āto xanīfo nazarenōfo ato mekamamis. ⁶ Askatari nōko Nios kīfiti pexefā chakafakī mekafaito nikakī nō achita. ⁷ Akka nā sorarofāfe āto xanīfo Lisias nomakinoa kerexkai ifita. ⁸ Anoxō noko yoikī iskafaita: ‘Māri Cesarea ano fotakāfe afaa Pablo chakafamākī, a xanīfo yoixikakī.’ Nāskakē nō mia ano oa. Yōkaxō mī tāpitiro nā afara chakafakē aōnoa nō yoiai keskara,’ ixō yoaifono, ⁹ judeofāferi ano fisti ichanākaxō, nānoriri yoinifo: “Chanīma,” fanifo.

¹⁰ Askafaifāfe nikakī xanīfāfe Pablo āfe mēkemā, “Mekafe,” faino, Pablo niinākafā yoini iskafakī: “Inimakōikai ē mia yoi ē afaa chakafamisma. Mē tāpia na mai anoafāfe mī āto xanīfokōi, mā mī xini ichapa aka xanīfokī. ¹¹ Akka mī ato yōkaxō mī tāpitiro ē oxa ichapama doce nia ē ika na Jerusalén ano ē oita anoxō Epa Nios kīfixikī. ¹² Ē tsofe feratenāito ea ūimisfoma, Nios kīfiti pexefā mēraxori ē tsoa mekafamisma, ichanāti pexe mēraxori ē tsoa mekafamisma, askatari a pexe rasi mēranoax ē tsofe feratenāito ea tsōa ūimisma. ¹³ Na yorafokai āa kaxpa chanītirofoma, ē afaa chakafaitokai ea ūiafoma. ¹⁴ Akka ē mia yoitiro nōko xinifāfe āto Nios ē shinākī ē kīfimis. Nōko Ifo noko yoipaoni keskafakī akka na yorafāfe āa chanīra ea famisfo. Akka a Moisés yoikī kirika kenenī nāri ē chanīmara fakōimis. A Niospa ato shināmanaino yoipaonifori, nāfori ē chanīmara fakōimis. ¹⁵ Akka na ea yōaifāfe a yora sharafoya yora chakafo nafono Niospa ato

otofaxii chanīmara famisfo keskafakī ēri nā akaifo keskafakī chanīmara famis. ¹⁶ Nāskakē mēxotaima ē isharapaikōimis, shināsharakōita. Niospa mā ea ūimis, yorafāferi mā ea ūimisfo.

¹⁷ “Mai fetsa ari kafāsakī mē xini ichapa akatsaxakī, ēfe mai ano ē oita a afaamaisfo ato kori ināyoi, askatari a Nios kīfiti pexefā mēraxō Nios afara ināxiki. ¹⁸ Epa Niospa noko yoini keskarakōi ē faa. A nō imis keskai nē askakōikī Epa Niospa ferotaifi afaa chakafatama ē isharakōia. Akka yora ichapa ano efe ikafoma. Askatari anoax tsoa fāsi mekaitama. Akka atiri judeofo Asia mai anoax fenixakakī ea ūiafo. ¹⁹ Nāfāfe ē afara chakafaito ea ūifikaxō ɻafeskai afo feafomamamē, nonoxō ea yōaxikaki a ē afara chakafaito ūiafo keskara? ²⁰ Akka afo feyamaifono, nā nonoafō mī ato yōkatiro ē afaa chakafaito ea ūiafomāki judeofāfe āto xanīfofōfāfe ferotaifi. ²¹ Akka ē anoxō fāsikōi mekainākafā ē ato yoita iskafakī: ‘Yora naax anā ototiro,’ ixō ē chanīmara faito, mā ea chakafakī mekafai ixō ē ato yoita,” Pablo xanīfo fani.

²² Akka na Félixpa Jesúsnoa tāpia ini. Nāskaxō shināni iskafakī yoiyanā: “Mā soraro xanīfo Lisias oxō ea yoisharaiyonō ē tāpisharanō mī afaa chakafaamākī,” ixō yoini.

²³ Nāskaxō xanīfo Félixpa soraro xanīfo fetsa yoini anā Pablo karaxa mēra ikimayonō a āfe yorafāfe pimapaiikakī ūipaiyaifāferi ato ikimanō.

²⁴ Mā oxa ranāta xanīfo Félix anā oni āfe āfi Drusila fe. Nā āfe āfi judeo kēro ini. Nāskaxō Félixpa anā Pablo kenamani. Mā oxō Pablo ato yoiaito nikanofo Jesús meka shara afeskaxō nō Jesucristo Ifofatiromākī. ²⁵ Akka Pablo yoini afeskax nō isharatiromākī, askatari afeskax nōa

nō kexemesharatiromakī. Jesūs Ififaxma naax omiskōipakenakafo ixō yoiaito nikai Félix ratekōini. Nāskaxō yoini iskafakī: “Iskaratīa katāfe ē mia anā kenaxikai afaa afeska fayamakī,” ixō yoini.

²⁶ Pablo askafaito nikakī Félixpa shināni ea Pablo kori ināno ē kāimatiro ixō. Nāskakī mēxotaima ke-napaoni afemekaxiki. ²⁷ Nāskakī anoxō xinia rafe anifo. Nāskatari Félix tsekeni anā xanīfo inima, fetsa ini xanīfoi, ãfe ane Porcio Festo. Akka Félixpa karaxa mēranoa Pablo kāimanima, judeofāfe aōnoa yoisharakōinōfo.

25

Festopa ferotaifi Pablo yoini

¹ Festo nokoni xanīfo ixiki. Mā tres nia ikax Cesarea anoax Jerusalén ari kani. ² Nārixō a ato Nios yoixomisfāfe ãto xanīfofofāfe a judeo xanīfofo feta Pablo chakafakī mekafanifo. ³ Nāskaxō Festo yōkanifo Festopa ato yoinō Jerusalén ano Pablo iyotanōfo. Akka atiito shinānifo fai nēxpakīaxō nō Pablo retenōra ikaxō. ⁴ Askafafāfe nikakī akka Festopa ato kemani iskafakī: “Pablo Cesarea ano karaxa mēra ika. Akka ari mē samama kai,” ato fani. ⁵ Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Nāskakē māto xanīfofo Cesarea ano efe fotirofo, na Pablo afaa chakafaamakī arixō yoixikakī.”

⁶ Festo Jerusalén ano oxa ranāyon. Nāskata Cesarea ano anā oni. Nānoxō pena fetsa a xanīfofo tsaomisfo anoxō tsaoxō ato yoini Pablo ifitanōfo.

⁷ Mā Pablo oano ūikakī, judeofāfe Jerusalén anoax fēkaxō, akiki fokaxō mekafakī chakakōi fanifo. Askafafono, “Afaa Pablo chakafamākī ea yoikapo,” xanīfāfe ato faito, tsoa afaa inima

Pablokairoko afaa chakafaito õikanax ãamãi noikaspakakõ. ⁸ Askafaifâfe nikakõ Pablo ato kemani iskafakõ: “Ékai afaa chakafama, a Moisés judeofo yoini keskarari é chakafamisma, a anoxõ Nios kífiti pexefâri é chakafamisma, askatari romanõ xanïfori é chakafakõ mekafamisma.”

⁹ Askafaito nikakõ judeofâfe nõko xanïfo Festo sharakõira fanõfo Pablo yõkanî iskafakõ: “¿Mõ Jerusalén ano kapaimõ? Anoxõ é õikanõ mõ afaa afeska famäki.”

¹⁰ Askafaito nikakõ Pablo kemani: “É ari katiroma mõrimãi romanõfâfe xanïfokõ nonoxõ ea yõkatirofo. Mä mõ tâpia, é judeofo chakafamisma.

¹¹ Akka é afara chakakõifaito ea õikaxõ ea retetirofo. Ea retekanira ikax é meseima. Akka é afaa chakafayamaito ãa ea pârakaxõ ea ari nõchitirofoma ea retenõfo. Akka é xanïfo finakõia César ano é kapai anoxõ ea yõkanõ.”

¹² Askafaito nikakõ Festopa a afe rafeafo feta yoini: “Mä mõ yoiaki xanïfo finakõi ari katâfe arixõ mia xanïfâfe yõkanõ,” fani.

Xanïfo Agripa ano Pablo iyonifo

¹³ Mä ano ikatsaxakõ pena fetsa xanïfo Agripa afe chiko Berenice fe Cesarea ano fonifo Festo femekasharai fokani. ¹⁴ Nãri oxa ranãifono, Festopa Pabloõnoa xanïfokõi iskafakõ yoini: “Na karaxa mëra feronãfake fisti ika Félixpa ikimayameano.

¹⁵ É Jerusalén ano ikano a Nios ato kífixomisfâfe ãto xanïfofe fe judeofâfe ãto xanïfofe ekeki fêkaxõ Pablo chakafakõ mekafaitafo iskafakõ ea yoiyanã na feronãfake omiskõimafe ea faitafo.

¹⁶ “Ea askafaifono é ato yoikõ iskafaita: ‘Nõ romanõfâfe askara feyafamisma nikasharaxoma

nō tsōa retetiroma. A chakafakī mekafaifo fe ato fe yoināmano, afeskakī aōnoa yoikī chakafakī mekafakanimākai.¹⁷ Nāskakē mā nono Cesarea ano feafono, pena fetsa mē xanīfoxō a xanīfofo tsaomisfo ano tsaoxō, ē ato manamayamea Pablo ifitanōfo. ¹⁸ Akka afaa chakafaamakī ea yoikapo ē ato fafiaino, tsōa aōnoa afaa chaka ea yoiamma. Afara chakafakī finakē ea yoikanira ixō ē shināfiaino. ¹⁹ Akka aōnoa yoikī iskafaifāfe ē nikaita: ‘Na Pablo Niosnoa yoimisfo anori yoima, a feronāfake Jesús mā nafianino, mā anā otoyamea,’ ixō yoimisfaifāfe ē nikaita. ²⁰ Ē afeskaimē na yoiaifoōnoakai ē tāpiama ixō ē shināita. Nāskaxō ē Pablo yōkaita, Jerusalén ano kapaimākai xanīfāfe anoxō yōkanō a aōnoa yoiaifo keskara.

²¹ “Ē askafaito ea Pablo yoikī iskafaita: ‘Ē anā Jerusalén ano kapaima. Nonoxō ēfe xanīfokōichi ea yōkatiro,’ ixō ea yoita. Ea askafaito ē ato yoita anā Pablo karaxa mēra ikimanōfo, nā ē nīchaitīa,” ixō Festopa yoiaito, ²² Agripa yoikī iskafani: “Ēri na feronāfake nikasharapaikōi,” ixō Agripa yoiaito, Festopa kemani iskafakī: “Mī penama nikatiro,” fani.

²³ Nāskata pena fetsa Agripa āfe chiko Berenice fe rapati sharakōi safekanax xanīfāfe pexe mēra ikinifo. Soraro xanīfofo fe a pexe rasi anoa xanīfori ato fe ikinifo. Nāskaifono Festopa Pablo ifitanōfo ato yoini. ²⁴ Mā Pablo efeafono Festopa xanīfo Agripa iskafakī yoini: “Efe xanīfo Agripa, a xanīfo fetsafori nofe ichanāfāfe na feronāfakekā ōikapo. Judeofāfe ekeki efeafon aōnoa afara chaka yoianā. Jerusalén anoxō chakafamisfo, nono

Cesarea anoxori chakafamisfo. Mẽxotaima fãsikõi mekayanã retefe ea famisfo. ²⁵ Akka afaa chakafakai ë õima ë retepanã. Akka iskaito ë nika: ‘Ë xanïfo yoipai ë afaa chakafamãkí ea yoinõ,’ ixõ Pablo yoiaito ë nika. ²⁶ Akka afaa chakafaitokai ë õiama, aõnoa yoikí ëfe xanïfo ë kirika kenexõ ë fomapanã. Nãskakẽ mato ano ë Pablo efea mõmãi xanïfo finakõikẽ. Efe xanïfo Agripa, mĩ Pablo yõkaxõ mĩ ea yoitiro nãnori yoikí ë xanïfo kirika kenexõ fomanõ. ²⁷ Akka ë shinã askara sharama na feronãfake xanïfo ari nõ nãchitiroma tãpixoma afaa aõnoa yoiafomãki.”

26

Pablo xanïfo Agripa ano kaxõ yoini a aõnoa chakafakíyoiafo keskara

¹ Nãskakẽ xanïfo Agripa Pablo yoini iskafakí: “Mĩ yoitiro afeskakí mia chakafakí mekafafomãkí,” faito Pablo mẽshainãkafã ato yoini iskafakí: ² “Xanïfo Agripa, ë inimakõi mĩ ferotaifi yoi na judeofafe eõnoa afara chaka yoiafo keskara yoi, na eõnoa yoiafo keskara mĩ chanãmara fanõma. ³ Akka mĩ xanïfokõi mã mĩ õimis, nã judeofo imis keskai nõ yoinäito. Nãskakẽ ë mia yoi, fekaxtekima mĩ ea nikayonõ,” ixõ Pablo yoini.

Pablo Jesús Ifofamax isharayopaonima

⁴⁻⁵ Anã Pablo ato yoini iskafakí: “Keyokõi judeofafe tãpikõiafo a ë ato mẽranoax imis keskara, ëfe mai anoxõ tãpikãta, Jerusalén anoxori tãpiafo. Askatari mã tãpiafo, akka mia yoipaikakí mia yoitirofo, ëri fariseo. Nã nõko xinifafe noko yoipaonifo keskara ë nikakõimis. ⁶ Epa Niospa

nōko xinifo yoini keskafakī, a yora naax anā ototirora ixō ē chanīmara faito, ea chakafakakī mato ano ea efeaflo. ⁷ Ëfe kaifo judeofāfe nā doce xoko fetsafāfe, nā Epa Niospa yoiyoni keskara õipaikakī manamisfo. Nāskakē Epa Nios kīfimisfo, penata kīfita fakishi kīfikī famisfo. Nāskarifiakī ēri õipaikī ē manaino, na judeofāfe āa ea pārakakī ea chakafakī mekafamisfo. ⁸ ¿Afeskakī mā chanīmara faimamē, Niospa yora nakē otofafiatirono?" ixō Pablo ato yoini.

Pablo ato yoini a Jesús Ifofaaflo ato omiskōimapaonixakī

⁹ Anā Pablo ato yoini iskafakī: "Ëa shināxō a Jesús Ifofaaflo ē ato omiskōimapaoni. Nā Jesús Nazarete ano ikano, ãfe ane nikakaspakī ē chakafapaoni. ¹⁰ Jerusalén anoxō ē ato askafapaoni. A Nios ato kīfixomisfāfe ãto xanīfofofāfe ea yoiafono a Nios Ifofaaflo ichapakōifo ē ato karaxa mēra ikimapaoni. Ato reteaifonori nō ato retenō ē ato fapaoni. ¹¹ Mēxotaima ē ato omiskōimapaoni, anā Jesús sharara fayamakāfe ixō. Nā ichanāti pexefo mēraxō ē ato askafapaoni. Ë atoki õitifishkikī finakōikī pexe rasi fetsafo mēra kaxori ē ato omiskōimapaoni," ixō Pablo ato yoini.

*Pablo yoini afeskaxō Jesús Ifofamāki
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)*

¹² Anā Pablo ato yoini iskafakī: "Nāskakē achixō ē ato omiskōimapai pexe rasi Damasco ano ē kani, a Nios ato kīfixomisfāfe ãto xanīfofofāfe ea yoikaxō ea nīchiafono. ¹³ Xanīfo Damasco ari fāi kakī ē õini xini keya nai mēraxō chaxatanaito oa xinī chaxa

keskara inima, chaxakī finakōini. Ea kemataima chaxakōia ini, a efe fofaifori ato askafani. ¹⁴ Noko askafaino nō nāmā pakeni. Askata āfe meka ē nikani hebreo mekapa ea yoiaito iskafakī: ‘Saulo, Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē? Ea mīa iskafai, mīakōi mī chakamei oa fakka ifiki chachixō pae meetiro keskai.’

¹⁵ “Ea askafaito nikakī ē kemakī iskafaita: ‘¿Ifo, mī tsoamē?’ ē faito, nōko Ifāfe ea kemakī iskafaita: ‘Ēkīa Jesús, ea mīa omiskōimamis. ¹⁶ Fininākafāfe ē mikiki nokoaki mī ea Ifofanō. Askatari na mī ōiai keskara mī ato yoinō, a ē mia chipo ūimanai keskarari. ¹⁷ Ē mia kexesharaxii judeofāfe mia retepaiyaifono, yora fetsafāferi mia askafafono ē mia kexesharaxii. Nāskakē ato mēra ē mia nīchi. ¹⁸ Nāskakē ato mēra ē mia nīchi, eōnoa mī ato yoinō anā fakish mēra nia keskara inōfoma, askatamaroko penata nia keskara shara inōfo, Satanás chakata ato yoiaito anā nikayamanōfo, askatamaroko Nios Ifofanōfo. Nāskakaxō ea chanīmara fakaxō afara chakafakatsaxakakī āto chaka xatekanax Niospa yoini keskai efe ūpaxanōfo,’ ixō Jesús ea yoini,” ixō Pablo ato fani.

*Jesucristo yoiaito namakē ōia keskarafaxō
Pablo nikakōini*

¹⁹ Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Ēfe xanīfo Agripa, ē nikakaspanima a ē namakē ōia keskarafaxō nīi mēraxō ea yoiaito. ²⁰ Damasco anoxō ē ato yoikī taefani Jesúsnua meka shara ato yoikī. Nāskata Jerusalén anoafori ē ato yoini, Judea mai anoafori ē ato yoini. Askatari a judeofoma ē ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatekāfe Nios Ifosharakōifaxikakī, askaxori

afarafo shara fakī ato ðimakāfe mato chanīmara fanōfo mā Nios Ifofasharakē, ixō ē ato yoiaito, ²¹ judeofāfe ea achinifo Nios kīfiti pexefā mēraxō ea retepainifo. ²² Akka ea retepaiyaifono Epa Niospa ea kexesharani, iskaratīari ē isharakōia Niosnoa ato yoiyanā. A xanīfokōifoya a afamafori ē ato yoimis. Afaa fetsa ē yoimisma. A ato Niospa shināmanaino Moisés feta yoipaonifo anori fisti ē yoimis. ²³ Iskafakī ato yoipaonifo, na Niospa nīchia Cristo omiskōiax naxii. Mā nafiax anā otoxii, mā otoxō ato yoisharax afeskax Epa Nios fe ipaxatirofomākī, judeofoya a judeofoma,” ixō Pablo ato yoini.

Pablo Agripa shināmapaini akairi Jesús Ifofanō

²⁴ Pablo yoikī askafafiaino, Festopa mekatimafani iskafakī yoini: “Pablo, mā mī fekaxtekōia mēxotaima kirika fisti anekī tāpikōiax,” fani.

²⁵ Askafaito nikakī Pablo kemani iskafakī: “Ēfe xanīfo Festo, ē fekaxtemisma. Askatamaroko na ē yoiai anori sharakōi, chanīmakōi ē mato yoi. ²⁶ Na ē mato yoiai anori nōko xanīfo Agripa mā tāpikōia a ē Jesúsnoa yoimis anori. Nāskakē xafakīakōi āfe ferotaifi ē yoi, akka mē tāpia na ē yoiai anori nāatori mā tāpia. Nā ē yoiai anori ē nikamisma mā itiroma onekai ē yoimisma. ²⁷ Ēfe xanīfo Agripa, a Niospa ato shināmanaino yoipaonifo keskara, ¿mī chanīmara faimē? Akka ē tāpia mī chanīmara fai,” ixō Pablo Agripa yoini.

²⁸ Askafaito nikaki Agripa kemani iskafakī: “Mā mī ea chanīmara famakerana Jesús Ifofafe,” ixō yoini.

29 Askafaito anā Pablo yoini: “Iskaratīa iyamai afetīara ea keskara mī inō ē fichipai, askatari nā mā ea nikaifo keyokōi ea keskara mā inō. Nōko Ifo Jesús Ifofai nāskafiax karaxa mēra mā ikiyamanō ē imis keskai. Nānori ē mato Epa Nios kīfixomis,” ixō Pablo ato yoini.

30 Ato askafaito nikai xanīfokōi fininākafani, xanīfo fetsa fe, Bereniceri ato fe askani, a ano tsaoafori ato fe fininīfofānifo. **31** Nāskakanax ori fokanax ãa ranā yoinākani iskanifo: “Na feronāfākekai afaa chakafama afeskakīkai retetirofoma, askatari afeskai karaxa mēra itiroma.”

32 Nāskaxō Agripa Festo yoini iskafakī: “Na feronāfake nō kāimakerana, ē xanīfo César ari kaimakai noko faino,” ixō Agripa Festo yoini.

27

Pablo Roma ari nīchinifo

1 Nāskakē shinākaxō Italia ano noko nīchinifo. Pablo yafi a afe karaxa mēra imisfo soraro xanīfāfe ãfe ane Julio ato kexenō. Nā sorarofo, “Xanīfo finakōia kexemisfo,” ato famisfo. **2** Nānoax kanōanāfānē nō nanekaini. Nā kanōanāfā Adramitio fai fotoa anoax oaino mā itipinīkōiax Asia fai fotoa ano kaino. Aristarcori nofe ini, nā Aristarco Tesalónica anoa ini, Macedonia mai anoa. **3** Nānoax kaax pena fetsa Sidón fai fotoa ano nō nokoni. Nānoxō soraro xanīfāfe ãfe ane Julio nāato Pablo noikōikī iskafani: “Mefe yorafo kaxō õitāfe afāfe nā mī fichipaiyai keskara mia inānōfo,” ixō yoini. **4** Nāskata Sidón anoax nō anā kanōanāfānē kaino, nēfefanē noko akaino nā fakafā nakirafe mai toomāfā ãfe ane Chipre aōri nō kani, takai fetsaxomāi noko nēfefanē katimafaino.

⁵ Askata mā nō kakī Cilicia yafi Panfilia fakafā kesemēkōi nō finōfaini. Askata pexe rasi Mira ano nō nokoni. Nā pexe rasi Mira Licia mai anoa ini.

⁶ Nānoxō a soraro xanīfāfe kanōanāfā fetsa fichi Alejandría anoax okē. Nā kanōanāfā Italia anoax kaino, nāo noko naneni aō nō kanō.

⁷ Fenāmāshta kai nō oxa ranākōini, nō kanōanāfā tōfei nō xokenākōini. Nāskax pexe rasi Gnido okiri nō nokoni. Anoxō nēfefānē noko anā akaino, pexe rasi Salmona okiri nō finōfaini. Nā Creta anoa fakafā nakirafe mai toomāfā okiri nō kayakeni. ⁸ Nāskata nēfefānē noko katimafaino nō samarakakōi nō fekaxtekōini. Nāskata nō nokoni pexe rasi āfe ane Buenos Puertos ano. Pexe rasi Lasea chaima ini.

⁹ Nāskai mā nō ano samarakōiano, mā mechakaino fakafā pooiki meseniaito ūikī anā katiroma meeki Pablo ato yoini ¹⁰ iskafakī: “Xanīfofōfāfe, nō katiromaki mesekōi iki kiki mē tāpiaki. Na kanōanāfā yafi nōko afama mīshtifo nō fenotiro, askatari nōri nō āsai fetsetiroki,” ¹¹ ato faino akka tsōa Pablo nikanim. Akka na kanōanāfānē ifāfe yoini: “Maa. Nō meseima, nō āsaima. Nō kanō fokāfe,” ato fani. Ato askafaino nā sorarofāfe āto xanīfāfe nā kanōanāfānē ifo nikani. Nā rafeta Pablo nikafoma. ¹² Akka nā fai fototai shara inima anoxō mechaka finōpaifiaifono nāskakē anoxō shinānifo: “Nō nonoax kanō Fenice ano,” ixō shinānifo. Nā pexe rasi Fenice Creta mai anoa ini.

Nēfefānē fakafā anoxō ato ani

¹³ Nāskaxō shinānifo: “Anā nēfefaima kiki, fenāmāshta nefei kiki na nēfe nō kanō,” ikax yoinānifo. Nāskata nānoax mā nō kakī Creta

ketokonōkōi nō finōfaini. ¹⁴ Akka mā nō kaino chipo nokoki nēfefākerakī, fakafā pooiki kanōanāfā rafe rafe ani. ¹⁵ Noko askafaino fakafā ketokonō nō kapaifiaino, noko katimafani. Nāskakē nā nēfefanē nā iyopaiyai ari noko iyoni. ¹⁶ Noko askafaino nā fakafā nakirafe mai tōo efapama āfe ane Cauda nō finōfaini. Nāno nō finōfainaino anā noko nēfe fāsi anima. Nāskakē a kanōa kafāshara chirotamea fāsi kerexkai kanōanāfā xaki mēra nanenifo. ¹⁷ Mā askafakaxō risfi efapato kanōanāfā nexasharakōinifo ato nēfe toōxayamanō. Nexakaxō āto sama poteti pekakaxō kanōanāfā mēra rātanifo, nēfe noko iyoyamanō nā mashi āfe ane Sirte ano ikaxō, “Nēfe noko fakirira iyoikanōra,” ikaxō. Nāskakaxō kanōanāfāki nexakaxō āto afeskafakafānaki nōtanifo, nato nā noko iyopaiyai ari noko iyoikanōra ikaxō. ¹⁸ Akka pena fetsa anā nokoki nēfefani, nāskakē nā kanōanāfā mēranoa āto afama mīshtifo fakafā naki potaketsanifo. ¹⁹ Askakāta mā tres nia ikano nēfefā nishpayamaito ōi kakī āto risfifoya āto firofo, āto fitifo, āto samafo, fakafā naki potakī mitonifo. ²⁰ Nāskai nēfefā nishpayamaino xini yafi fishifo nō ūitiroma ini, nēfefanē noko ūitimafaino. Nāskatari anā afaa nō shinānima mā nō āsai fetseira ikax.

²¹ Nāskakī mā nō foni tenekī ranā faano, Pablo niinākafā noko yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, nō afeskakeranama na Creta anoax fena foyamakāfe ē mato faflaino mā ea nikaitama. Nōko afama mīshtifokai nō fenokeranama, mārikai omiskōikeranama. ²² Nāskakē rateyamakāfe. Mā āsaimakai. Kanōanāfā fisti fakafā mēra iki kiki. ²³ Na fakishi Niospa āfe ājiri ekeki nokoakī Niospa nīchiano, nā Niosfi ēfe Ifokōikī,

nā ē yonoxomis. ²⁴ Ea iskafakī yoiakī: ‘Pablo, rateyamafe. Mī xanīfo César ano kaikai ato mia yōkanō mī afaa chakafamākī. Mīoxō Epa Niospa na kanōanāfā mēra mefe foaifo ato kexesharai kiki afeskakanima kiki,’ ixō ea yoiaki. ²⁵ Nāskakē ē mato yoikai efe yora mīshtichi, ratekakima inimakāfe. Epa Niospa ea yoiai keskara ē chanīmara fakōimiski. Mē tāpiaki tsoa āsaima kiki mā ea ājirinī yoiaki. ²⁶ Akka fakafā nēxpakīa mai toomāfā anoax nōko kanōanāfā tooxai kiki,’ ixō Pablo ato yoini.

²⁷ Mā nō catorce nia finōta fakafā āfe ane Adriático ano nō nokoni. Nāskakē nānoxō nēfefanē nā noko iyopaiyai ari noko iyoikaino, nā fakish fistichi yamenake kafanaino a kanōanāfā mēra yonomisfo yoinānifo: “Mā nō mai ano nokoikaira,” ikanax. ²⁸ Nāskakaxō ãto tanātinī faka noamākī ixō meenifo. Mā meekaxō õiafo treinta y seis metros ini, askata afianā ori fokaxō meeafó vein-tisiete metros ini. ²⁹ Nāskakaxō mesekakī nō tokirinīfakī nokoi katirora ikaxō, cuatro faxō ãto firopafāfo nexakaxō kanōanāfāki chenexti fakaxō fakafā naki potanifo, noko nēfefanē iyoyamanōra ikaxō. Nāskakaxō Epa Nios kīfinifo koshi penanōra ikaxō. ³⁰ Nāskaifono akka a kanōanāfā mēra yonomisfo onefaipainifo kanōanāfā mēranoax. Nāskakē a kanōanāfā mēranoa a kanōa kafāshara fotoma-painifo. Nō firopafāfo nexaxō kanōanāfā renexte faxō nō fakanaki potaira ikaxō ato feparapainifo. ³¹ Nāskaifono Pablo soraro xanīfo yoini, āfe soraro-foya iskafakī: “Nafo kanōanāfā mēra nēteyamaifono tsōa mato anā iyoyamaino, mā āsai mitokomei,” ato faino, ³² sorarofāfe a aõ kanōa fotomapaiyaiifo risfi xatenifo a kanōa fakanaki pakeano fāka

fōtanō.

³³ Nāskata mā penaino Pablo shināxō ato yoini afara pishta pinōfo. Iskafakī ato yoini: “Mā nō nomīko rafe akaki nēfefā nishpaira ixō, manayanā a mā pimis keskafakī mā afaa pihamaki. ³⁴ Ē mato yoikai pikāfe. Nō piāx shara nō itiroki anā māto yora kerex inō. Nō afeskaimakai,” ixō ato yoini.

³⁵ Ato yoikī askafata pāa tsomainīfōfā āto fero-taifi, Epa Nios kīfikī iskafani: “Aicho Epa Niosi, mī noko kexesharaki,” fata ato pāa pikīni. ³⁶ Ato askafaino inimakōyanā anā ratekakīma akairi pinifo. ³⁷ Akka nā kanōanāfā mēra docientos setenta y seis yorafo nō ini. ³⁸ Mā pii māyakōikāta ato trigofo fakafā naki potanifo, kanōanāfā xaka inō.

Kanōanāfā ikini

³⁹ Mā penaino a kanōanāfā mēra yonomisfāfe, mā mai fichifikaxō tsōa tāpinima. Akka a fakafā chitotanā anoa mashi fichikaxō, “Ono nōko kanōanāfā nō rītiaki kanō,” inifo. ⁴⁰ Nāskakata a aō kanōanāfā nexea āfe risfi xatekaxō nānoa ūifainifo. Nāskatari āto fitifo pekaketsanifo kanōanāfā mēstekōi iyoikanō. Nāskata afianā kanōanāfā rechokoki āto samapafā poteinīfōfānifo ato nēfe iyoikanō. Nāskax mā fōkakī mashi chaima fanifo. ⁴¹ Akka mā fofaifono kanōanāfānē mashi tsakax nāno rakani. Refokirixori mashi tsakakōia ini, pishta feroitiroma. Nāskakē aō chipokirinoax toxai fetseni fāsikōi fākafā poo ikaino.

⁴² Nāskaino sorarofāfe a karaxa mēra imisfo ato retepainifo, tsoa pishta ichoyamanō. “Keyokōi nō ato retenō,” ikax yoinānifo. ⁴³ Akka a sorarofāfe āto xanīfāfe Pablo retepaikīma, “Ato reteyamakāfe,” āfe sorarofo fani. Nāskaxō ato yoini iskafakī:

“Fatoto mā faka feakī tāpiamākī faka feafaitakāfe mashi ano nokoxikakī. ⁴⁴ Akka a faka feakī tāpiafoma tii na kanōanāfā kaxkē aō nonoax fonōfo,” ixō soraro xanīfāfe ato yoini.

Nāskakē keyokōi āsaxma mashi ano nokonifo.

28

Pablo mai toomāfā āfe ane Malta ano ini

¹ Mā nō keyokōi fākafā kesemē nokoxō, nō tāpini nā fākafā nēxpakīa mai toomāfā āfe ane Maltakē.

² Nānoxō keyokōi noko ifisharakōinifo. Nānoax nokoki oi ikaino, matsikōi ini. Nāskakē anoxō chii ketefakaxō, “Yoofēkāfe,” noko fanifo. ³ Pablo nānoxō karoya shano ikōferani chii ketefakī. Mā chii ketefaino chii xanamei shano kāikerani oxō mifiki chachini. Mā mifiki chachiax aō neetani. ⁴ Pablo āfe mifi shano ronokē ōikani āa ranā iskai fetsenifo: “A na feronāfāke ato retemis rakikīa. Fakafā anoax nokosharafaino, mā Niospa shano chachimana nai rakikīa,” ikanax yoinānifo.

⁵ Akka Pablo metashkiri itakī shano chii nēxpakīa potani. Shanopa chachifiano Pablo paemenima. ⁶ Nāskakē keyokōichi ōiketsanifo faraxinākafanax naira ikaxō. Akka faraxiyamaito ōikakī, iskafanifo: “Nakai retemitsamisma, nafi nioski,” ikanax yoinānifo.

⁷ Anoxō shinā nā xanīfo Publio chaima ika ini. Nānorī yorafo afe ikafo ini. Nā xanīfāfe āfe pexe anoxō noko ifisharakōixō noko pīchasharakōixonī, tres nia ano nō oxaino. ⁸ Nānoax Publio āfe apa isinī iki rakani, yonayanā chixoi. Nāskaino Pablo ōikai kaxō Epa Nios kīfixota āfe mīfi māmāsharani. ⁹ Pablo sharafaito nikakanax a isinī ikaifori nā ika anoax feafono Pablo ato sharafapani. ¹⁰ Ato

askafaito õi kakī anoxō afama mīshtifo nokoniketsanifo. Nāskata mā nō ato makinoax kai kanōanāfā mēra nō naneikainaino, anā afama mīshtifo nokoniketivo a nō kakī pifoikai.

Pablo Roma ano nokoni

¹¹ Nāskata anoxō mā nō tres oxe akax, kanōanāfā mēra nō naneinākafāni. Nā kanōanāfānē nā mai anoxō mechaka finōmani. Nā kanōanāfā Alejandría anoa ini. Nā kanōanāfā recho koki afarafo tsaoxō fonifo na nōko niosra ikaxō, fetsa āfe ane Castor ini, fetsari Pólux ini. ¹² Nāskax nō nokoni Siracusa fai fotoa ano, nāno nō tres nia oxayoni. ¹³ Nānoax kanōanāfānē nō anā kai fakafā ketokonō pishtaköi nō kaax Regio ano nō nokoni. Nānoxō pena fetsa nēfefānē nokoniki a xini oaikirinoaxma oxō. Nāskakē nānoax kaax pena fetsa nō nokoni Puteoli ano. ¹⁴ Nānoa a Jesús Ifofaafó nō ato fichini nāfāfe nokoniki yoikī iskafanifo: “Nono nofe oxa ranāyokāfe,” nokonifano. Nāskata nānoax ato makinoax kaax chipo Roma ano nō nokoni. ¹⁵ Mā nō kaino nō Roma ano nokoyooamano a Jesús Ifofamisfāfe Roma anoxō nikaketsanifo. Nāskakē nokoniki nokonifani fenifo. Atiri pexe rasi Foro de Apio anoxax fenifo, atiri pexe rasi Tres Tabernas anoxax nokoniki nokonifano. Askaifāfe õikī Pablo Epa Nios kīfikī iskafaniki: “Aicho Epa Niosi, mī yoraafó ekeki nīchiaki,” faninimakōiyana. ¹⁶ Mā nō Roma ano nokonano, xanīfāfe ato yoini pexe fetsa mēra ares Pablo inō, anoxō soraro fistichi kexenō.

Roma ano Pablo ini

¹⁷ Mā nokoitaxakakī ano tres nia ixō, Pablo judeofo xanīfofo Roma anoa ato kenamani fenōfo. Mā fekanax ichanāfono Pablo ato yoini iskafakī:

“Efe yora mīshtichi, ea nikakapo ē mato yoinō. Ņkai judeofo chakafakī mekafamisma. A nōko xinifo ipaonifo keskarari ē chakafakī mekafaya-mafiakē, ea achikaxō Jerusalén anoxō romanōfo ano ea nīchinifo. ¹⁸ Nānoxō mā ea yōkakaxō, ea nīchipainifo, ūkairoko afaa chakafakē ea re-texikakī. ¹⁹ Ea askafaifono, akka judeofāfe ea iskafayameafo: ‘A chaka kāimayamafe,’ ea faifono, ē xanīfofo yoini iskafakī: ‘Ē xanīfokōi César ano kapai ato ea yoinō, ē afaa chakafayamafiakē efe yorafāfe eōnoa yoiafo keskara,’ ixō ē ato yoini. ²⁰ Ē mato kenamana mato fe yoināxiki. Akka mā mā nikai ēfe kaifo israelifāfe, nā noko nimamis Niospa Fake nō manamis. Nāskakē mā mā ea ōi nonoxō ea metexkere akafono,” ixō Pablo ato yoiaito, ²¹ nikakakī iskafanifo:

“Judea anoxō mīōnoa tsōa noko kirika kenexō femama. Nofe yorafo judeofori ariax fēkaxō mīōnoa afaa chaka noko yoiafoma. ²² A mī yoiai keskara nō tāpipai, akka mā nō nikamiski, a maniafo tii anoxō a Jesús Ifofamisfo chakafakī ato mekafam-isfokī,” ixō ea yoinifo.

²³ Nāskakata, “Pena fetsa nō mefe ichanāfainakaki,” fanifo. Nāskakē yora ichapakōi a Pablo ika ano fenifo nikai fekani. Mā feafono Pablo ato yoikī yātāfanī, Nios xanīfōnoa ato yoikī. Afeska faxoma Jesúsnoa ato nikamapaikōini, a Moisés keneniōnoa ato yoita, a Niospa ato shināmanaino kenenifoōnoari ato yoini. ²⁴ Pablo ato yoiaito ranārito nikanofo, akka ranāritori nikakaspanifo. ²⁵ Nāskakē ãa ranā fochishpanā faatanānifo ares shinākanima. Nāskakata mā fopaiyaifono Pablo ato yoini iskafakī: “Isaías

chanīmakōi ato yoipaoni Niospa shināmanaino. Nāõxō Niospa Yōshi Sharapa māto xinifo yoini, iskafakī:

²⁶ Kaxō mī kaifo yoitāfe iskafakī: ‘Mā mā nikakōifikī mā nikasharaima; mā mā afara sharafo ōifikī mā ōisharaima.’ ²⁷ Mā na yorafāfe nikafikakī shināsharakanima, ãto ōiti fēstokōi. Mā ōifikakī tāpipaikanima, na ē yoiai keskara chanīmakōi ōifikakī. Askatari nikakōiafoma ē ato chaka soaxopanā efe nīpaxanōo, ixō Niospa Yōshi Sharapa Isaías yoini. ²⁸ Na ē mato yoiai keskara tāpikāfe, Epa Niospa noko nimapaiyai keskara mā nikayamaino a judeeofoma ē ato yoi afāfe ea nikakōixikani,’ ixō Pablo ato yoini.

²⁹ Pablo ato yoikī askafaino, judeofo mā fokani ãa ranā feratenāfonifo.

³⁰ Anoxō Pablo xiniya rafe ani. A pexe ifo Pablo kori ināni a mēra ixiki. Nānoxō ato ifisharapaoni ōikai fofaifono ato yoisharayanā. ³¹ Nānoxō rantomakōi ato yoini afeskaxō Epa Nios xanīfāfe noko ūkitiromāki. Nōko Ifo Jesucristoōnoari ato yoiaito tsōa xatematiroma ini. Nā tii.

**Niospa meka fena Jesucristoõnoa
New Testament in Yaminahua (PE:yaa:Yaminahua)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaminahua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yaminahua [yaal], Peru

Copyright Information

© 2008, Bible League International. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaminahua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
6c7b7ce2-9d87-5405-91e6-71ce1387adcc